PIV 1399.

Biblioteca Bucureștilor

5
Mai
2009

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

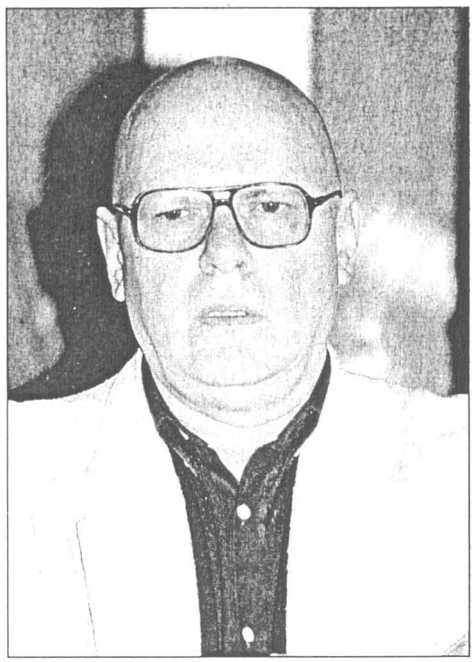

RĂZVAN THEODORESCU

– 70 de ani –

„… Evul mediu începea aici, în altarul de la San Vitale, după cum începuse şi în mănăstirea lui Cassiodor de la Vivarium, şi tot aici se încheia evul antic, iar dincolo de scânteierea fastuoasă şi asiatică a mozaicului de veche sorginte clasică, dincolo de rezumatul cuminte şi de comentariul livresc la opera unui gânditor sau a unui scriitor dintre înaintaşii iluştrii, se poate citi în filigran paradoxul unei epoci obosite şi înnoite, retardatare şi grăbite în acelaşi timp, ce a prefăcut, nu mai puțin, din adâncuri, Europa.“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Marin PREDA – Viaţa ca o pradă 2

Centenar Eugen Ionescu
Autorul şi problemele sale. Concluzie 3
Adrian MIHALACHE – Blog-notes din lumea cealaltă (II) 6

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ
Delimitarea oraşului. Consiliul Comunei Bucuresci – Sesiunea ordinară 10

Patrimoniu 13

ISTORIA CĂRŢII
GOETHE – *POEZIE ŞI ADEVĂR* 14

AUTOGRAFE CONTEMPORANE
Nicolae DRAGOŞ – Eu vin cu poezia 16

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC
Conferinţa NAPLE – EBLIDA: Legislaţia europeană privind bibliotecile 18

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
Ion CONSTANTIN – Deschiderea Centrului GRIGORE VIERU
la Biblioteca Metropolitană Bucureşti 21
In memoriam Grigore Vieru 22
Marian NENCESCU – Patrimoniul cultural – o fereastră spre cunoaştere 23
– Centrul pentru Tineret îşi respectă reputaţia:
Ziua bloggerilor sau Ziua tinerilor! 24
Ştefania-Roxana PLĂIAŞU – Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu" din Baia Mare:
o structură info-documentară modernă 25
Dominique AROT – Bibliotecile, cărţile şi cititorii (I) 28
Raia ROGAC – Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu" din Chişinău.
Măcel în Georgia: test de lectură 32
Ion CONSTANTIN – Ediţia a XVII-a a *Zilelor Ghibu* la Chişinău 35

Catalog 36

Repere
Marian NENCESCU – Publicaţia „Pompierii români" la aniversare:
80 de ani de presă în slujba comunităţii 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREŞTI
Inventar nr. 34142

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Viaţa ca o pradă

Marin PREDA

Am luat trenul, un rapid, şi m-am urcat în vagonul restaurant. E atît de plăcut să stai într-un vagon restaurant, cînd nu e multă lume, să bei ceva şi să te uiţi pe geamul mare, prin care se vede defilînd peisajul, cu vîrfuri şi prăpăstii ameţitoare, încărcat de zăpadă, dar plin şi de uriaşe păduri verzi... Ce-am făcut, deci, la Sinaia? mă întrebam. Nimic. Cît de orgolios venisem!... Cum vrusesem, încă din prima zi, să mă şi apuc de lucru şi cum amînasem pe a doua zi, după ce în prealabil distrusesem toate capodoperele care îmi veniseră în minte înainte de a adormi, inclusiv ceea ce scrisesem eu însumi... Nu chiar tot, o mică schiţă cu tăierea unui salcîm scăpase... Înainte de a adormi! Da, adormisem cu un gînd nelămurit, cu o lumină care pîlpîia înainte de a se stinge. O întrebare. De ce nu inclusesem eu în volumul de debut, *Întîlnirea din Pămînturi* schiţa *Salcîmul*? Iată, acum eram treaz. Într-adevăr, de ce o lăsasem deoparte cînd ştiam că era lucrul cel mai inspirat pe care îl scrisesem? Cînd se întîmplase asta? Chiar anul trecut, cînd predasem volumul la *Cartea Românească*. La ce mă gîndisem?

Da, îmi aminteam de ce. Schiţa asta era un secret care nu trebuia dezvăluit. De ce? Aşa! Era secretul meu. Că apăruse în *Timpul* trebuia, debutam, dar salcîmul acela trebuia ferit, era ceva de preţ, intim, care putea fi ucis într-o carte de nuvele. Şi acum deodată mi-am dat seama de ce. Acest salcîm doborît era singura întîmplare din ceea ce scrisesem la douăzeci de ani care avea legătură adîncă, neştearsă, cu familia mea. Fragmentul final din *Întîlnirea din Pămînturi* prin care mă angajam să scriu un roman, era uitat, era o ilustraţie a lecturilor mele din Swift prin care urmăream să arăt că *Yahoo-ii* săi nefericiţi, slugi ale cailor, nu şi-au schimbat firea... *Salcîmul* era însă un cod care nu trebuia divulgat. Scena cu doborîrea lui îmi apărea acum ca o poartă pe care dacă ştiam s-o deschid intram pe un teritoriu în care trăia o lume miraculoasă pe care o cunoşteam şi pe care o puteam povesti. Cum s-o deschid? m-am întrebat. Bine, dar nu era ea deschisă? Atunci, în '42, cînd publicasem cele trei pagini nu-mi apăruse această poartă în faţă? Nu fusesem adînc tulburat cînd acest falnic copac căzuse? Tatăl meu nu era deloc vesel în dimineaţa aceea. Ce i se întîmplase ?... Îmi aminteam că după aceea într-o zi scara noastră de la prispă, care avea doi stîlpi jos, lîngă ultima treaptă, fusese ruptă de un cal. Trecuseră zile şi săptămîni şi ea rămăsese aşa ruptă. Nici tata, nici fraţii mei mai mari n-o dreseseră. Curînd pierise cu totul. Ce se întîmpla în familia noastră cînd nici o ulucă nu era, pînă atunci, uitată? Stîlpii aceia nu foloseau la nimic, ne puteam lipsi şi de scară, puteam sări direct din bătătură pe prispă, sau de pe prispă jos. Se putea trăi şi fără ei. Dar îmi dădeam seama că apăruse ceva în sufletul celui care, tînăr fiind, simţise nevoia să-i ridice acolo: *nepăsarea!* Ceva fusese stricat şi *el* nu mai vroia să dreagă acel lucru. *Nu-i mai păsa!* De ce? Amintirile mai dramatice erau estompate. Cum zăceam de friguri şi *el* discuta liniştit cu sanitarul dacă o să mor sau nu sub febră, uruitul maşinii şi dialogul mamei cu vecinele: „... ca tăstia îl lasă să moară şi nu vrea să-l ducă la spital!" Dar eu înviasem şi îmi rămăsese în amintire răspunsul *lui:* „Ce vină am eu că pe lume sînt friguri! Ce, le-am adus eu!? Sau eşti nebună?!" Stîlpii aceia însă în jurul căro-

ra mă jucasem atîţia ani cu sculpturile lor romboidale, de ce nu-i dresese, de ce nu făcuse alţii noi? Gîndul, sufletul lui fusese acolo cînd îi făcuse, era casa lui, cu femeia lui, cuibul pe care se gîndise să-l facă frumos, şi în incrustaţiile acelor stîlpi simţeam o viaţă statornică şi eternă. Se zdruncinase ceva? Ce se întîmplase ?

Şi atunci, în tren, mi-am auzit gîndul şoptindu-mi: „scrie şi caută să afli ce s-a întîmplat. Scriind şi spunînd tot despre *el* şi despre acea amintire, o să găseşti răspunsul. Şi dacă n-o să-l găseşti, nu te nelinişti. O să laşi istoria cu o enigmă."

Nu m-am lăsat însă ispitit de acest gînd, deşi îl purtasem în conştiinţa mea, ca o nebuloasă, atîţia ani. Mi-am continuat drumul spre Bucureşti chemat de iluziile şi dramele propriei mele vieţi... Am revenit după cîteva zile şi din nou, în tren, la întoarcere, sub ritmul roţilor, aşezat la geamul aceluiaşi vagon restaurant, absorbit de peisajul mereu fantastic al munţilor sub zăpadă, mi-am dat seama că gîndul meu rezista, nu era o vagă ispită, nu se clintise de la locul lui, mă copleşea, şi că trebuia să-l urmez...

Acasă, adică la Sinaia, în singurătatea vilei unde mă retrăsesem, m-am aşezat din nou la masă în faţa ferestrei şi după ce am contemplat cîteva minute acelaşi peisaj feeric de afară, am pus mîna pe stilou şi am început să scriu: Ilie Moromete...

Am luat manuscrisul, l-am dactilografiat, apoi l-am băgat în sertar şi am uitat de el cinci ani...

... Şi într-o zi puterea mi-a revenit întreagă, mi-am amintit de tot. Ce-o mai fi, mi-am spus resemnat, o să mai vedem. O să scrii ceva care să te facă să te simţi din nou suveran peste eroii tăi ca la început, cînd ai scris *Calul*, dacă vrei să nu mai sfîşii miracolele. Dă-i acum drumul la această carte.

Şi am scos manuscrisul din sertar şi am început din nou să lucrez la el. Era în primăvara lui '55. Lipseau legături dintre principalele scene, însuşi conflictul nu avea un relief pregnant... Dar ce clar apărea acum ceea ce nu putusem vedea cu cinci ani în urmă. Eram redactor la *Viaţa românească*, mi-am luat un concediu mai lung, m-am dus din nou la Sinaia, de astă dată la Pelişor şi după opt luni, în decembrie, *Morometii* apăreau... Aventura în care de mult conştiinţa mea era implicată continua...

Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*,
Editura Albatros, Bucureşti, 1977

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar Eugen Ionescu

Autorul şi problemele sale

Concluzie

E, totuşi, ciudat; pot gîndi că un lucru sau altul poate să pară că nu este ceea ce este. Pot să susțin că e altceva. Pot gîndi că un lucru sau altul este în egală măsură fals şi adevărat, drept, nedrept. Pot să cred în iluzia a orice. Pot să spun că nimic nu este, că însăşi bucuria e o iluzie. Pot crede că totul nu e decît iluzie, vid. Cu toate acestea, nu reuşesc să mă conving că durerea nu este. Datorită ei sînt eu prizonierul realului, ea este cea care mă leagă realmente de ceea ce numesc realitate. Durerea mă împiedică să cred că totul e o iluzie. Datorită ei simt că există o realitate indiscutabilă, ce nu poate fi negată, ceva ce mă atacă, ce intră în conflict, deci mă face să cred şi în conflictul cu mine însumi, legat de subiectivitatea mea care nu e subiectivitatea mea.

Există oameni care depăşesc durerea. Se pare că în Extremul Orient nişte tehnicieni adaptați vă fac s-o depăşiți, şi s-au văzut mistici, călugări budişti, lăsîndu-se arşi de vii fără să scoată un țipăt, fără să le tresară vreun muşchi: aceştia sînt cei care au învins cu adevărat lumea, cei care au depăşit durerea şi frica.

Cred, pentru moment, că arta, literatura, teatrul nu mai au să ne arate mare lucru. Nu spun că nu mai au ce să ne învețe. Nu mai au cu ce să ne surprindă. Pictura nonfiguativă nu mai poate inventa noi figuri esențiale ale nonfigurației, ci numai variații de mîna a doua. Ea a devenit o tehnică oarecare, mai tocită şi de rutină.

Teatrul absurd, sau marxist, sau umanist, suprarealist, realist etc., nu mai poate ajunge acum decît la realizări ceva mai rafinate a ceea ce e dat, descoperit, adică se ajunge la un fel de clasicism, fie cel al unui teatru în slujba unei ideologii răspîndite (de pildă, Brecht sau Arden), fie cel al unui teatru provenind dintr-o gîndire fără îndoială superioară celei exemplificate de celălalt clasicism, şi de brechtianisme, mai adevărată şi superioară, mai profundă desigur, întrucît e mai liberă să se manifeste într-o spontaneitate fără constrîngere şi fără programare, dar, cu toate acestea, formulată şi ea dinainte, şi căreia nu i se mai poate perfecționa decît formulările.

Literatura îmi pare a fi în aceeaşi situație. Poezia, ori e angajată, populară sau altfel, aşadar superficială, şi literatură de clişee, ori e podoabă, jocuri de cuvinte nerevelatoare, ori jocuri cunoscute, ori ideologie versificată, ori sentimentalism lipsit de interes.

Marile isprăvi au fost săvîrşite, nu mai pot exista decît întoarceri, inversiuni minore, de amănunt.

Cinematograful – nu vorbesc despre cinematograful comercial – cinematograful de artă sau experimental este un academism de bun-gust; în noile filme, puteți vedea în continuare un fel de neo-Charlie Chaplin, filme polițiste realizate cu o desăvîrşită măiestrie, cu un dozaj savant, calculat, de suspens şi erotism, ori un soi de sincretism rezultînd din amestecul unor tradiții convergente provenite din neorealismul italian, din estetismul imaginii fotografice, din filmul polițist şi din filmul poetic şi suprarealist.

Se poate vedea în ele şi mesajul sau filozofia, fie banală, fie pretențioasă, fie cu totul oarecare, a unui regizor. Uneori, se încearcă să se pună pe note, în culori, în chip estetic – cum s-a întîmplat de curînd cu filmul lui Jacques Demy, *Umbrelele din Cherbourg* – un limbaj şi nişte situații convenționale, din străduința de a le spoi, de a le da o aparență de noutate, cum se lustruiesc nişte mobile vechi. Ce se mai face? Se iau nişte imagini sub anumite unghiuri, se rafinează, se îmbunătățesc puțin perspectivele, şi asta e tot. Încă o dată, nişte perfecționări de amănunt.

Dar e şi altceva: cred că se poate remarca faptul că cinematograful, mijlocul de exprimare cinematografic este acum mai interesant decît conținutul unui film, decît întîmplarea ce ni se povesteşte, decît imaginile ce ni se arată. Mergem, totuşi, la cinematograf, şi o facem mult mai mult ca să vedem cum se mişcă aceste imagini şi ca să ne încînte această mişcare, decît ca să cunoaştem mica întîmplare, micile filozofii, mica propagandă, mica idee ce le trece prin cap, pe care cineaştii le iau drept lucruri importante.

Telestar-ul e un lucru minunat în sine şi mult mai interesant decît piesa englezului Terence Rattigan, ale cărei imagini au fost difuzate de televiziune. Televiziunea, mijloacele de expresie ale televiziunii sînt superioare operelor artistice televizate. Lucrul acesta nu e rău; asta e situația. La fel stau lucrurile şi cu cinematograful: cinematograful e mai pasionant decît cineaştii. Se vorbeşte foarte mult acum, lumea se interesează foarte mult de arhitectura teatrală şi chiar de mijloacele tehnice ale maşinăriei, de proiecția luminilor. Lumea se interesează, la urma urmelor, mai mult de aşa ceva, decît de teatrul însuşi, iar faptul acesta e semnificativ şi pentru multă vreme îndreptățit. Mijloacele de exprimare, mijloacele formale, tehnica au luat-o înaintea a ceea ce trebuie să exprime. În prezent, artistul poate cel mult – şi poate că trebuie s-o facă – să ajute la progresul acestor tehnici şi mijloace formale. Poate că un conținut va veni să umple aceste cadre, va ajunge la nivelul posibilităților maşinăriei? Pentru aceasta, tehnicile trebuie asimilate şi, din toate cunoştințele şi informațiile uriaşe, trebuie să se reconstituie o unitate, o sinteză, iar aceasta nu poate veni decît încetul cu încetul, în chip firesc, de la sine.

Această unitate organică nouă a spiritului, a viziunii sale, se va realiza cînd spiritul se va fi readaptat, cînd el va fi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

asimilat și depășit tehnicile, cunoștințele, cunoașterea nouă, care-i vor fi adus și alte mijloace noi de a prospecta realul, cînd miturile reînnoite vor renaște, cînd credințele se vor fi reconstituit din ruinele filozofiilor actuale și ale aporturilor viitoare. Arta se va reînnoi atunci, cînd o viziune nouă se va fi ivit, se va putea ivi.

Sîntem, desigur, împotriva științei care nu face decît să ronțăie cognoscibilul în loc să ne ofere cunoașterea. Nu sînt în drept să vorbesc despre aceste lucruri, dar poate că, tot ronțăind cognoscibilul, vom ajunge să-l străpungem și, în spatele acestei coji, să atingem esența lucrurilor. Dacă literatura se află în impas, dacă arta se află în impas, e pentru că materialele ei sînt perimate, tocite din mai multe motive: o operă trebuie să fie, bineînțeles, o construcție vie, o lume vie, o lume populată de ființe ori de forme, de chipuri, de gînduri, de imagini, de viziuni, de sentimente, de obiecte etc., care se organizează, se combină, alcătuiesc un fel de tot coerent, chiar dacă nu e deloc coerent din punctul de vedere al logicii și al dialecticii sale particulare, cea a propriei sale structuri, a propriei sale realități.

Teatrul este chiar o lume. Cu niște personaje. Nu numai cu niște personaje; putem avea în el reprezentarea furtunii, a vîntului, a unor puteri fără nume invizibile; putem avea în el obiecte, absența personajelor, nimicul, tăcerea. Însă în teatru totul devine prezență și totul devine personaj. Absența devine personaj, furtuna devine personaj, forța de neînțeles devine personaj, tăcerea este personaj, nimic este personaj. Însă toate acestea: sentiment, idee, chip, culoare, persoană, împreună cu nimic sînt materialele operei de artă; materialele unei lumi. Astfel, literatura nu e peisaj, bineînțeles; ea folosește totuși peisajele. Peisajele urbane, campestre, silvestre, alpine, interioarele, toate priveliștile pămîntului au fost inventariate. Nu mai avem altele la dispoziție. Încercarea de a le vedea altfel e cea care trebuie, desigur, să reușească, și e greu. În ultimul timp, s-a mai încercat înnoirea felului de a descrie peisajul: este ceea ce a încercat să facă romanul obiectual; el a devenit de-acum sistematologie. Pămîntescul e poate epuizat; noi spații sînt neapărat necesare spiritului, noi spații. Nu degeaba se aventurează lumea în cosmos. Deoarece are nevoie de el. Deoarece avem nevoie pentru spiritul nostru de un spațiu cu mult mai larg, cu mult mai vast. Nevoile strategice ale cercetării științifice sau de altă natură nu sînt decît pretextele cele mai exterioare și cele mai puțin adevărate ale acestei aventuri. Noi spații sînt pe cale, dacă pot spune așa, să fie puse la dispoziția noastră. O lume sideralcelestă, spuneam, și acest nou spațiu nepămîntean, sau dincolo de pămîntesc, sau înglobînd pămîntescul, acest nou spațiu trebuie să fie asimilat, cel puțin în parte, apoi trebuie să fie trăit. Vechiul spațiu e exploatat, nomenclaturizat, uzat. Nu se va mai putea vorbi despre lună cum s-a vorbit; nici despre stele, nici despre noapte, nici despre cerul înstelat. Ele nu vor mai putea fi văzute la fel. Viziunea ca și interiorizarea acestor materiale pentru o operă de artă (căci ele vor constitui materiale pentru o operă de artă, dacă arta continuă să existe) va fi diferită.

Opera de artă nu este nici descrierea sau critica societății. Critica societății e doar critica societății. Ea este politică ori sociologie. Totuși, critica societății intră printre elementele care alcătuiesc opera de artă. Ea e un material printre altele. Această critică a societății este cunoscută. A fost făcută, a devenit, și ea, o serie de clișee. A îmbătrînit, este perimată.

Cînd aud spunîndu-se că cutare operă de artă este un aspru comentariu al epocii noastre, o feroce satiră a societății noastre, îmi vine să rîd; sînt absolut convins că, atunci cînd voi merge să văd – și fac adeseori experiența asta – o piesă despre care se spune că e o „feroce satiră" sau cînd voi citi o carte despre care se spune că e un „aspru comentariu al epocii noastre", nu voi găsi în ele decît clișeele cele mai elementare, o banalitate, nimic. Rîd și atunci cînd mi se spune că o poezie e plină de „elan", de exemplu. Însăși banalitatea comentariului îmi semnalează banalitatea acestei opere „feroce" și a acestei poezii „pline de elan". Cunoaștem toate punctele de vedere și toate criticile, deoarece au mai fost făcute.

Vechile formule: capitalism, exploatare a omului de către om, demistificare, marxism, umanism, catolicism, dreapta, stînga, sînt cuvinte ce nu mai sînt actuale, cuvinte ce nu mai au sens. Lumea a evoluat în așa fel, încît trebuie surprinsă altfel; exploatările nu mai îmbracă formele vechi. Exploatarea continuă, desigur, însă are alte înfățișări. Toată lumea continuă să exploateze pe toată lumea și ceea ce ar merita să fie arătat sînt articulațiile și mecanismele moderne ale acestei agresiuni permanente a omului împotriva omului. Știm bine că nu mai știm de care parte e colonizarea. Critica socială nu mai este posibilă fiindcă, pe de o parte, se face după aceleași criterii depășite, după aceleași fixații ideologice, tributare unor vechi complexe, de nemulțumire, refulare, gelozie, pizmă etc. Pe de altă parte, ea nu mai e posibilă pur și simplu pentru că e interzisă de autoritățile aflate la putere. Nu e îngăduit în regimurile tiranice să se examineze în profunzime bazele și mecanismele organizării politice, sociale, ideologice, deci nu există critici pentru că e vorba, pe de o parte de inhibiție și lipsă de libertate lăuntrică, iar pe de altă parte de control și lipsă de libertate pur și simplu.

Este evident că arta, literatura, teatrul au primit lovituri din toate părțile. Literatura a fost omorîtă și de dictatură. În Rusia, literatura actuală ceva mai liberă dezamăgește. Noii romancieri ruși nu fac decît să regăsească un realism minor, o psihologie sentimentală, un fel de umanism de dinainte de 1920. Poezia unui Evtușenko e simplă ori simplistă. Ea e dincoace chiar de experiențele de-acum depășite ale căutării poetice a autorilor din Occident. Poezia lui Evtușenko este o poezie sub-eseniniană. Impulsul dat de Esenin, Blok, Maiakovski și futuriștii de la începutul revoluției ruse a fost întrerupt, cum se știe.

În Germania, n-a fost găsit nimic valabil după expresionismul nimicit de nazism. Ceea ce fac scriitorii germani de astăzi e dezamăgitor. Literatura nu s-a mai repus pe picioare. Așadar, iată unde am ajuns.

Arta și literatura continuă să fie înăbușite deopotrivă de tiraniile politice și de scleroza mentală, zisă mic-burgheză reacționară, sau zisă revoluționară, iar pe de altă parte aventura pe care arta și literatura pot să ne-o propună pare cu mult inferioară aventurii pe care pot s-a propună performanțele tehnicii. Literatura este deci inhibată, împiedicată, perimată, insuficientă, depășită, mijloacele ei de explorare sînt minime.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mai putem citi încă un roman, bineînțeles, nu-i un lucru mai prostesc decît completarea cuvintelor încrucișate. Ne putem citi ziarul ca să ne repetăm, să ne rumegăm din nou propriile obsesii și ca să avem sentimentul, adevărat sau fals, că sîntem confirmați, justificați în atitudinile noastre. Ne mărginim în fixațiile, obișnuințele, urile noastre confortabile. Putem foarte bine să mergem la teatru; nu-i un lucru chiar atît de rău, în loc să jucăm petanca, să vedem niște piese care nu ne distrează prea tare, la urma urmelor, sau care ne distrează puțintel. Putem face de asemenea un efort ca să vedem niște piese instructive sau filozofice, pretins filozofice, care nu ne mai învață nimic fiindcă repetă niște lucruri de mult știute. (Între paranteze, pot să spun că teatrul cuviincios ideologic, de exemplu, nu-i plictisește numai pe spectatorii care se prefac, încercînd poate să se păcălească pe ei înșiși, că se interesează de el, ci plictisește pe toată lumea în țările din Răsărit. S-au săturat de el. E foarte ciudat faptul că teatrul occidental de patronaj are mereu spectatori și adepți fideli, la fel de numeroși ca și piesele de bulevard.)

Cred că numai o forță uriașă ca o erupție de lavă zguduind vulcanul adormit, un nou impuls de vitalitate spirituală sau intelectuală ar putea să-i vină de hac acestei rigidități a unor mărunți oameni stereotipizați, ca și tiraniilor celor mai primejdioase. Ne-ar trebui, poate, un nou suprarealism, însă și mai puternic, mai eliberator, aruncînd la pămînt prejudecățile logice, politice, revoluționare, burgheze, fixațiile ideologice, falsul raționalism, căci ne-am obișnuit poate să numim logic sau rațional un irațional statornicit și solidificat, un irațional sau un absurd devenit confortabil.

Societățile din Răsărit sînt pline de contradicții, de lipsă de libertate, de conformism. Ele sînt tot atît de încremenite și la fel de absurde ca și societățile din Apus. Știu bine că nu spun o noutate și că știm, dar acceptăm din fanatism sau din încăpățînare, ca lucrurile să fie ceea ce sînt și să nu se spună ce sînt. Nu veți reuși să-l faceți pe un literat conformist din zilele noastre să spună că, cu șeful cutărui stat din Est e la fel de imposibil să te înțelegi, și chiar în mai mare măsură, decît cu șeful altor state pe care le cunoaștem. Se vorbește despre demistificare, ar trebui demistificați demistificatorii. Aceste societăți sînt chiar, s-ar putea spune, o întoarcere la niște structuri sociale vechi, sînt niște societăți de tip arhaic, cu idolii lor (ei pot să poarte nume de ideologi, de gînditori sau de oameni politici – sînt idolii lor), dogmele lor indiscutabile etc.

Aceste revoluții duc la constituirea unor civilizații sumare și tiranice.

Îndată după războiul din 1914–1918, existase o nouă energie, un foc lăuntric, un mare dinamism. Exista un mare efort la Breton, Eluard, Aragon, Maiakovski, Esenin, de asemenea Kafka, Artaud, Tzara, Marinetti etc. etc., o mare forță, o mare energie ce se manifesta și într-o pictură nouă, cu adevărat revoluționară. Era un impuls nou, îngăduind crearea unei alte lumi, noi, ori a unui alt mod de a vedea. O altă lume este o lume pe care reușești s-o vezi altfel, s-o înfățișezi altfel. Acest dinamism s-a împotmolit repede, a slăbit, a sărăcit, s-a sterilizat. Un nou suprarealism ar fi folositor pentru a depăși inhibițiile, complexele, timiditățile, prudențele care creează, de altfel, un sentiment de vinovăție, care fac ca o anumită energie, ce nu se poate dezvolta, să se întoarcă spre sine, și tocmai de aceea îi avem pe acești narcisiști, pe acești complexați, pe acești literați care se urăsc pe ei înșiși în ceilalți. Da, un mare impuls dinamic ne-ar putea face să ieșim din toate acestea, un impuls care ar sfărîma cadrele a ceea ce se numește realism. Cred că psihologia actuală ne învață că omul nu se adaptează la real, ci îl reconstruiește, îl inventează ori, mai degrabă, că, privindu-l, luînd contact cu el, îl reconstruiește, îi dă o formă, adică, de fapt, dă o formă, inventează o formă pentru cine nu are una: interpretare și creație se identifică, a cunoaște înseamnă a inventa. Creăm lumea după chipul nostru. Asta vrea să spună că-i dăm o semnificație, îi dăm o formă, o punem în formă, îi dăm forma pe care-o vrem. Acesta poate fi, desigur, un fel de a vorbi, căci forma pe care o dăm corespunde, fără îndoială, structurii Spiritului. A cunoaște înseamnă a da un sens, dar a nu da un sens, a nu da o semnificație înseamnă uneori a le da totuși, iar a spune, de exemplu, că lumea e absurdă, înseamnă a o interpreta; a spune că forma, care e constituită de noi înșine, nu ne mai corespunde, nu-mi convine. A spune că lumea este absurdă, înseamnă a critica imaginea pe care neam făcut-o despre ea. Trebuie să spun însă că, în ce mă privește, aș fi mai curînd înclinat să n-o mai interpretez. Personal, sînt înclinat să refuz a-i da o semnificație, o formă, ca să mă eliberez de toate formele și de această lume în care sînt împotmolit, și aceasta, poate, pentru că nu pot da o formă, pentru că nu pot exprima ceea ce e mai puternic și mai îngrozitor: viața și moartea.

S-a spus că soarele și moartea nu se puteau privi în față. Putem formula ceea ce nu e încă formulat, dar nu putem ajunge să spunem ceea ce e de nespus. Dacă literatura n-o poate spune, dacă moartea nu poate fi interpretată, dacă indicibilul nu poate fi rostit, la ce mai folosește, atunci, literatura?

Eugène Ionesco, *Note și contranote*,
traducere și cuvînt introductiv de Ion Pop,
Editura Humanitas, București, 1992

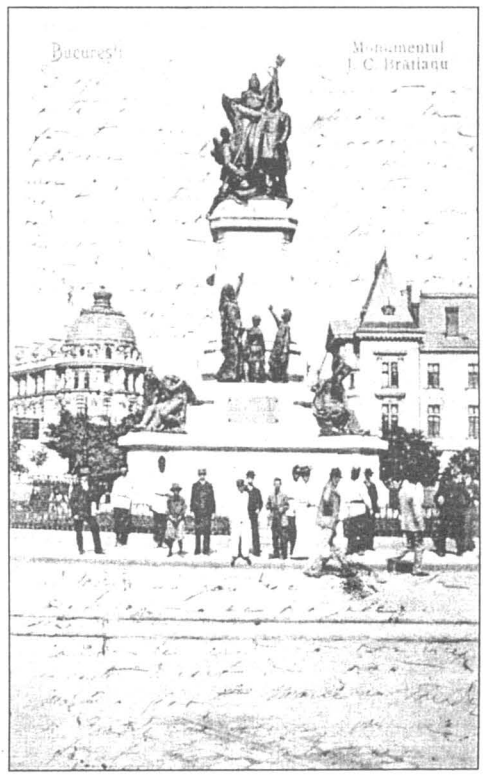

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Blog-notes din lumea cealaltă

(II)

Adrian MIHALACHE

Viața mea în teatru

Cred că am fost mai autentic atunci când am exprimat în operele mele stupoarea și perplexitatea. În această stupoare se află implântate rădăcinile vieții. Adânc, în străfundurile mele, am găsit noaptea... sau, mai corect, lumina orbitoare. N-am fost o voce care afirmă, ci una care cheamă. Scrisul a fost, și este până și acum, un amestec de chin și plăcere. Am crezut în universul meu, proaspăt, viu, cel puțin pentru un timp. Voi vedea de aici dacă nu cumva, în viitor, el nu va mai spune nimănui nimic. Va fi arhicunoscut, uscat, ca frunzele moarte. Sigur, e fragil, evanescent. Dar și universul creat de Dumnezeu este fragil și evanescent. Dacă El își permite să facă lumi destinate dispariției, sau resorbției, de ce n-aș fi făcut-o și eu?

M-a ajutat să trăiesc vanitatea literară, invidia, teama de a fi uitat, harța cu rivalii. Mă enervează până și acum să tot aud că Beckett este promotorul teatrului zis «absurd». Eu am fost primul, cu *Cântăreața cheală*, în 1950, cu *Lecția*, în 1951, *Scaunele* în 1952, *Victimele datoriei* în 1953, *Amedeu* în 1954. Eu i-am inventat pe acei mari actori, Tsilla Chelton, Paul Chevalier. Aveau stil, practicau o distanțare deloc brechtiană, realizată prin umor, râs, un râs și un umor «serios». De altfel, brechtologii nu-l înțeleg pe Brecht, îl fac mai greoi decât era cu adevărat. Beckett vine abia în 1953 cu *En attendant Godot.* Punându-l înaintea mea, criticii și istoricii literari dezinformează în mod calculat. Mă pedepsesc pentru că nu eram comunist când nu se cădea să nu fii. Nu mă iartă că am fost anticomunist înaintea lor. O doamnă Hubert a scris o teză de doctorat despre corpul fantasmatic la Ionesco, Beckett și Adamov. Trebuia să scriu o prefață, deși nu înțelegeam mare lucru din teza ei. Am folosit prilejul ca să-l mai micșorez pe Beckett, în favoarea lui Adamov. Beckett era lucid, rece, calculat, știa ce trebuia să spună și ce nu. N-a lăsat loc mirării și contemplării. Place pentru că nu greșește, tocmai de aceea nu va mai plăcea în viitor. Se pare că n-aș avea urmași. Totuși, Albee a avut onestitatea să spună că nu ar fi scris teatru dacă nu mi-ar fi cunoscut opera. Unele piese de Pinter seamănă enorm cu ale mele. El admite ca predecesor doar pe Beckett, acela e mai serios, mai intelectual, mai puțin reacționar. Odată, mi-a mijit o speranță: am aflat că în Indonezia se reprezintă *Cântăreața cheală* la sate, ca operă anonimă, care aparține folclorului. Ce frumos destin pentru o operă literară!

Lui Brecht îi scăpau atât timpul, cât și epoca sa. Dimensiunile omului său sunt reduse, epoca lui este falsificată printr-o viziune îngustă, exclusivistă. E didactic, ideologic. Omul brechtian este doar social, plat, n-are decât două dimensiuni. Îi lipsește dimensiunea metafizică, singura care-i poate da adâncime. Extra-socialul este locul unde omul se află în singurătate. În fața morții, de pildă.

Fiecare epocă aspiră la un atemporal, la un «ceva» incomunicabil. Nu e valabil în istorie decât ceea ce transcende istoria. Mulți autori au vrut să facă propagandă. Mari au fost aceia care nu au reușit, deoarece, în mod conștient sau nu, au ajuns la realități mai profunde, mai universale.

Cu Sartre, am avut un singur lucru în comun: amândoi eram fascinați de reprezentațiile de teatru de păpuși din grădina Luxembourg. O banderolă publicitară de pe una din cărțile lui îl numea «conștiința epocii sale». Inconștiența, mai bine spus. Este omul care s-a înșelat mereu, în ciuda excelenței sale intelectuale. Dacă accepți să aparții integral epocii tale, n-ai cum să nu te înșeli când o judeci. I-a fost mereu teamă că va pierde ultimul tren. N-a mers niciodată în contra curentului, a vrut mereu să fie la modă. Or, gândirea creatoare este «în afara curentului». Sartre spunea, cu câțiva ani în urmă, că marxismul era ultima, perfecta, definitiva și indepasabila filosofie. De când au apărut cărțile noilor filosofi, declară că, deja de doi ani, *«Simone și cu mine nu mai suntem marxiști».* Abilul Sartre nu e, deci, un întârziat, ci un precursor. El, alături de Osborne sau Miller sunt noii autori de bulevard. Cu toții reprezintă conformismul de stânga, la fel de penibil ca acela de dreapta. Ei nu ne spun nimic din ceea ce nu cunoaștem deja. Or, noutatea unei opere este semnul sigur al autenticității și al sincerității ei.

I s-a reproșat uneori artistului că este nevrozat, dar tocmai în nevroza lui rezidă adevărul. Seninătatea este a imbecililor, cu inconștientul lor, orbirea și surzenia lor în mijlocul tuturor catastrofelor. Arta ne propune o viziune tragică, dar suportabilă, grație expresivității limbajului pe care-l stăpânește. Două stări de conștiință se află la originea pieselor mele, cea a evanescenței și cea a gravității. Vidul și extrema prezență. Transparența ireală a lumii și opacitatea ei. Lumină și tenebre dense.

Mi s-a reproșat, mie, că, în pofida sincerității și talentului, n-am adoptat o atitudine pozitivă cu privire la existență. Să vină Ionescu să se bată alături de noi, striga Orson Welles. Nu, nu politica este dușmanul artei, ci neutralitatea, căci ea înlătură sentimentul tragicului. Arta burgheză este prizată în primul rând de către proletari. Totul este social, dar nimic nu este doar social.

Mi s-a mai spus că eroii mei sunt mai buni decât mine. Ca dovadă, Bérenger rezistă, în timp ce Ionescu renunță. Iată-mă în flagrant delict de contradicție. Dar nu trebuie să rezolvăm contradicțiile, ci să le lăsăm să se dezvolte în libertate. Vedem apoi ce iese.

Teatrul nu poate exista decât într-o societate divizată, unde există conflict, divorț între administratori și administrați, între nevastă și amantă, între copii și părinți, între mine și prietenul meu, între mine și mine-însumi. Fără antagonism, nu există teatru. Tragedie sau farsă, prozaic sau poetic, realist sau fantastic, obișnuit sau insolit, iată principii contradictorii care constituie bazele unei construcții dramatice posibile. În felul acesta, neobișnuitul poate părea, în violența sa, ca natural, iar banalul poate părea nerealist.

Când Brâncuși mi-a spus, în mod provocator, că nu-i place teatrul, i-am răspuns că nici mie, tocmai de aceea mă pasionează să scriu piese, sau, mă rog, anti-piese. Desigur, mă revendic de la antecesori.

Problemele ridicate de Molière mi s-au părut, la urma

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

urmei, relativ secundare. Toate conflictele astea cu ipocriți, avari, încornorați nu mă prea interesau. Nu erau tragice, căci puteau fi rezolvate. Nu poți găsi soluții insuportabilului, doar ceea ce este insuportabil este profund tragic, sau profund comic, ca în Shakespeare, adică esența teatrului. Nu trebuie să faci suportabil insuportabilul, asta înseamnă doar îmblânzirea angoasei. Când se amestecă tragicul cu comicul (la Molière), în final, tragicul înăbușă comicul. Eu pornesc de la comic, ajung la tragic, apoi revin în comedie sau tragicomedie.

După ce am văzut filmul *Ifigenia* al lui Cacoyanis, m-am hotărât să-l recitesc pe Euripide. Odinioară m-am îndrăgostit de teatrul japonez, dar teatrul grec este mai adevărat, mai uman. Ce are mai frumos sunt cuvintele. Când te gândești că eu și atâția alții ne-am bătut joc de limbaj în piesele noastre. Aceste cuvinte de o frumusețe extravagantă, metaforele, adjectivele....

Valoarea teatrului vine din îngroșarea efectelor, sublinierea, accentuarea lor la maximum. Să faci teatrul să treacă dincolo de această zonă intermediară, care nu este nici teatru, nici literatură, înseamnă să-l pui în cadrul potrivit, în limitele sale naturale. Nu trebuie să maschezi sforile manipulatoare, dimpotrivă, să le faci încă mai vizibile, să mergi adânc în grotesc, în caricatură, dincolo de palida ironie a comediilor spirituale de salon. Nu comedie de salon, ci farsă, șarjă parodică dusă la extrem. Umor, da, dar burlesc. Comic dur, fără finețe, excesiv. Să ajungă la paroxism, adică la sursele teatrului. Un teatru al violenței: violent comic, violent dramatic, o comuniune în aceeași angoasă.

De când am început să-mi văd pe scenă piesele de teatru, n-am reușit să mă obișnuiesc cu erorile de interpretare ale regizorului, ale «interpreților» actori, cu falsele interpretări ale criticilor și ale publicului. Țin mult să fiu bine înțeles. O operă teatrală nu este un discurs către public. De aceea mă deranjează când actorii se adresează direct sălii, afară de cazul când vor să-i parodieze pe autorii didactici. Artistul, pentru a crea ceva nou, are nevoie de talent; criticul, pentru a percepe noul și a-l înțelege, are nevoie de geniu. De aceea sunt mult mai mulți scriitorii importanți decât marii critici. M-am luptat mereu cu regizorii, care aduc ego-ul lor hipertrofiat în punerea în scenă. Ori nu îndrăznesc destul, și atunci reduc anvergura textelor, ori le «îmbogățesc» cu bijuterii false, de bâlci. Regizorii sunt niște răufăcători, Brook e cel mai vinovat, Stanislavski e sursa răului. De pildă, îl falsifică pe Cehov, silindu-l să se supună stilului pe care el îl dictează. Unde s-a mai văzut un dirijor care să intervină în partitura unei simfonii? Indicațiile autorului nu mai sunt respectate, iar textele sale sunt masacrate. Când *Rinocerii* a fost reprezentat la New York, regizorul i-a pus pe Jean și pe Bérenger să se bată între ei. A aplicat zicala cu *box populi*. Peter Hali insista ca profesorul din *Lecția* să fi ucis doar patru elevi pe zi, nu patruzeci, ca în text. După el, ar fi fost mai «verosimil» așa! Sunt uimit de perfecțiunea montărilor lui Strehler, dar refuz arta lui excesivă. Perfecțiunea e moartea teatrului. De când eu nu mai sunt pe-acolo ca să protestez, lucrurile au mers încă mult mai departe. Ideea că autorul scrie mai întâi o piesă, în funcție de imaginația și inspirația lui, iar apoi actorii o joacă sub îndrumarea regizorului este considerată depășită, mai ales că e «nedemocratică». În teatrul numit astăzi «postdramatic», actorii, scenograful, regizorul și, cu voia Dv., ultimul pe listă, și cel mai puțin important, «dramaturgul», formează o «echipă». Ei își aleg o temă și un spațiu de joc, apoi con-

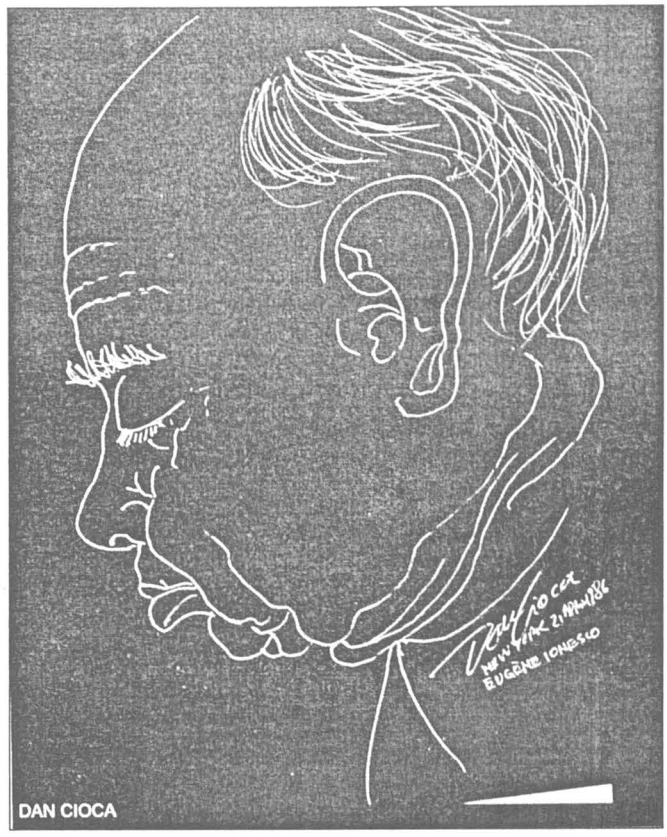

struiesc din gesturi, imagini, mișcări, vorbe anapoda și, bineînțeles, tehnologie de ultimă oră, o unitate spațio-temporală, cel mai adesea fără idei, acțiune sau replici. În context, dramaturgul nu este decât un *copy-writer*, un simplu secretar de platou al regizorului. Publicul, care înghite orice, acceptă plictisit să fie și el integrat în spectacol. Așa nu se poate juca o piesă ca *Scaunele*, care aduce pe scenă o arhitectură mișcătoare, invizibilă, evanescentă, precară, precum lumea.

Politică fără delicatese

Într-unul din romanele mele preferate, *Educația sentimentală*, se vede cum se pierde un om în timp, un timp în care nimic nu se realizează, totul se dizolvă în zgomotul revoltelor, în decorul mobil al societății zguduite și iar reconstruite. Din cartea lui Flaubert, afli mai mult despre istorie decât din orice tratat.

Am înțeles că răsturnările politice apar atunci când un regim este obosit, liberalizat, iar structura lui a devenit atât de slabă, încât prăbușirea este iminentă, aproape că se produce de la sine. După revoluție, se reconstituie și se întărește structura socială, după un model arhetipal, neschimbat. Schimbarea ține de persoane, desigur, și de limbaj. Adică, starea de fapt, în esență aceeași, ia alte denumiri, fără ca realitatea profundă a organizării sociale să se schimbe. Structura ierarhică fundamentală este restabilită. Autoritatea s-a întărit. Conducătorii se simt siguri de ei, pentru că sunt investiți de o altă «grație a lui Dumnezeu», care este justificarea ideologică. Regele (conducătorul politic) este susținut de dogme (prin analiști, ideologi, artiști, ziariști, propagandiști), majoritatea (credincioșii pasivi) îi urmează, fără a se mai revolta. Tiraniile implacabile înlocuiesc tiraniile mai lașe, mai liberale. Un nou conformism, înfățișat ca însuși spiritul revoluționar, îl înlocuiește pe cel vechi, iar umanitatea recade în tristețe, neputință, în sterilitate. Din nou, ea este «organizată», îndepărtată de lumea solară, de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

libertate şi de bucurie. Istoria lumii este dirijată de nostalgiile şi angoasele pe care politica le reflectă şi le interpretează în mod imperfect. Nici o societate n-a putut aboli tristeţea, nici un sistem politic nu ne-a eliberat de durerea de a trăi, de frica de a muri, de setea de absolut. Condiţia umană este mai presus de condiţia socială.

Unii, trei sau patru gânditori, iau iniţiativa, îşi aleg terenul şi armele. Ceilalţi se zbat în năvodul gândirii celor dintâi, prizonieri ai limbajului care li s-a impus. A gândi independent este dificil, mai bine-ţi hrăneşti gândirea cu semipreparate.

Mi s-a spus: vrei să fii cel mai mare? Atunci dă-ne mesajul pe care-l aşteptăm de la tine. Fii brechtian şi marxist. Dacă eram abil, acceptam, măcar din vârful buzelor. Unii autori au considerat că merită să aibă succes, chiar printr-o eroare de interpretare. Cum am refuzat, deoarece am respins mereu pactul cu Diavolul, aceleaşi piese care au avut parte de comentarii bune, au fost reconsiderate cu ostilitate. Am căpătat ce-am căutat. N-am făcut şi eu, oare, acelaşi lucru, în *Nu*, propunând aceluiaşi text două interpretări, cu valorizări opuse? Pot lua orice piesă şi pariez că-i pot da o interpretare marxistă, budistă, creştină, existenţialistă, psihanalitică.

M-au oripilat orice lozinci de tipul «să facem totul pentru...». Totul pentru Ţară, pentru Stat, pentru Naţiune, pentru Clasă, pentru Rasă. Mi se par monstruoase. Dacă eşti credincios, atunci înţeleg, «totul pentru Dumnezeu!». Dacă nu: pentru om, pentru bucuria lui, pentru perfecţionarea lui. Cum să fii «pentru Stat», adică pentru o simplă maşină administrativă? Statul nu este om, zeu sau înger, nici măcar idee sau mit. Este o abstracţiune, un mecanism juridic, dar, pentru unii, el este Dumnezeu. Cu Dumnezeu cel adevărat puteai comunica în plan personal. Îi vorbeai, îţi răspundea sau părea măcar că-ţi răspunde. Era o realitate sau o iluzie (dar iluzia, nu este, ea, reală?) personalizată. La ce bun abstracţiunile? Umanitatea nu există, există oamenii. Societatea nu există, există doar prietenii.

Am trăit în România între treisprezece şi treizeci şi trei de ani, cu o scurtă pauză de doi ani. Între aceleaşi vârste, istoria cristică nu consemnează nimic. Să fie, oare, necesar, ca perioadele de formare să fie tratate cu discreţie? Am învăţat la şcoli bune şi am frecventat oameni tineri, inteligenţi, strălucitori şi superficiali. Nu aduc ofrande pe altarul tinereţii. Niciodată nu sunt bătrânii mai dezgustători decât atunci când îi flatează pe tineri, căutându-le audienţa şi cerşindu-le aprobarea. Valoarea nu aşteaptă a vârstei consacrare, dar nici tinereţea nu este temei pentru valoare. Curtea pe care consacraţii o fac tinerilor mi se pare ceva de un penibil absolut. Este expresia laşităţii, obsesia pierderii de audienţă. Am intrat în literatura română ca d'Artagnan în Paris, fără sprijin, dar călare, cu panaş, dornic de dueluri, arborând un aer excentric şi provocator. Am supărat pe mulţi intelectuali aşezaţi, care m-au caracterizat drept «neurecheat», dar care m-au şi premiat. În România, mai fiecare se ocupa de câte toate, dar nimeni nu avea vreo specialitate. Indisciplina era totală: cu toţii erau inter-, multi- şi trans-disciplinari.

Din păcate, tentaţia antiintelectualismului avea să-i câştige, rând pe rând, pe colegii mei de generaţie. Sub influenţa unor profesori carismatici, dar iresponsabili, tinerii, deveniţi trăirişti, naţionalişti, adoptau spiritul de turmă. Relativism, umor, subtilitate, toate au fost repede uitate. Mi-am părăsit ţara de origine pentru că acolo extrema dreaptă era ideologia triumfătoare. Atunci am fost acuzat ca jidovit şi democrat. A fi democrat atunci era la fel de ruşinos ca a fi fascist acum. Mi-am dat seama că, în timp ce cultura uneşte pe oameni, politica îi separă. Nu poţi înţelege istoria, mai ales istoria contemporană, fără cunoştinţe de demonologie. Plecat în 1942, ca ataşat cultural la ambasada română din Vichy, mi-am făcut datoria, urmând povaţa lui Talleyrand: *surtout, pas de zèle.* Fără excese, dar fără să-mi consider slujba o sinecură. N-am ascuns că am jucat rolul evadatului în uniforma gardianului, nici nu l-am proclamat ca unul de urmat. Aflu că doamne de mare cultură şi probitate îmi fac acum procese de onestitate. Alexandra Laignel-Lavastine se întreabă de ce am ţinut ascunsă (?!) perioada mea «vichistă». Cine spune vichist, spune colaboraţionist, sau, măcar, petainiste. N-aveam cum fi nici una, nici alta. Am fost funcţionar într-o instituţie a statului român, care nu avea cum să fiinţeze altundeva decât la Vichy. Stagiul de acolo a fost corelat, în mod arbitrar, cu reluarea relaţiilor mele afective cu foştii prieteni Eliade şi Cioran, de care opţiuni ideologice opuse m-au îndepărtat. Tot în România am învăţat că prietenia bate ideologia, oarecum în acelaşi fel menţionat de prietenul Molière, care spunea că mulţumirea întrece bogăţia, *contentement passe richesse.* De ce sunt, în fond, acuzat? De omisiune de denunţ?

Cultura română, în care m-am format, este una relativ recentă, fragilă – care cultură nu e fragilă? – şi, ce-i drept, nu prea originală. Izolarea i-a întârziat dezvoltarea. Filonul folcloric este puternic, căci s-a dezvoltat de sine stătător, în condiţiile unei comunicări organice cu spaţiile balcanice. Boierii din secolul al XVII-lea, şcoliţi în Polonia, au scrieri istorice admirabile. În secolul al XIX-lea, însă, contactul brusc cu cultura franceză, de cu totul alt calibru, a fost uneori nefast, pentru că a promovat imitaţia. În România, prea mulţi sunt la curent cu ce se întâmplă în străinătate, mai ales la Paris, şi vor să arate că pot face, şi ei, la fel. Ceea ce e profund original e privit ca marginal şi, fiind adânc implântat în resursele limbii locale, este mai mereu intraductibil. Am încercat şi eu să traduc, fără succes, câte ceva, am vrut chiar să dramatizez frumoasa nuvelă *Două loturi* a lui Caragiale. Când mă plimbam prin Paris împreună cu Radu Beligan, cel mai bun interpret al lui Bérenger din *Rinocerii*, am dat, în *Place de la République*, peste o cafenea numită – chiar aşa! – *La termometru.* «Hai să intrăm», i-am spus, s-ar putea să-l găsim înăuntru pe Nenea Iancu. Limba română nu încetează să mă fascineze. În multe din cărţile mele, de pildă în *Căutarea intermitentă*, expresii româneşti se inserează aproape fără să-mi dau seama: *Azi aici, mâine-n Focşani. Ce-am avut şi ce-am pierdut.*

Acestea fiind zise, să nu mi se spună că literatura mea vine neapărat din cea română, din Caragiale sau Urmuz. Mulţi pretind o asemenea exagerăţiune. Un aşa-zis critic de teatru român, Adrian Mihalache, a mers până acolo cu obrăznicia, încât a comparat *Regele moare* cu *Apus de soare.* Eu şi Delavrancea! *Risum teneatis.* Citesc şi mă minunez: *«Dacă scoatem din* Apus de soare *retorica patriotică, rămânem cu* Regele moare. *De la Delavrancea la Ionescu nu este decât un pas, acela care, spunea Napoleon – alt rege care şi-a jucat agonia pe scenă – separă sublimul de ridicol. Pe măsură ce Ştefan cel Mare îmbătrâneşte, Moldova se contractă, asemenea regatului lui Bérenger. În ambele piese, două femei rivale şi-l dispută pe muribund: Doamna Maria şi Dana, la Delavrancea, reginele Marguerite şi Marie, la Ionescu. Tirada, prin care Bérenger exhortează pe morţi să-i livreze secre-*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tul «marii treceri», ne face să reinterpretăm invocarea lui Ştefan a victimelor de la Războieni. Absurdul nu lipseşte, nici el, din Apus de soare. *Intervenţia de ultimă oră pentru reglarea succesiunii este lipsită de sens, deoarece toată lumea ştie că Bogdan Chiorul este politic ineficient. Muribunzii se agaţă de viaţă cu disperare: Ştefan, printr-un ultim act de voinţă, Bérenger, comandând un ultim rasol. Primul, mai naiv, îşi imaginează că proiectele îi vor fi continuate, ultimul, mai lucid, ştie că lumea se va sfârşi o dată cu el. Moartea lui Bérenger, ca şi aceea a lui Ştefan, are o dimensiune mai dramatică decât cea a lui Ivan Ilici, eroul lui Tolstoi, deoarece expierea în mare stil face parte, în cazul regilor, din* job description. *Charles I şi Ludovic al XVI-lea au urcat pe eşafod ca pe o scenă, iar simţul teatral i-a ajutat să-şi joace bine rolul. Pentru Bérenger e mai greu, căci el nu mai crede în teatru.»*

Am toată dragostea şi tot respectul pentru limba şi literatura română, dar chiar nu văd legătura dintre mine şi ea. Am fost, poate, un autor minor, am fost, poate, doar un astru trecător, dar am fost, indiscutabil, unul original.

În cartea *Ionescu în ţara tatălui*, Marta Petreu afirmă că proasta imagine a României în lume s-ar datora piesei mele, *Rinocerii*. Mai mult, interpretând vorbele mele fără să înţeleagă latura *cum grano salis*, pretinde că m-aş fi răzbunat pe România din cauza tatălui meu. Să fim serioşi: nu sunt Hamlet, ca să fac atâta caz din nişte probleme de familie. Pe de altă parte, nu neg că fenomenul legionar din România anilor 1930 mi-a inspirat *Rinocerii*, dar semnificaţiile piesei depăşesc cu mult contextul iniţial. Interesul stârnit peste tot, în mediile cele mai diferite ca istorie şi cultură, dovedeşte că nici o interpretare unilaterală sau locală nu poate fi absolutizată. Oriunde a fost jucată, la Paris, Bucureşti, Düsseldorf, Londra sau New York, piesa a stârnit spectatorilor ei mereu alte asociaţii de idei, complet diferite de cele bănuite de Marta Petreu. «Sunt, pe lume, mai multe lucruri, Horatio, decât se spune în cărţile tale!»

Refuzul meu de a mă lăsa confiscat de istoria literaturii române este taxat de Marta Petreu drept o probă de *«mitocănie românească»* (?!?): n-aş fi, după dânsa, decât un mitocan român ajuns în Academia Franceză. Eu cred că sunt un scriitor valabil în plan universal şi niciodată nu-mi reneg scrierile redactate în româneşte. Insulta ei stângace contrastează puternic cu ironiile fine cu care am fost întâmpinat ca proaspăt academician. Spunea Jean Delay, în discursul de recepţie: *«Veţi participa la munca fără de sfârşit a dicţionarului. Ne veţi ajuta cu dragostea Dumneavoastră pentru cuvinte, fără să căutaţi, îndrăznim să sperăm, să ne impuneţi neologismele comice, pentru care aveţi o slăbiciune. Să nu mai spuneţi eglogiu în loc de elogiu, octogenic în loc de octogenar, mononstru în loc de monstru, să nu mai numiţi dureri copilăreşti* (douleurs de l'enfantillage) *durerile facerii* (douleurs de l'enfantement), *dacă vreţi să trăim în bună pace. Şi, datoria odată îndeplinită, veţi avea tot răgazul să mergeţi să hoinăriţi pe cheiul din faţă, unde veţi găsi, poate, printre cărţile cu dedicaţie, dar cu foile netăiate, ale confraţilor Dumneavoastră, pe ale Dumneavoastră înşivă, în acele cutii cu praf de pe malurile Senei, care ne invită să cugetăm la deşertăciunile literaturii.»*

La deşertăciunile literaturii cuget eu acum, în timp ce scriu acest blog-notes, aşteptându-vă, cu răbdare, să mi v-alăturaţi. Sunt sigur că, până la urmă, veţi fi aici cu toţii.

© Adrian Mihalache

Din „Lettre Internationale" nr. 69,
ediţia română / primăvara 2009, pp. 3-8

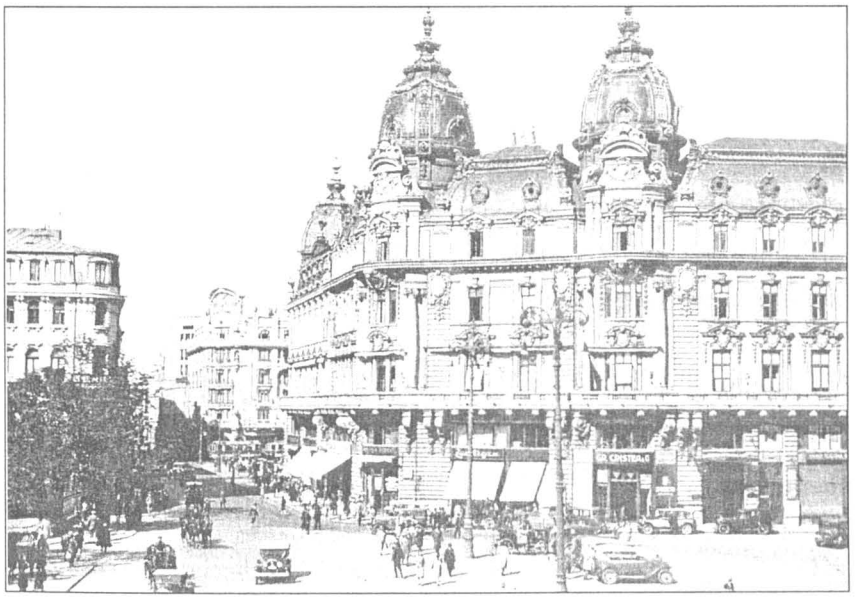

Piaţa Palatului Regal, 1934

BUCUREŞTI
550 de ani
de atestare documentară

Ilustraţii aniversare în paginile
5, 9, 12, 20, 23, 31, 34, 35, 38

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Delimitarea oraşului

Consiliul Comunei Bucuresci. Sesiunea ordinară. Şedinţa de la 9 nov. 1894, sub Preşedinţia d-lui Filipescu, Primarul

Regulamentul pentru „mărginirea Bucurescilor"

Proiectul de lege şi de regulament, însoţit de expunerea de motive

Se discută şi se aprobă fiecare articol în textul următor:

În urma acestora discuţiunea închizându-se, Consiliul discută articol cu articol proiectul de lege.

Art. 1, 2, 3, 4, şi 5 se aprobă fără modificări ca în proiect.

După acest articol se adaogă, în urma propunerii d-lui Consilier Bălteanu, susţinută de mai mulţi d-ni Consilieri, art. 3, 8 şi 9 din proiectul de regulament.

Continuându-se apoi discutarea celorlalte articole din proiectul de lege, Consiliul aprobă art. 6 devenit 9 cu sporirea sumei de lei 40,000 la lei 50,000 după propunerea d-lui Consilier Cosăcescu.

Se aprobă apoi celelalte articole fără modificări, adică art. 7 devenit 10 şi art. 8 devenit 11.

Cu aceste adaose şi modificări, Consiliul în unanimitate aprobă în total acest proiect de lege în textul următor:

Art. 1. Teritoriul Comunei Bucuresci are următoarele limite: kilometrul 5 de pe şoseaua Kiseleff; intrarea grădinei Herăstrăul vechi; extremitatea nord a gropilor Floreasca; lacul Colentina (la Tei); malurile Colentinei; podul de la Zalhana; malul drept al Colentinei şi al lacului Fundeni, până în râpa de la fabrica de oţet a lui Niculae; strada Căţelu, până la gropile lui Christea; penitenciarul Văcăresci; şoseaua Văcăresci; kilometrul 4 de pe calea Rahovei; cimitirul Ghencea; pirotehnia; moara lui Macedon; cimitirul Pomenirea (Sf. Vineri).

Art. 2. Bucurescii se împart în 4 ocoale. Ocolul al IV-lea se întinde de la marginea Bucurescilor astfel cum e stabilită la articolul precedent până la marginea exterioară a ocolului al III-lea.

Marginea exterioară a ocolului al III-lea se stabileşte astfel: şoseaua Bonaparte; şoseaua Ştefan cel Mare; strada Vaporul; strada Sfântu Dumitru; strada Zidurilor; şoseaua Moşilor până în şoseaua Pantelimon; strada Rotarilor; strada Chioşcului până în bulevardul Pake Protopopescu; şoseaua Mihai Bravul; calea Raionului; calea Dudeşti; şoseaua Vitanului; str. Foişor; Abatorul; strada Livada cu duzi; strada Gârliţa prelungită; strada Fraţilor; strada Morilor până la şcoala Cuza-Vodă; strada Lânăriei până în prelungirea stradei Şerban-Vodă; intersecţia stradei 11 iunie cu bulevardul Neatârnărei; coasta dealului Filaret până în bulevardul Maria; calea Viilor; calea Rahovei din Viile până în strada Sabinelor; calea 13 septembrie; strada Puişorului; strada Izvor; strada Carol Davila; strada Sălciilor; splaiul drept al Dâmboviţei; podul Cotroceni; strada Francmasonă; şoseaua Plevnei; şoseaua Basarab; şoseaua Grozăveşti; şoseaua Filantropia; strada Cişmeaua Kiseleff; şoseaua Kiseleff până în şoseaua Bonaparte.

Proprietăţile ce se află pe marginea exterioară a stradelor sau şoselelor care stabilesc marginea ocolului al III-lea sunt privite ca făcând parte din acel ocol fără însă a se întrupa în ocolul al III-lea prin această dispoziţie decât cel mult până la 100 metri, în profunzime, din acele proprietăţi.

Art. 3. Taxa de clădire ce se percepe pe basa legei asupra maximului taxelor şi contribuţiunilor comunale se desfiinţează în ocolul al III-lea.

Această taxă va fi în ocolul al IV-lea de 2 lei de metru pătrat de construcţie.

Art. 4. Taxa de patru zecimi prevăzută prin legea Casei lucrărilor din 1 iunie 1893 se înlocuieşte prin o taxă de 1/2 la sută asupra valorii venale a terenurilor neclădite. Această taxă se aplică ocolurilor I, II şi III.

Art. 5. Terenurile neclădite din ocolul al IV-lea sunt scutite de taxele prevăzute la articolul precedent, precum şi de taxa de 4% din legea asupra maximului taxelor şi contribuţiunilor comunale.

Art. 6. Nici o deschidere de stradă, în oricare din cele 4 ocoale, nu se poate face decât în condiţiunile următoare:

Proprietarul locului pe care se deschide stradă este obligat, înainte de a parcela locurile, să facă cerere în scris pentru a i se da autorisaţie de a deschide stradă.

Pe lângă cerere se va anexa planul de situaţie a locului cu stradele vecine şi pe acest plan se va indica strada ce voieşte să deschidă.

Când Consiliul Comunal va găsi cererea utilă, voia se va da cu următoarele condiţiuni:

a) Proprietarul să accepte alinierea şi lărgimea impusă de Comună.

b) Să paveze strada şi trotuarele în modul ce se va prescrie de către Consiliul Comunal.

c) Să facă plantaţiuni cu felul de arbori şi în condiţiunile ce se vor specifica în autorisaţia de a deschide strada.

d) Să hotărască provisoriu alinierea admisă pe ambele părţi prin împrejmuiri.

e) Să instaleze cu cheltuiala sa luminatul în condiţiunile ce se vor indica de către Consiliul Comunal.

f) Să execute canal dacă asemenea canal există în vreuna din stradele deja existente cu care se leagă, ori dacă Primăria se obligă a prelungi canalele sale până la strada ce este a se deschide.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Art. 7. În ocolul IV nu se vor putea construi decât clădiri de zidărie masivă cu o înălțime minimă exterioară de 5 m şi retrase din alinierea stradei cu 10 m

Art. 8. Stradele ce se vor deschide în ocolul IV nu vor putea avea o lărgime mai mică de 16 m, iar în celelalte ocoale lărgimea minimă admisă este de 12 m.

Art. 9. Comuna Bucureşti va cumpăra anual şi timp de 10 ani cel puțin terenuri în ocolul al IV-lea pentru o sumă de cel puțin 50,000 lei pe fiecare an.

Art. 10. Industriile insalubre de clasa IV se pot înființa oriunde, dincolo de limita exterioară a ocolului al IV-lea.

Art. 11. Drumurile naționale şi județene din interiorul noii raze a Capitalei, care la epoca promulgării acestei legi se vor întreține de stat sau de județ şi a căror construcție priveşte pe stat sau pe județ, potrivit art. 9 din Legea drumurilor se vor reconstrui şi întreține de Primărie cu sumele necesare reconstrucțiunei şi întreținerilor ce se vor înscrie regulat în budgetele statului şi județului.

„Monitorul Comunal al Primăriei Bucuresci",
Anul XIX, No. 34, 27 Nov. 1894, pp. 349-350

Primăria Comunei Bucuresci

Prin decretul regal No. 2376 din 11 Iuniu a.c., s-a aprobat următorul regulament al Asistenței publice:

Asistența publică

Art. 1. Veniturile asistenței publice sunt:

1. Suma care se va înscrie în fiecare an în budgetul Comunei în acest scop.

2. Produsul serbărilor de binefacere care se vor da în cursul anului.

3. Sumele care se vor oferi Comunei de către particulari, societăți, bănci, instituțiuni de binefacere etc., precum şi orice obiecte în natură s-ar oferi pentru săraci.

4. Orice donațiuni, legaturi etc. lăsate Comunei Bucuresci pentru asistența publică şi acceptate de Primărie.

Art. 2. Toate veniturile menționate la Art. 1 constituiesc fondul asistenței publice şi se repartizează prin budgetul anual al Comunei pe diferitele servicii prevăzute la Art. 4 după importanța fiecăruia, fără a se redirecționa sub nici un cuvânt vreo sumă de la acest scop.

Art. 3. Se va publica în toți anii o dare de seamă a asistenței publice şi care va coprinde: resursele anului expirat, numele tuturor donatorilor, sumele date de fiecare, ajutoarele acordate, modul cum s-au întrebuințat toate veniturile.

Această dare de seamă se va trimite în toți anii tuturor acelora care au oferit asistenței cel puțin lei 10 în cursul anului.

Art. 4. Serviciul asistenței publice coprinde:

Ospiciile pentru infirmi şi bătrâni

Asistența săracilor

Ajutoare acordate vremelnic sau accidental celor incapabili de a munci

Ajutoare medicale bolnavilor de maladii acute şi cronice

Asistența copiilor găsiți şi orfani

Asistența femeilor însărcinate şi lăuze

Art. 5. Toate ajutoarele menționate la Art. 4 se vor da în limitele resurselor anuale de care va dispune Comuna.

Asistența săracilor

Cap. I

Art. 1. Se instituie cinci comitete onorifice, câte unul pe culoare, compus fiecare din 5 Doamne patronese şi un preot. Numărul Doamnelor patronese se poate spori după necessitate.

Aceste comitete controlează şi verifică cu scrupulositate prin toate mijloacele de care dispune orice cerere de ajutor adresată fie direct comitetului, fie Primăriei.

Art. 2. Comitetele menționate la Art. 1 se vor numi de Primarul capitalei pe termen de 1 an, putându-se reînnoi la expirarea termenului de 1 an mandatul aceloraşi persoane, după aprecierea Primarului.

Fiecare comitet va avea o Preşedintă, care se numeşte de Primar.

Art. 3. Primarul va avea facultatea de a înlocui oricând pe aceia din membrii Comitetului care ar neglija interesele asistenței publice.

Art. 4. Orice cerere de ajutor urmează a fi făcută pe un formular, care se va stabili de Primărie.

Comitetul va menționa în dosul cererei primite resultatul cercetărilor ce a făcut, conform Art. 1.

Art. 5. Cererile înaintate de comitete serviciului asistenței publice vor fi supuse aprobărei Primarului, care va statua asupra tablourilor definitive.

Aceste cereri aprobate de Primar vor fi trecute într-un registru alfabetic, în care se vor reproduce toate ştiințele în temeiul cărora s-a acordat ajutorul.

Art. 6. Primarul va putea, oricând va crede de cuviință, convoca sub preşedinția sa comitetele pentru a delibera asupra cestiunilor care s-ar putea ivi cu privire la asistența publică.

Art. 7. Copie după registrele prevăzute la Art. 5 se va trimite la toate instituțiunile de binefacere din capitală, dacă în schimb se va trimite şi de acestea, după o comună înțelegere, un tablou cu persoanele cărora se distribuie de acele instituțiuni ajutoare, pentru a se evita astfel frauda.

Art. 8. Persoanele care primesc ajutoare de la serviciul asistenței publica sunt datoare a declara ce ajutoare mai primesc de la alte instituțiuni de binefacere; în caz contrar li se va revoca ajutorul care li s-a acordat.

Art. 9. Primarul va putea oricând de urgență acorda ajutoare persoanelor a căror reclamațiune va fi fondată.

Aceste ajutoare se vor acorda prin bonuri nominative şi vor fi trecute într-un registru alfabetic.

Art. 10. Primarul poate revoca oricând, în cursul anului, ajutoare chiar aprobate, dacă s-ar constata în urma aprobărei lor că nu mai sunt necesare sau meritate de persoana căreia se acordase, nu însă după acordarea bonurilor.

Cap. II

Art. 11. Ajutoarele care se acordă sunt accidentale şi vremelnice:

1. Ajutoare accidentale se acordă persoanelor care extraordinar au necesitate de un ajutor.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

2. Ajutoare vremelnice se acordă persoanelor care provisoriu se află lipsite de mijloace de existenţă.

Art. 12. În mod foarte excepţional se pot acorda ajutoare anuale şi acestea numai persoanelor invalide, incapabile de a munci sau îngreunate de o familie numeroasă pe care sunt într-o absolută imposibilitate de a o susţine.

Art. 13. Nu se vor da ajutoare decât persoanelor de naţionalitate română şi stabilite în Bucuresci.

Art. 14. Ajutoarelor pe care le acordă asistenţa publică sunt ajutoare în natură, precum lemne, hrană, îmbrăcăminte, locuinţă şi medicamente. În cazuri cu totul excepţionale numai se pot acorda ajutoare în bani.

Art. 15. Serviciul asistenţei publice pentru a putea da ajutoare în natură precum hrană, lemne etc. va putea contracta angajamente cu diferiţi furnisori, care vor fi obligaţi a libera contra bonurilor menţionate la Art. 16 obiectele care se vor specifica în acel bon.

Art. 16. Ajutoarele în natură se dau prin bonuri nominative liberate dintr-o condică a souche purtând semnătura Primarului şi distribuite de serviciul asistenţei publice prin comitetele prevăzute la Art. 1.

Art. 17. Pentru ajutoarele în bani se va libera de asemenea bonuri nominative dintr-o condică a souche, iar distribuirea lor se va face ca şi cea pentru bunurile în natură.

Art. 18. Bonurile menţionate la art. precedent pentru a putea fi achitate de casieria comunală trebuie să aibă în dosul lor semnătura membrului comisiunei care l-a remis titularului şi semnătura acestuia, dacă va şti să semneze.

Art. 19. Posesorul bonului pentru bani urmează a se presenta în persoană la casieria comunală pentru a primi suma ce i se cuvine.

În cazul însă când posesorul bonului nu se poate presenta în persoană la casieria comunală din causă de boală sau altă împrejurare gravă care-l pune în imposibilitate de a ieşi din casă, se va putea delega un funcţionar al asistenţei publice care se va transporta în persoană pentru a remite celui în drept suma care i se cuvine.

Art. 20. Bonurile pentru bani nu vor fi valabile decât pentru o lună, iar cele pentru ajutoare în natură vor fi valabile pentru termenul care se va prevedea chiar în bon.

Art. 21. Serviciul asistenţei publice se va putea pune în relaţiune cu oricare instituţiune de binefacere care ar voi să lucreze în acord cu serviciul asistenţei publice în interesul săracilor.

Cap. III

Art. 22. Asilul de noapte pentru săraci şi ospătăria comunală astăzi în fiinţă precum şi cele care s-ar mai înfiinţa în urmă vor depinde de serviciul asistenţei publice.

Art. 23. Asilul de noapte pentru săraci are ca scop de a da un adăpost gratuit şi vremelnic numai săracilor, bărbaţi şi femei, fără distincţiune de naţionalitate sau religiune şi care din cauze fortuite sunt lipsiţi accidental de un adăpost pentru a dormi.

Art. 24. Personalul necesar pentru funcţionarea azilului de noapte, precum asemenea toate cheltuielile care le va necesita asilul se vor stabili prin budgetul anual al asistenţei publice.

Art. 25. Ospătăria populară este destinată a veni în ajutorul populaţiunei sărmane, procurându-i o hrană lipsită de orice lux, însă curată şi sănătoasă, cu preţurile cele mai reduse şi absolut fără nici un profit pentru comună, al căreia scop este numai de binefacere.

Art. 26. Personalul ospătăriei populare precum şi cheltuielile necesare pentru întreţinerea şi funcţionarea ospătăriei populare se vor stabili şi prevedea anual prin budgetul asistenţei publice.

Art. 27. Serviciul asistenţei publice va pune în vânzare şi va căuta a răspândi pe cât se poate de mult vânzarea de bilete de mâncare la ospătăria populară, pentru a se da de aceia care ar voi să le cumpere, în loc de bani acelora care cer ajutoare.

Preţurile acelor bilete sunt acelea care se vor stabili de Primărie.

Art. 28. Serviciul asistenţei publice va putea de asemenea distribui ca ajutor în natură prevăzut la Art. 14 bonuri pentru ospătăria populară.

Art. 29. Serviciul asistenţei publice printr-o ordonanţă a Primarului va stabili regimul interior al azilului de noapte şi ospătăriei populare.

Art. 30. Orice regulamente sau dispoziţiuni relative la azilul de noapte şi ospătăria populară şi anterioare regulamentului de faţă se abrogă.

„Monitorul Comunal al Primăriei Bucuresci",
Anul XIX, No. 12, Duminecă, 26 Iunie 1894,
pp. 105-106

Text comunicat de Veronica ALDEA

Monumentul lui Alexandru Lahovary

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Pompiliu ELIADE, ***De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie. Les Origines – Étude sur l'état de la société roumaine a l'époque phanariotes***
Ernest Leroux, Libraire-Éditeur, Paris, 1898

... Nous voulons seulement constater un trait caractéristique de l'influence française en Roumanie: c'est une influence exercée de loin et presque inconsciemment de la part d'un peuple sur un autre peuple. Il était réservé à la France d'éclairer, d'échauffer, de ramener à la vie, sans s'en douter, par les rayons de sa civilisation, un peuple de même race qu'elle qui se mourait dans la barbarie et la souffrance, tout à l'orient de l'Europe.

Il y a plus: le peuple roumain lui-même n'a eu que des notions très incertaines, très vagues sur le peuple français, alors que l'influence française s'introduisait sous toutes les formes chez lui...

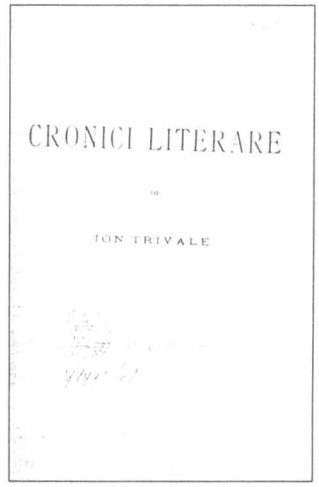

Ion TRIVALE, ***Cronici literare***
Tipografia „Cooperativa", Bucureşti, 1915

Cel care apucă astăzi pana cronicarului literar, o simte şovăindu-i în mână, cuprinsă şi ea de desorientarea generală a literaturii noastre.

Cronicarul de azi amintindu-şi de literatura eroică *de altădată, priveşte îngândurat literatura* industrială *de azi, apăsat de conştiinţa neputinţii lui de a schimba lucrurile. Amintirea îi trece pe dinaintea ochilor pe stegarii criticei eroice de altădată, pe aceia, la al căror glas autoritar ce striga formidabilul «În lături!», se risipea întreaga oaste a rătăcitilor; pe aceia cari aveau bărbăţia de a se împotrivi curentului şi de a-l abate spre matca «direcţiei nouă» şi roditoare. Dar el, criticul de azi, stă, pasiv, pe malul apei, urmăreşte cu jale scurgerea leneşe a undelor tulburi – în cari pescuesc, ici şi acolo, «cavalerii de literatură» – şi amărât de asemenea privelişte, apăsat de conştiinţa propriei lui neputinţi... ia condeiul şi scrie şovăind efemeridele literare ale vremii noastre.*

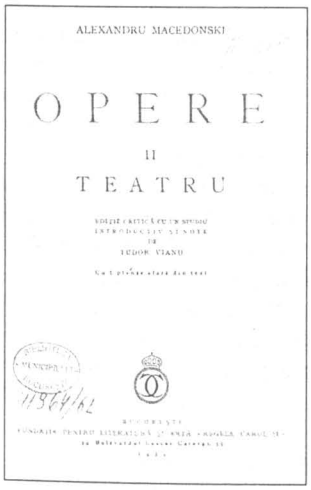

Alexandru MACEDONSKI, ***Opere II. Teatru***
Ediţie critică cu un studiu introductiv şi note de Tudor Vianu, Fundaţia pentru Literatură şi Artă «Regele Carol II», Bucureşti, 1939

Într'o ediţie a operelor lui Al. Macedonski, teatrul poate ocupa un volum întreg, văzând stăruinţa preocupării acordate de poet acestui gen literar. În lungul interval al carierei sale, Macedonski a revenit necontenit la producţia dramatică, în care s'ar spune că vedea una din cele mai proprii forme de creaţie ale talentului său. Firesţe, critica se poate întreba dacă poetul a cetit limpede în sine consacrând o stăruinţă nedesmînţită lucrărilor pentru scenă şi dacă rezultatele atinse corespund întru totul ostenelilor care le-au pregătit... Întreaga viaţă a lui Macedonski a fost făcută apoi din lupte, din antagonisme, din împotriviri. Oare din materia acestor evenimente nu se putea desvolta trunchiul viguros al unei adevărate drame?...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRŢII

GOETHE
Poezie şi Adevăr

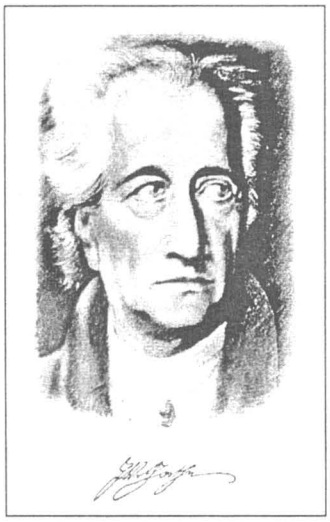

... Căci aceasta este tema principală a unei biografii: să descrie pe om în împrejurările vremii lui şi să arate în ce măsură îl favorizează, cum din aceasta se formează o concepţie despre lume şi oameni şi în ce chip, dacă este vorba despre un artist, poet sau scriitor, concepţia lui se răsfrânge din nou în afară. Dar pentru aceasta se cere un lucru greu de atins: anume ca individul să se cunoască pe sine şi veacul său, pe sine, în măsura în care în orice împrejurări ar fi rămas acelaşi, veacul, ca pe unul care a dus cu sine, a determinat şi a format deopotrivă pe cel ce i s-a supus sau pe cel care i-a rezistat, în aşa fel încât să se poată spune că oricine, dacă s-ar fi născut chiar numai zece ani mai devreme sau mai târziu, ar fi trebuit, cât priveşte formaţia lui proprie şi influenţa lui asupra celorlalţi, să fi devenit cu totul altul...

Johann Wolfgang Goethe, *Opere*, I-II, *Din viaţa mea. Poezie şi Adevăr*, vol. I-II, traducere şi studiu introductiv de Tudor Vianu, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, Bucureşti, 1955

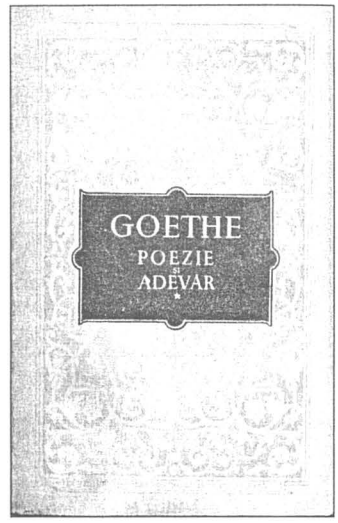

În cadrul largilor perspective ale operei goetheene... în paginile de faţă *Poezie şi adevăr* este cea mai de seamă din scrierile sale autobiografice, aceea care ducînd povestirea împrejurărilor în care s-a dezvoltat autorul pînă în al douăzeci şi cincilea an al vieţii, ne înfăţişează epoca primei lui formaţii şi oarecum temeliile întregii lui opere şi personalităţi.

Opera a început a fi scrisă încă din anul 1808, cînd apare prima ediţie a *Operelor alese* ale lui Goethe, şi este publicată, cu primele trei părţi între 1811 şi 1814. A patra parte, conţinînd episodul iubirii sale pentru Lili Schönemann, care a trăit pînă în 1810, n-a văzut lumina tiparului decît în 1831. Pentru a-şi scrie opera, Goethe nu s-a sprijinit numai pe amintirile sale, ci s-a adresat şi unor vechi prieteni, martorii evenimentelor copilăriei, a răsfoit vechi colecţii de ziare şi reviste, a studiat unele lucrări de istorie relative la epoca pe care trebuia s-o descrie. A rezultat astfel o operă autobiografică, menită să înfăţişeze pe autorul ei în epoca sa şi chipul în care aceasta din urmă l-a format...

Tudor VIANU

Drept prefaţă la lucrarea prezentă, ale cărei greutăţi îmi sînt cunoscute (prefaţă necesară acestei lucrări mai mult poate decît alteia), fie înfăţişată aici scrisoarea prietenului care a prilejuit-o:

„Avem acum adunate laolaltă, scumpe prietene, cele douăsprezece părţi ale operelor dumitale poetice şi, parcurgîndu-le, găsim printre ele unele bucăţi cunoscute alături de altele necunoscute; cele uitate sînt împrospătate prin această culegere. Nu te poţi opri să nu consideri cele douăsprezece volume, ce stau acum în faţa noastră în acelaşi format, ca o unitate, din care ai dori să-ţi extragi imaginea autorului şi a talentului său. Este însă de netăgăduit că, în acest scop, o duzină de volumaşe poate părea prea puţin, dacă te gîndeşti la vivacitatea începuturilor literare ale autorului şi la lungul răstimp care s-a scurs de-atunci. De asemeni, în faţa fiecărei opere în parte nu poţi tăgădui că de obicei ele au fost scrise în ocazii cu totul speciale şi că în ele se răsfrîng atît aspecte ale lumii exterioare cît şi trepte determinate ale unei formaţii lăuntrice, după cum se pot observa de fiecare dată în ele maxime şi convingeri morale şi estetice trecătoare. În general, producţiile acestea sînt destul de lipsite de legătură; adeseori abia dacă poţi crede că au izvorît din spiritul aceluiaşi scriitor.

Prietenii dumitale n-au părăsit niciodată cercetarea şi caută şi acum, ca unii care cunosc mai de aproape felul vieţii şi cugetării dumitale, să dezlege unele enigme şi să rezolve unele probleme; ba chiar, o veche înclinare şi o prietenie îndelungată venindu-le în ajutor, ei găsesc un anumit farmec în greutăţile întîmpinate. Totuşi, pe-alocuri, ne-ar prinde bine ajutorul pe care n-ar trebui să-l refuzi sentimentelor noastre prieteneşti.

Prima rugăminte pe care ţi-o adresăm este aceea de a ne arăta ordinea cronologică a operelor grupate în noua ediţie după anumite relaţii interioare şi de a ne încredinţa, în legatură cu ele, împrejurările de viaţă şi stările sufleteşti care le-au prilejuit, exemplele care te-au influenţat, ca şi principiile teoretice respectate în compunerea acelor opere. Dacă vei dedica această osteneală unui cerc restrîns, s-ar putea să rezulte ceva plăcut şi folositor şi pentru unul mai larg... Se cuvine ca scriitorul să nu se lipsească pînă în vîrsta cea mai înaintată de posibilitatea de a se întreţine, chiar din depărtare, cu acei care simt o înclinare pentru el; şi dacă nu-i este dat fiecăruia să apară din nou, de la o anumită vîrstă înainte cu opere, noi şi cu ecou puternic, este îngăduit scriitorului, ajuns în acea epocă a vieţii în care cunoaşterea lumii devine mai completă şi propria lui conştiinţă mai limpede, să găsească plăcută şi înviorătoare tratarea vechilor sale opere ca un simplu material şi prelucrarea lor într-o formă ultimă, menită să acţioneze din nou la educarea acelora care s-au format altădată împreună cu artistul şi datorită lui."...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Inima este pe această cale adeseori mișcată, spre folosul feluritelor virtuți ale omului trăind în societate și simțirile lui cele mai delicate îi sînt trezite și dezvoltate. Multe trăsături i se întipăresc în minte, și ele pot să-i ajute tînărului cititor să pătrundă în colțurile mai ascunse ale inimii omenești, cunoaștere mai prețioasă decît aceea a limbii latine și grecești și în care Ovidiu a fost un maestru neîntrecut. Dar acesta nu este încă motivul pentru care se cuvine să se pună în mîna tineretului vechii poeți și, printre ei, pe Ovidiu. Bunul creator ne-a dat o mulțime de însușiri sufletești, a căror cultivare, încă din primii ani ai vieții, nu trebuie s-o neglijăm deloc și pe care nu le poate cultiva nici logica, nici metafizica, nici latina și greaca. Avem o imaginație căreia, dacă nu vrem ca ea să se oprească și să se lege de primele impresii întîmplătoare, trebuie să-i oferim imaginile cele mai frumoase și mai potrivite, prin care spiritul să fie obișnuit și exercitat pentru a cunoaște și iubi frumosul în întreaga natură, în trăsăturile lui cele mai concrete, adevărate și alese. Avem nevoie de o mulțime de noțiuni și cunoștințe generale, atît pentru înțelegerea științelor cît și pentru viața de toate zilele, cunoștințe care nu pot fi învățate din nici un manual. Simțirile, înclinările, pasiunile trebuiesc apoi dezvoltate și purificate spre folosul nostru."

Acest important pasaj din „Biblioteca germană generală" nu era singurul în felul său. Din multe alte părți ne îmbiau principii și simțiri asemănătoare. Eram tineri vioi și ele ne făceau o impresie cu atît mai mare cu cît le vedeam confirmate prin exemplul lui Wieland, ale cărui opere, din a doua și strălucita perioadă a activității lui, dovedeau că el se formase în concordanță cu acele maxime. Ce puteam cere mai mult? Filozofia cu confuzele ei exigențe fusese îndepărtată, studiul limbilor clasice, legat de atîtea osteneli, fusese împins pe un plan mai îndepărtat; manualele, despre al căror folos Hamlet ne strecurase în urechi un cuvânt de îndoială, deveniră din ce în ce mai suspecte. Eram îndrumați către observarea vieții în plină mișcare, pe care o trăiam cu atîta plăcere, și către cunoașterea pasiunilor omenești, pe care le simțeam sau le presimțeam trezindu-se în sufletul nostru. Oricât ar fi fost de dojenite pasiunile, ele ne apăreau totuși ca ceva însemnat și vrednic de stimă, pentru că ele ne erau recomandate ca principalul obiect al studiilor noastre, iar cunoașterea lor ne era lăudată drept cel mai bun mijloc al formării spiritului nostru. O astfel de părere era de altfel cu totul adecuată propriilor mele convingeri și activități mele poetice. De aceea, după ce am văzut atîtea bune proiecte zădărnicite și atâtea speranțe cinstite pierind, m-am supus voinței tatei care dorea să mă trimită la Strassburg, unde mi se făgăduia o viață veselă și fericită, și unde trebuia să-mi continuu studiile și să-mi trec examenul de doctorat...

Osteneala aceasta de a mă elibera de apăsarea impresiilor grave și puternice, care îmi apăreau cînd ca o forță, cînd ca o slăbiciune, era ajutată prin viața activă și de societate care mă atrăgea din ce în ce mai mult și cu care mă obișnuisem, învățînd în cele din urmă să mă bucur în deplină libertate de ea. Nu este greu să observi că omul scapă mai bine de beteșugurile sale, atunci cînd își reprezintă slăbiciunile altora și le critică în voie. Încerci o senzație oarecum plăcută, cînd prin dojana ta te așezi deasupra semenilor, împrejurare pentru care viața de societate, fie ea întinsă sau limitată, este cea mai indicată. Nimic nu se aseamănă însă cu înfumurarea ce o încercăm atunci cînd ne ridicăm ca judecători ai superiorilor noștri, ai părinților și bărbaților de stat, găsind că rînduielile publice sînt rele și nepotrivite, privind numai la dificultățile posibile sau reale și nu recunoaștem că fără marile scopuri ale timpului respectiv și fără acele împrejurări, ca și fără conlucrarea lor, nimic nu poate fi dus la bun sfîrșit.

Cine își amintește situația de-atunci a regatului francez și o cunoaște exact și amănunțit din scrierile ulterioare, își poate ușor reprezenta felul în care erau judecați, în Alsacia pe jumătate franceză, regele și miniștrii, curtea și favoriții. Acest fel de a vorbi convenea de minune plăcerii mele de a mă informa, precum și indiscreției și înfumurării tinerești. Mi-l notam cu exactitate și sîrguință și, după atîția ani, văd din notițele rămase de-atunci, că deși știrile acelea se întemeiau numai pe poveți și zvonuri nesigure, au dobîndit cu timpul o anumită valoare, ca unele ce au permis compararea secretelor dezvăluite în urmă cu destăinuirile mai vechi și convingerile posterității cu aprecierile drepte sau greșite ale contemporanilor...

Viața noastră fizică, deopotrivă cu cea socială, moravurile, deprinderile, înțelegerea lumii, filozofia, religia, ba chiar și atîtea evenimente întîmplătoare, totul ne îndeamnă la renunțare. Astfel, lucruri care ne aparțin lăuntric nu se cuvine să le întrupăm în afară, cele din afară de care avem nevoie pentru întregirea firii noastre ne sînt refuzate, dimpotrivă altele ne sînt impuse, cu toate că le simțim străine și împovărătoare. Ni se răpește ceea ce am dobîndit cu osteneală, ceea ce ni se îngăduie cu prietenie și, mai înainte de a ne da bine seama de toate acestea, ne vedem nevoiți să renunțăm mai întîi la anumite părți, apoi la întreaga noastră personalitate. Obiceiul vrea să nu stimezi pe acela care, din această pricină, se arată recalcitrant; ba chiar cu cît paharul este mai amar, cu atît se cuvine să arăți o figură mai blîndă, pentru ca liniștitul spectator să nu fie jignit de vreo grimasă oarecare.

Pentru a rezolva această grea problemă, natura l-a înzestrat pe om cu puteri îndestulătoare, cu dorința de a activa și cu tenacitate. Dar mai cu seamă îi vine în ajutor calitatea de a trece ușor peste un lucru de care nu se poate dezbăra. Prin aceasta devine omul capabil să renunțe în fiecare moment la ceva, dacă poate în momentul următor să se agațe de ceva nou, și astfel, fără să fim conștienți, ne refacem necontenit viața întreagă. Punem o patimă în locul alteia; ocupațiile, înclinările, preferințele, pasiunile, le încercăm pe toate, pe rînd și, în cele din urmă, declarăm că totul este zadarnic. Nimeni nu se înspăimîntă de această maximă falsă și blasfematorie, ba chiar, pronunțînd-o, credem că am spus ceva înțelept și întemeiat. Există numai puțini oameni care, presimțind aceste senzații de neîndurat și pentru a evita renunțările parțiale, renunță la totul și în întregime. Acești oameni se conving de ceea ce este demn, necesar și legiuit și încearcă să-și formeze concepte precise care, prin considerarea lucrurilor trecătoare ale lumii, nu sînt înlăturate, ci sînt tocmai întărite. Dar pentru că în această atitudine există ceva supraomenesc, astfel de persoane sînt privite de obicei ca niște ființe inumane și există unii care nu știu cum să le atribuie mai bine coarne și gheare imaginare...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Nicolae DRAGOŞ

Biobibliografie

Nicolae Dragoş s-a născut la 3 noiembrie 1938, în localitatea Cleşneşti, comuna Glogova, judeţul Gorj, în familia Ana şi Sever Răcănel. Studii elementare în comuna natală (1945-1952), secundare la Liceul „Traian" din Turnu-Severin (1952-1955), universitare la Facultatea de Filologie a Universităţii Bucureşti; profesor de limba şi literatura română la Liceul „Tudor Arghezi" Târgu-Cărbuneşti, judeţul Gorj; redactor la „Viaţa studenţească" (1962-1963); şef al secţiei culturale, apoi redactor-şef adjunct, apoi redactor-şef la „Scânteia tineretului" (1963-1969); şeful secţiei de cultură a ziarului „Scânteia" (1969-1974); redactor-şef al revistei „Luceafărul", din 1974 până în 1980, când revine la „Scânteia", ca prim redactor-şef adjunct; redactor la revista „Universul satelor" (1992); redactor-şef adjunct al ziarului „Ordinea" (1994-2000); redactor-şef al revistei „Renaşterea civilizaţiei rurale româneşti" (1999 şi în prezent); senior editor al revistei „Albina românească" (2001 şi în prezent). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România (1972) şi al Uniunii Ziariştilor din România (1966), prim-vicepreşedinte al Fundaţiei Naţionale „Nişte ţărani", membru fondator şi vicepreşedinte al Ligii Culturale „Fiii Gorjului". Versurile sale au fost traduse în Bulgaria, Turcia, Grecia, China, Federaţia Rusă. Premiul pentru reportaj la concursul internaţional de la Montecatini (Italia, 1968); Premiul „Mihai Eminescu" al Academiei Române (1985); Premiul pentru argheziologie al Festivalului Naţional „Tudor Arghezi" (1994, 2007); Premiul Fundaţiei „Nişte ţărani" (2001, 2006); Premiul „Ion Cănăvoiu" (Târgu-Jiu) pentru literatură (2003, 2006); premii ale revistelor „Flacăra", „Convorbiri literare", „Săptămâna" ş.a. A fost distins cu Ordinul Uniunii Ziariştilor din România, cls. I, 2003 şi Meritul cultural în grad de cavaler, 2004. Este cetăţean de onoare al municipiului Motru (2004).

Opera: *Moartea calului troian* (versuri), Ed. pentru Literatură, Bucureşti, 1968; *Coloană de-a lungul* (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1971; *Zăpezi fără întoarcere* (versuri), Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1973; *Scut de*

Eu vin cu poezia

Eu vin cu poezia din alt veac,
Ori poate din adâncuri de milenii
Şi-ndrăgostit de luna scrisă-n lac
Bat drum ascuns spre sacrele utrenii.

Toiagul l-am pierdut cândva pe drum,
Întinerit de-atâta bătrâneţe.
Şi, alchimist la vorbe cu parfum,
Le las minunea simplu să o-nveţe.

Când schizofrenii zgârâie-n hârtie
Metafore prin ritmuri discordante
Rămân rob clipei pentru veşnicie
Şi versu-l las acelui vechi andante.

Femeia ce-şi văzu din lut şi vis
Dreptul de-a fi o amforă elină,
De-a inventa păcatu-n paradis,
Nu va-nceta în versul meu să vină.

Din recuzita clasică – vetustă
În ochii unor muritori grăbiţi –
Îmi voi croi calm calea mea augustă
Podită cu armura unor sciţi.

Şi ca să fie drumul tot o punte
Din timpuri vechi spre zări contemporane,
Din munţi, pun dacii pietre să-mprumute,
Spre-a le pava cohortele romane.

Eu vin cu poezia din alt veac,
Metaforele le-am ţesut armură
Cu umilinţa omului sărac
Ce şi-a făcut din vis literatură
În veacurile multe ce trecură.

Cu luna odihnind tăcută-n lac
Eu vin cu poezia din alt veac.

Tatăl şi fiul

De când te ştiu eşti timpului captiv,
Dar ţi-ai adus în lume cu paşnică voinţă
Asemenea să-ţi fie, deşi fragilă fiinţă,
Speranţa că nu mori definitiv.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

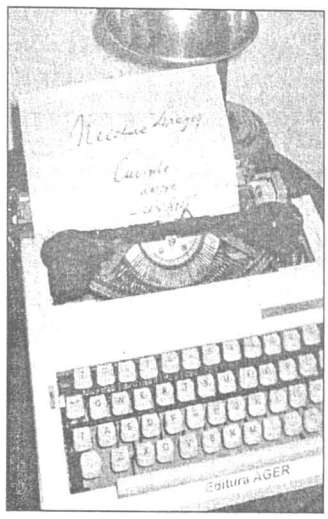

Coşmar contemporan

De unde, când şi cine-n furtună îmi prezise
Să-mi încovoi catargul corăbiei şi-apoi
Să trec din zi solară-n coşmaruri, ca Ulise,
Din care nu există drum de-a veni-napoi.

M-arunc în disperare, ca într-o mare beată...
Crispată, faţa pare vulcanic peisaj.
Privirea îşi alege culoarea-ndoliată
Şi dizarmonic vorbe se pierd în vag tangaj.

Cătuşe pentru braţe vin alge să-mi devină,
În timp ce sepii apa o tulbură în jur.
În haosul ce creşte, o palidă lumină
Mi-arată discontinuu un trup învins şi pur.

Nu pot să aflu, nu! nici timpul şi nici margini
Şi mă dizolv în mare cum litera-n imagini!

Demitizarea Zeului

Trup din văzduh şi ochi fără de margini
În lumea de sub cer va fi având,
Dar convertit în cărţi, şi în imagini,
Şi-n marmură cuprins pare un om de rând...

Biserica de ţară

Pare-o lumină albă sub geana de pădure,
Mesteacăn uriaş ce-a devenit doar trunchi,
Biserica de ţară... Să ierte şi să-ndure
Se roagă în tăcere... O pasăre-n genunchi.

etern (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1974; *Scrisoare în sat* (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1975; *Cu inima curată* (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1977; *La stema ţării* (publicistică), Ed. Ion Creangă, Bucureşti, 1977; *Ritualuri intime* (versuri), Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1978; *Îngândurat ca pietrele munţilor* (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1979; *Scutier la umbra clipei* (poeme), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1982; *Stihi* (Predoslovie de C. Stănescu), Redakcija Rumynija, Buharest, 1982; *Pentru eterna vatră românească* (versuri), Ed. Militară, Bucureşti, 1983; *Fabule cu sau fără morală*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1984; *De veghe la anotimpuri*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1985; *Drumeţ în calea lupilor* (roman, colaborare cu Mihai Stoian), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1987; *Fântâna din oglinzi* (versuri), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1988; *Poeme dintr-un sfert de veac*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1989; *Zamanin sozii* (*Cuvântul vremii*), Ed. Yayiacilik, Istanbul; *Cartea cu litere*, Ed. Carro, Bucureşti, 1994; *Vânătoarea din culori*, Ed. Carro, Bucureşti, 1995; *Zbor printre flori*, Ed. Carro, Bucureşti, 1995; *Alfabetul din grădina lumii*, Ed. Carro, Bucureşti, 1997; *Copacul din vis: jurnal liric din tranşeele hârtiei*, Ed. Fundaţiei Constantin Brâncuşi, Târgu-Jiu, 1998; *Colivia cu păsări: portrete după natură*, Ed. Omniapres, Bucureşti, 1999; *Poeme lapidare*, Ed. Fundaţiei „Nişte ţărani", Bucureşti, 1999; *Amintirea ca viaţă*, Ed. Fundaţiei „Nişte ţărani", Bucureşti, 2000; *Valul şi malul*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 2001; *Cartea cu litere şi alte minunăţii*, Ed. Ager-Economistul, Bucureşti, 2002; *Autobuzul de seară*, Ed. Realitatea, Bucureşti, 2005; *Din livada lui Arghezi, versuri să le pască iezii*, Ed. Ager, Bucureşti, 2005; *Fabule din două veacuri*, Ed. Ager, Bucureşti, 2006; *Jocul de-a cifrele*, Ed. Aki Pinceau, 2006; *Cuvinte despre cuvânt*, Ed. Ager, Bucureşti, 2007; *Clipe din clipa cea repede*, Ed. Realitatea, Bucureşti, 2008.

Traduceri (în colaborare cu...): S. Satrov, *Blana de nylon* (H. Rorlich), Bucureşti, 1964; Bertolt Brecht, *Scrieri despre teatru* (Corina Jiva), Ed. Meridiane, Bucureşti; Iuri Voronov, *Aducere aminte sau uitarea?* (L. Duţă), Ed. Univers, Bucureşti, 1988; *Din înţelepciunea chineză* (Li Jiayu), Bucureşti, 2002.

Ediţii şi prefeţe: *Omagiul ţărănimii*, Ed. Minerva, Bucureşti, 1977; *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* (50 de confesiuni ale unor autori care l-au cunoscut pe T. Arghezi), Ed. Eminescu, Bucureşti, 1981; *O viaţă ca un cântec* (publicistică, volum dedicat interpretului de muzică populară Benone Sinulescu), Ed. Carro, Bucureşti, 1997; I. H. Rădulescu – *Poezii alese*, Ed. Carro, Bucureşti, 1998; *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* (vol. II), alte peste cincizeci de confesiuni, Ed. Fundaţiei Naţionale „Nişte ţărani", 2007. A prefaţat numeroase volume de poezie, proză, publicistică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Conferinţa NAPLE – EBLIDA
Legislaţia europeană privind bibliotecile

În perioada 7-9 mai 2009 au avut loc la Viena lucrările Conferinţei comune NAPLE – EBLIDA, desfăşurată sub tema *Legislaţia europeană privind bibliotecile*. Ecourile pozitive s-au concretizat în trei direcţii principale de urmat:

1. Realizarea Cartei Albe ce descrie noul rol al bibliotecilor publice în cadrul societăţii culturale europene şi recomandă şi încurajează statele membre să acţioneze în numele bibliotecilor.

2. Realizarea proiectelor cu finanţare europeană care promovează dezvoltarea semnificativă şi durabilă a bibliotecilor.

3. Eliminarea barierelor privind copyright-ul în UE, care contrazice ideea dezvoltării unei societăţi bazate pe informaţie. Este nevoie de o politică justă în acest sens, ce ţine seama de drepturile autorilor, dar care stabileşte totodată anumite excepţii rezonabile pentru activitatea bibliotecilor.

Scopul principal al Conferinţei a fost acela de a atrage factorii de decizie în iniţierea unor dezbateri şi dialoguri pe tema politicii europene privind bibliotecile, precum şi a ceea ce se poate realiza printr-o conlucrare în domeniu, la nivel european. Considerăm important ca asociaţiile, organizaţiile şi instituţiile europene de profil să demareze un dialog cu Comisia Europeană şi cu celelalte instituţii europene pentru stabilirea unui plan de activitate al bibliotecilor în contextul unei economii moderne, precum şi al perspectivelor ce nu pot fi realizate la nivel naţional, ci numai în cadru european.

Au fost supuse atenţiei probleme precum: legislaţia în domeniu, rolul bibliotecilor în societatea modernă, politici ale Comisiei Europene privind bibliotecile, diferite proiecte finanţate de UE, ce au acţionat ca instrumente de implementare a acestor politici, modalităţi de accesare a informaţiei electronice.

Conferinţa s-a desfăşurat pe trei sesiuni, după cum urmează:

Sesiunea 1: ***Politică şi legislaţie privind bibliotecile***

Au fost discutate pe larg: probleme de pe ordinea de zi, din perspectivă politică şi strategică, exemple de implementare la nivel naţional a unor legislaţii-cadru pentru activitatea de specialitate, moduri cum activitatea bibliotecilor publice se reflectă în politicile naţionale.

Sesiunea a 2-a: ***Rolul bibliotecilor din perspectivă europeană***

S-a discutat modul în care proiectele şi politicile UE au fost deja folosite pentru promovarea rolului bibliotecilor în context european. A fost făcută o introducere generală privind rolul bibliotecilor în societatea contemporană şi cum se reflectă acesta în strategiile propuse de UE (în acest caz – folosirea iniţiativelor electronice *i2010* şi programelor *Lifelong Learning*, ca aplicare practică a legislaţiei). Au participat şi reprezentanţi ai Comisiei Europene şi s-au analizat programele finanţate de aceasta. Discuţiile au avut în vedere atât realizările de până acum, cât şi modalităţile de îndeplinire a obiectivelor propuse.

Ultima secţiune a tratat acele zone ale politicii europene ce sunt implicate activ în informare, cultură şi cercetare. Câteva exemple relevante în acest sens sunt politica europeană privind accesul deschis sau legislaţia CE privind drepturile asupra proprietăţii intelectuale şi copyright-ul, care, în ultimii 20 de ani, par să fi produs un efect contrar celui scontat – acela de restrângere a accesului public, prin diverse bariere în calea informării. Trebuie, deci, analizate toate iniţiativele, prin perspectiva raportului beneficiu – risc.

Toţi cei interesaţi în viitorul bibliotecilor din Europa sperăm să fi găsit în discuţiile la care au participat un real ajutor în stabilirea priorităţilor şi a direcţiilor de urmat.

Rezumatele lucrărilor prezentate la Conferinţă

Acces liber: ordinea de zi la nivel european privind învăţământul şi cercetarea

Paul Ayris – Director al Bibliotecii Colegiului Universitar din Londra (UCL)

Lucrarea se referă la impactul accesului deschis, studiat prin modul cum acesta este diseminat în teritoriu şi cum susţine misiunea acestei instituţii. UCL este evaluată pe locul al şaptelea în topul universităţilor din lume şi are o puternică structură de cercetare în majoritatea disciplinelor academice. Lucrarea analizează bazele mediului academic al UCL implicate în susţinerea accesului liber, dezvoltarea conexă a legislaţiei privind copyright-ul, precum şi prezentarea generală a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

publicaţiilor Universităţii londoneze în cadrul cărora conceptul de „acces liber" deţine o pondere importantă.

Transformarea copyright-ului

Toby Bainton – Grupul de experţi EBLIDA în legislaţia britanică din domeniul bibliotecilor

Înainte de emiterea Directivei Europene din anul 2001 privind informarea, implicarea bibliotecilor în această problemă se limita mai ales la aparatura destinată fotocopierii. Dar începând cu mijlocul anilor '90, bibliotecile au început să primească materiale în format electronic, iar din 2001 au semnalat modificări în întreaga legislaţie europeană a drepturilor de autor. Comunicarea deschisă a informaţiilor către public a fost restricţionată de aceasta, ceea ce a afectat profund serviciile oferite de biblioteci. Totodată, editorii au descoperit că puteau să-şi distribuie materialele digitizate în siguranţă, prin intermediul bibliotecilor: acestea plăteau licenţa şi aveau datoria de a restricţiona circulaţia acestor materiale, oferindu-le doar utilizatorilor abonaţi. Acesta a devenit un procedeu uzual, iar legea copyright-ului s-a transformat dintr-o problemă tehnică într-una legală, afectând viaţa de fiecare zi a tuturor – pe măsură ce creăm şi folosim informaţie digitizată tot mai mult.

EUROPEANA – Acces la cultură pentru toţi?

Jill Cousins – Director executiv, Fundaţia EDL (European Digital Library Project)

Lucrarea se referă la relaţia dintre proiectul *Europeana* şi domeniul public, dintre copyright şi drepturile de proprietate intelectuală, precum şi la iniţiativele aflate deja în desfăşurare sau doar în faza de proiect. Rolul major al proiectului este acela de a stimula accesul la informaţie, cultură şi cercetare şi necesitatea susţinerii acestora din punct de vedere politic, financiar şi editorial. La final, se face o sinteză a ceea ce se aşteaptă din partea Comisiei Europene şi a statelor membre, precum şi a rolului jucat de biblioteci până în prezent.

Programul Cultural 2007-2013

Edith Genser – coordonator de program, Direcţia Cultură (P5), Comisia Europeană

- Obiectivele programului
- Tipul de activităţi / proiecte
- Posibilităţi de finanţare
- Statistici 2008
- Exemple

Stimularea bibliotecilor din Europa – o analiză a programelor europene

Breda Karun – coordonator, Biblioteca Naţională din Slovenia

Lucrarea este o privire de ansamblu asupra locului pe care îl ocupă aceste instituţii în cadrul politicilor europene, demonstrate prin documente strategice şi concretizate în diferite programe de susţinere a dezvoltării bibliotecilor în societatea modernă. Cu 25 de ani în urmă, Parlamentul European a atras atenţia asupra importanţei bibliotecilor. La început, programele se concentrau exclusiv asupra acestora şi dezvoltării lor. Cu timpul, însă, bibliotecile s-au implicat tot mai mult în realizarea ţelurilor strategice europene comune, participând – ca parteneri sau coordonatori – în proiecte din domenii precum cercetarea şi dezvoltarea, învăţământul de durată, cultura, includerea socială şi altele. Mai multe astfel de proiecte, susţinute de către UE, au deschis calea către recunoaşterea şi promovarea rolului bibliotecilor atât la nivel naţional cât şi european.

O politică europeană pentru biblioteci

Gerald Leitner – Preşedinte EBLIDA, Secretar General al BVÖ (Asociaţia Bibliotecarilor din Austria)

Materialul reprezintă o introducere a scopului Conferinţei. Autorul se întreabă: „Avem oare o politică europeană unitară în ceea ce priveşte bibliotecile?" Din păcate, răspunsul este cu siguranţă unul negativ. Se recunosc doar câteva iniţiative în care sunt implicate bibliotecile, câteva recomandări din partea UE, precum şi nişte legi referitoare la bibliotecile din Europa. Tot ceea ce se ştie e că acest domeniu e cât se poate de eterogen. Acesta implică, desigur, cetăţeni din diverse ţări, având diferite posibilităţi de accesare a informaţiei, diferite grade de cultură şi civilizaţie. Se consideră că o Europă unită oferă drepturi şi oportunităţi egale pentru toţi; prin urmare, trebuie înţeleasă importanţa unei politici unitare privitoare la biblioteci, aplicată în toate sectoarele activităţii acestora şi tuturor utilizatorilor, fără deosebire.

Legislaţie europeană privind bibliotecile

Barbara Schleihagen – Director executiv al Asociaţiei Bibliotecilor din Germania

Două treimi din ţările UE au legislaţie în domeniu, actualizată aproape în întregime în ultimii ani, pentru a se putea adapta nevoilor unei societăţi informaţionale. Această legislaţie reprezintă de fapt concretizarea voinţei politice a statelor de a promova bibliotecile, şi poate avea o mulţime de atribuţii, în funcţie de condiţiile specifice fiecărei ţări. Lucrarea dezbate avantajele şi dezavantajele, precum şi cerinţele minime pentru ca aceste legi să funcţioneze real.

Bibliotecile în societatea modernă

Paul Sturges – Profesor emerit la Departamentul de Ştiinţe ale Informaţiei al Universităţii Loughborough, Anglia, profesor la Universitatea din Pretoria, Africa de Sud

Din perspectivă tradiţională, bibliotecile sunt păstrătoare de cultură şi civilizaţie, asigurând patrimoniul universal al cunoaşterii umane. Şi totuşi, sunt suficiente doar câteva astfel de biblioteci pentru a îndeplini această funcţie, care devine azi un model negativ pentru majoritatea celorlalte. Acestea, cele mai multe, trebuie să joace un rol care să corespundă nevoilor omului contemporan, pentru a-şi păstra raţiunea de a exista. Măsurarea eficacităţii lor, prin instrumente statistice, arată un declin semnificativ în ţări precum Anglia. Pe de altă parte, statistici la nivel mondial arată o mare creştere a utilizării materialelor electronice. Se ajunge astfel la concluzia că vechea funcţie îndeplinită de biblioteci – aceea de a împrumuta cărţi – nu mai este astăzi relevantă. Cu toate acestea, există unele biblioteci care asigură un acces larg la resursele electronice, dar e nevoie de mult mai mult: spaţiul oferit trebuie să deschidă imaginaţia, iar serviciile şi aparatura tehnică trebuie să ofere susţinere învăţării creative şi de durată, precum şi activităţilor recreative. Lucrarea analizează câteva exemple de biblioteci moderne, care aplică cu succes în practică aceste deziderate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Transparența obiectivelor bibliotecii publice în legislația și politicile naționale

Jens Thorhauge – Director General al Agenției Daneze pentru Biblioteci și Media

Principala provocare a timpurilor moderne este transformarea bibliotecilor publice în instituții care asigură cetățenilor participarea activă la cunoaștere. Diverse activități ale bibliotecilor se implică în eforturile contemporane de includere socială, instruire prin cultură și învățământ de durată.

Inițiativa i2010

Yvo Volman – Comisia Europeană

În septembrie 2005, Comisia Europeană a lansat inițiativa privind bibliotecile digitale pentru a facilita accesul la patrimoniul cultural și științific al Europei. Lucrarea este o trecere în revistă a progresului realizat din 2005 în Europa, focalizându-se pe *Europeana* ca punct de acces comun către moștenirea culturală digitizată a Europei. S-au abordat și probleme privind rolul instituțiilor culturale publice în era Internetului.

Vizibilitatea obiectivelor bibliotecilor publice în legislația și politicile naționale

Barbro Wigell-Ryyänen – Consilier pe probleme de biblioteconomie la Ministerul Educației din Finlanda

Puține țări din Europa au o legislație a bibliotecilor. Majoritatea țărilor au un fel de strategii sau programe urmărind îmbunătățirea și dezvoltarea serviciilor. Strategia definește obiectivele și maniera de acțiune pentru realizarea acestora. În Finlanda avem prima lege în domeniu în 1929, perfecționată în 1969, ce a adus ideea unei biblioteci pentru familie, precum și necesitatea unui ajutor material din partea statului. Legea finlandeză identifică schimbările intervenite în societatea informațională și sugerează modalități concrete de adaptare la noua situație. În acest sens, a fost luată ca exemplu de multe țări care își pregătesc strategii și programe naționale.

Declarația de la Viena

La Conferința EBLIDA, care a avut loc împreună cu Forumul NAPLE anul acesta la Viena, în perioada 7–9 mai, s-a discutat necesitatea consolidării rolului și potențialului serviciilor oferite de bibliotecile europene pentru susținerea societății contemporane. În consecință, Forumul EBLIDA – NAPLE a cerut Comisiei Europene să urmeze cele patru direcții importante trasate:

1. Carta albă cu titlul Bibliotecile publice în societatea informațională

Forumul comun cere Comisiei Europene adoptarea unei carte albe care să definească rolul bibliotecilor în societate, recomandând și încurajând statele membre să acționeze în numele bibliotecilor lor naționale. Documentul trebuie creat pe baza colaborării dintre bibliotecile importante, alese de către Comisie.

2. Centru de informare

În continuare, se cere Comisiei Europene înființarea unui Centru European de Informare în ceea ce privește bibliotecile, pentru a oferi informații coordonate, actualizate și autorizate despre acest tip de instituții, în toate statele membre.

3. Proiecte cu finanțare europeană

Acestea promovează dezvoltarea bibliotecilor într-un mod semnificativ și durabil, având ca țintă infrastructura lor. În plus, este necesară accelerarea proiectelor vizând bibliotecile virtuale, pentru a putea actualiza toate serviciile online deja existente și a crea altele noi, destinate participării sociale active a tuturor cetățenilor Europei.

4. Copyright-ul

Se cere eliminarea barierelor ce contrazic ideea dezvoltării și promovării cunoașterii în Europa. Este necesară o legislație justă în acest sens, care să țină seama de drepturile autorilor, dar totodată și de cele ale utilizatorilor.

Traducere de Cristina STAICU

Calea Victoriei, 1936

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viaţa Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Deschiderea Centrului GRIGORE VIERU la Biblioteca Metropolitană Bucureşti

În ziua de joi, 21 mai 2009, la Sediul Central „Mihail Sadoveanu" al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, a fost anunţată oficial deschiderea, în cadrul bibliotecii, a unui centru GRIGORE VIERU. La reuniunea organizată cu acest prilej au participat: soţia marelui poet, doamna Raisa Vieru, care a făcut un preţios dar de carte pentru viitorul centru, domnul Victor Crăciun, preşedintele Ligii culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni, doamna Ambasador Iuliana Gorea Costin ş.a. Vorbitorii au subliniat valenţele multiple ale personalităţii „poetului pătimirii basarabene", simbol al apărării identităţii sufletului românesc, prin cultură şi credinţă, în faţa încercărilor vremurilor. Luptător neînfricat pentru libertatea şi drepturile românilor, susţinător al conştiinţei de neam şi al valorilor creştine universale, omul de cultură Grigore Vieru rămâne permanent în memoria vie a poporului nostru. Într-o lume multiculturală ameninţată de pericolul dezbinărilor, patriotul Grigore Vieru şi-a dedicat întreaga viaţă idealului păstrării unităţii româneşti prin credinţă, limbă şi cultură, dar şi cooperării între popoare şi culturi diferite. Dispariţia sa tragică, la reîntoarcerea de la o manifestare dedicată lui Mihai Eminescu, în mod simbolic, consacră o viaţă pusă în slujba moştenirii eminesciene şi a idealurilor pe care aceasta le implică. Principala virtute a poetului Grigore Vieru este iubirea faţă de limba română înţeleasă ca un respect de sine. Întreaga sa creaţie poetică este consonantă cu poezia unei Europe ce se dedică multi-culturalităţii şi cu păstrarea zestrei culturale autohtone. Discursul, deopotrivă liric şi publicistic al lui Grigore Vieru, nu s-a diferenţiat – niciodată – de activitatea socială a unui creator îngrijorat de tentativele de disipare a conştiinţei naţionale.

În cuvântul său, dr. Florin Rotaru, directorul general al bibliotecii, a subliniat bunele relaţii statornicite între Biblioteca Metropolitană Bucureşti şi Biblioteca Municipală „B.P. Haşdeu" din Chişinău, după 1990. La 15 ianuarie 1992, în capitala moldavă, a fost înfiinţată Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu", căreia Biblioteca Metropolitană i-a acordat un sprijin susţinut, încă de la constituire, atât în plan logistic, pentru formarea şi dezvoltarea colecţiilor de publicaţii, asigurarea materialelor necesare operaţiunilor biblioteconomice, cât şi în cel al resurselor umane, prin pregătirea şi perfecţionarea colegilor moldoveni în tehnicile şi practicile de specialitate româneşti. Graţie sprijinului Bibliotecii Metropolitane, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu" dispune în momentul de faţă de peste 70.000 de publicaţii. De asemenea, au fost organizate, anual, manifestări culturale comune, consacrate unor teme majore ale istoriei, culturii şi civilizaţiei româneşti, precum şi unor personalităţi precum Nicolae Iorga, George Enescu, Nicolae Titulescu, Onisifor Ghibu ş.a., la care au participat specialişti prestigioşi, profesori şi cercetători din România şi Republica Moldova. Datorită sprijinului acordat, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu" s-a afirmat ca un puternic centru cultural românesc care a facilitat difuzarea valorilor civilizaţiei româneşti în Republica Moldova, prin intermediul cărţilor, ziarelor, revistelor şi al altor documente grafice şi audiovizuale în limba română şi cu alfabet latin. La rândul său, Centrul GRIGORE VIERU, în cadrul căruia va fi organizată o colecţie atât a întregii opere aparţinând marelui poet român, cât şi a tuturor lucrărilor şi studiilor publicate despre acesta, poate deveni un excelent instrument pentru mai buna cunoaştere a creaţiei lui Vieru, ca şi de valorificare a acesteia în plan publicistic, prin elaborarea unor lucrări şi exegeze ştiinţifice.

În partea finală a manifestării, a fost lansat ultimul volum al poetului Grigore Vieru – „cartea vieţii" – *Taina care mă apără*, apărut la Editura Princeps Edit din Iaşi. A prezentat poetul Daniel Corbu, editorul şi îngrijitorul volumului, care a subliniat, între altele, că „prin *Taina care mă apără*, Grigore Vieru şi-a fixat locul definitiv între poeţii români. Poet de mari profunzimi, de o simplitate cuceritoare dar înşelătoare, transformând, cum bine zicea Nichita Stănescu, natura poeziei în natura naturii, îl aşezăm pe Grigore Vieru, unul dintre atât de rarii patrioţi autentici, sacrificiali ai acestor timpuri postmoderne, în Panteonul poeţilor, considerându-l unul dintre primii zece mari poeţi de limbă română din toate timpurile".

În seara aceleiaşi zile de 21 mai 2009, începând de la orele 19.00, mai mulţi angajaţi ai Bibliotecii Metropolitane Bucureşti au luat parte la excepţionalul spectacol de poezie şi muzică *Taina care mă apără – In memoriam Grigore Vieru*, desfăşurat la Sala Palatului, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, şi cu spirjinul Ministerul Culturii, Cultelor şi Patrimoniului Naţional.

Dr. Ion CONSTANTIN

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mult stimate Domnule Director General Florin Rotaru,

Vă rugăm să primiţi cele mai sincere mulţumiri pentru susţinerea evenimentului Taina care mă apără – In memoriam Grigore Vieru, *din 21 mai 2009, Bucureşti.*

Prin sprijinul Dvs., al colectivului Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, al Centrului de presa BASILICA, Radio TRINITAS, al SRTV şi SRR s-a reuşit sporirea bogăţiei spirituale a românilor, s-a înscris, elegant şi inteligent, o nouă pagină de istorie.

Având ca liant spiritul marelui poet, care a dăruit necontenit, unind inimile românilor de pretutindeni, s-a reuşit consolidarea unei trainice punţi de legătură între românii de pe ambele maluri ale Prutului.

Manifestarea de la deschiderea Centrului Grigore Vieru *în incinta Bibliotecii Metropolitane Bucureşti, participarea colectivului Dvs. alături de Centrul de presă BASILICA, Radio TRINITAS, SRTV şi SRR de artiştii noştri, care au demonstrat un înalt nivel profesional şi devotament patriotic, a contribuit la transmiterea publicului larg din vibraţia unui suflet, care s-a identificat cu însuşi sufletul Basarabiei.*

Ne bucurăm să folosim această ocazie, mult stimate Domnule Director General, pentru a vă asigura de cele mai alese sentimente şi a vă transmite consideraţia noastră deosebită,

Amb. Iuliana GOREA COSTIN,
Consilier

Mult stimate Domnule Director General Florin Rotaru,

Regretatul poet Grigore Vieru a scris nenumărate texte pentru cele mai frumoase melodii de diferite genuri ale muzicii, care au fost cântate pe toate scenele noastre.

În anul 2009, poetul urma să realizeze un spectacol-concert la Palatul Naţional din Chişinău şi unul la Bucureşti. A venit însă moartea stupidă şi au rămas toate de datoria mea, ca soţie, şi a feciorilor să-i îndeplinim dorinţa. Întru ajutor au venit prietenii, şi la 21 mai 2009, la Sala Palatului din Bucureşti, spectacolul a fost susţinut de artişti cu mult har şi înalt profesionalism, pătruns de inspiraţia viereană. Cu toţii am simţit că poetul a fost printre noi pe tot parcursul acelei seri, adeverindu-i aforismul: „Un scriitor nu poate învia decât în limba în care a scris."

La acest lucru aţi contribuit şi Dvs. prin deschiderea în acea zi a Centrului Grigore Vieru *în cadrul Bibliotecii Metropolitane Bucureşti.*

Permiteţi-mi, mult stimate domnule Director General, să vă adresez cele mai calde mulţumiri din partea familiei noastre pentru sprijinul acordat la realizarea acestui eveniment.

Adresez aceleaşi mulţumiri domnului Ion Constantin şi colectivului Bibliotecii Metropolitane.

Cu adevărat, în ziua de 21 mai 2009 poetului Grigore Vieru i s-a ridicat un Monument Spiritual.

Cu deosebită stimă şi consideraţie,
Raisa VIERU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniul cultural – o fereastră spre cunoaştere

Anual, la 18 mai, la recomandarea Consiliului Internaţional al Muzeelor (ICOM) se celebrează Ziua Internaţională a Muzeelor, acţiune menită să atragă şi să sensibilizeze pe iubitorii de frumos către valorile culturale de patrimoniu. În ţara noastră, alături de muzee, bibliotecile şi arhivele sunt parteneri activi ai procesului educaţiei permanente a publicului, susţinând diversitatea culturală prin activităţi specifice.

În acest sens, Biblioteca Metropolitană Bucureşti, împreună cu Muzeul Naţional al Pompierilor, instituţie reprezentativă în peisajul cultural bucureştean, adăpostită de mai bine de patru decenii într-o clădire, ea însăşi parte a patrimoniului bucureştean, Foişorul de Foc, au organizat pe 19 mai a.c. manifestarea intitulată *O călătorie în timp – Bucureştii lui Carol I*. Publicul, prezent în număr mare în sălile muzeului, a putut urmări o expunere de documente, în format electronic, cuprinzând imagini şi texte semnificative despre domnia lui Carol I, majoritatea inedite, aflate în Colecţiile speciale ale Bibliotecii Metropolitane. De asemenea, a fost prezentată, într-o manieră interactivă, colecţia de bază a Muzeului Pompierilor, precum şi mai multe instalaţii specifice, unicate muzeografice, privind tehnica de intervenţie la incendii.

În intervenţiile lor, dl. ing. Vasile Bălan, directorul M.N.P., şi Florin Preda, custode al colecţiei „Biblioteca Bucureştilor", au subliniat imperativele sub care se desfăşoară sărbătoarea anuală a muzeelor – construirea de punţi între culturi. „A privi îndrăzneţ în domeniul educaţiei publice înseamnă a oferi tinerilor, prezenţi în număr mare atât la această manifestare, cât şi la celelalte acţiuni organizate de BMB şi Muzeu, o fereastră către cunoaştere, un mijloc modern şi activ de promovare a patrimoniului propriu", se sublinia în Programul manifestării.

Totodată, reuniunea a avut menirea de a aduce în conştiinţa publică personalitatea lui Carol I, cel mai longeviv suveran din istoria României. În cei 48 de ani cât s-a aflat pe tronul ţării, suveranul, devenit la 10 mai 1881, rege al României, a stimulat dezvoltarea economică şi socială a statului şi a determinat transformarea Bucureştiului dintr-un târg aflat la periferia Europei într-o veritabilă „perlă strălucitoare între oraşele ţărilor balcanice", după expresia memorialistului Paul Lindenberg. În fapt, Bucureştii şi România lui Carol I au însemnat debutul procesului de modernizare şi occidentalizare, trecerea la sistemul democratic de guvernare a ţării şi începutul unei perioade de prosperitate care a permis construirea reţelei naţionale de căi ferate, cu infrastructura necesară, dar mai ales înălţarea, în Bucureşti, a unor edificii reprezentative, majoritatea considerate şi astăzi embleme peisagistice: Palatele CEC-ului şi ale Poştei, Universitatea, Palatul Regal, inclusiv clădirea care a adăpostit manifestarea, Foişorul de Foc, ridicată între 1890-1891, cu destinaţia de observator al incendiilor şi rezervor de apă pentru alimentarea cartierelor centrale ale Capitalei.

Călătoria virtuală prin Bucureştii secolelor XIX şi XX, plăcerea revederii unor imagini rămase în conştiinţa publică şi mai ales comparaţia cu prezentul au bucurat şi incitat publicul spre necesare comentarii: „Micul Paris", aşa cum era cunoscută capitala României, nu este astăzi decât un conglomerat de clădiri fără o unitate arhitecturală. Poate că urbanişti viitorului, ca şi factorii decidenţi, ar trebui să poposească mai des în muzeele şi bibliotecile Capitalei pentru a regăsi izvorul de inspiraţie al unor edificii de excepţie. Iar acesta este mesajul pe care organizatorii au vrut să-l transmită bucureştenilor, dar şi viitorimii.

Marian NENCESCU

Primele steaguri otomane capturate, 12 septembrie 1877

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centrul pentru Tineret îşi respectă reputaţia: Ziua bloggerilor sau Ziua tinerilor!

O plăcută surpriză ne-a oferit sâmbătă, 30 mai a.c., Centrul pentru Tineret al Bibliotecii Metropolitane organizând, la Casa de Cultură a Studenţilor bucureşteni, prima ediţie a „salonului de blog-uri", intitulată sugestiv *Ziua bloggerilor bucureşteni*, pe scurt ZBB.

Mediatizată, volens-nolens, mai mult pe canale electronice, mass media manifestând, cu câteva excepţii, care spre cinstea lor s-au numit TVR Cultural şi Realitatea TV, o nefirească tăcere – manifestarea a reunit peste 300 de blog-uri şi cam de trei-patru ori mai mulţi participanţi activi, într-o amiază ploioasă de week-end care numai la ieşire la plimbare nu invita.

Dacă „recolta" de bloguri înscrise în programul oficial poate părea modestă, raportată la abundenţa de practicanţi ale acestui aşazis „Jurnal intim", făcut însă public cu deliberată ostentaţie, fenomenul îşi are rădăcinile şi în orgoliul ce însoţeşte orice breaslă. Coordonatorul Centrului pentru Tineret, colegul nostru Horia Frunză, a avut, poate, primul curajul şi tenacitatea de a inaugura un drum acolo unde alţii se menţin încă în zona contemplaţiei. A proiecta, şi mai ales a desfăşura un program cultural cu sute de participanţi, zeci de sponsori şi animat de o vocaţie exclusiv culturală şi educativă nu este la îndemâna oricui.

Iar dacă la acest proiect s-a alăturat şi BMB, prin decizia curajoasă şi generoasă totodată a directorului general, dl. Florin Rotaru, cel care a inclus manifestarea printre programele culturale ale instituţiei noastre, este un semn că obiectivul propus – atragerea tinerilor către cultura de tip organizaţional – a fost atins cu prisosinţă.

Prin urmare, „domnul Horia", cum îl numesc zecile de tineri fascinaţi de modul firesc şi eficient cu care colegul nostru „face" cultură de masă, a creat cu eleganţă şi fermitate o breşă între bloggeri, acolo unde, multă vreme, s-au impus doar câţiva „guru" ascunşi sub un suspect anonimat.

Programul primei ediţii a ZBB, considerat de mulţi „comentatori" pătimaşi mai degrabă un produs pentru tineri decât o iniţiativă profesionistă, a fost atât de complet, încât nici cei mai „cârcotaşi" nu-i pot găsi vreun reproş. Nu au lipsit, evident, concertele, de la hip-hop la chitară clasică, dansul, concursurile de DJ preluate „live" pe mai multe canale virtuale, concursurile de tot soiul, filmele şi diaporamele, benzile desenate, teatrul „underground" cu personaje bizare amintind evident de fenomenul denumit „urban culture".

Dacă unii vizitatori – e drept, puţini – au reclamat tocmai acest amestec de tinereţe, fantezie şi energie creatoare, greu de generat dar la fel de dificil de ţinut sub control, la o analiză atentă au existat şi suficiente momente de reflecţie, inclusiv în planul educaţiei publice. În primul rând, am remarcat interesul tinerilor pentru proiecte de tip social – de la reciclarea deşeurilor la ecologizarea unor zone turistice – apoi, preocuparea pentru redescoperirea trecutului Bucureştiului, orientarea către analiza fenomenului social. De altfel, sponsorii, între care Fundaţia „Noi citim" şi „Biblionet", au evidenţiat tocmai aceste laturi educaţionale, premiind generos pe cei mai ingenioşi bloggeri.

Susţinut direct în stradă, chiar în mijlocul spectatorilor deveniţi ei înşişi statui ale admiraţiei necondiţionate, spectacolul de pantomimă *Statuile*, susţinut de Teatrul Masca (animator, marele actor Mihai Mălaimare), a recompus scene din Pompeiul de dinainte de erupţia Vezuviului, a stârnit emoţie şi a dobândit aplauze. Nici măcar vremea rea, neobişnuită pentru acest sezon, nu a alungat spectatorii dornici să admire personajele vivante desprinse parcă din colbul istoriei.

Din program, nu au lipsit nici surprizele, unele chiar amuzante. Astfel, o dezbatere, de altfel bine gândită de moderator, Ionuţ Cojocariu, student la Facultatea de Comunicare, despre *Blog-uri şi politicieni*, a fost urmată, accidental, de lansarea unei candidaturi la... preşedinţia României. Chiar dacă publicul, majoritatea studenţi, a crezut că este vorba despre o glumă, iniţiativa, cu totul inedită, a unui anume domn Marian Bătăiosu, de a deveni primul om din stat doar cu ajutorul lui... Dumnezeu, a părut multora mai degrabă o aplicaţie de seminar, decât un fapt cu totul serios, cel puţin din partea viitorului politician.

Cu toate aceste picanterii, ZBB, o iniţiativă la care au aderat fără rezerve în primul rând gazdele, Casa de Cultură studenţească, prin autoritatea directoarei, doamna Alexandra Dinu, apoi Ministerul Tineretului şi Sportului şi alte instituţii publice, a fost o reuşită, la care au contribuit substanţial şi mai mulţi colegi din BMB.

Marian NENCESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu" din Baia Mare: o structură info-documentară modernă

Ştefania-Roxana PLĂIAŞU

Mi s-a sugerat să-mi petrec o parte din concediu la Baia Mare. Prima mea întrebare, pe nerăsuflate, a fost dacă sunt biblioteci frumoase în zona maramureşeană. Răspunsul a venit rapid: da, este biblioteca judeţeană, care este deosebită din toate punctele de vedere. Evident, la auzul unei asemenea recomandări, n-am ezitat să tastez, în cadrul motorului de căutare Google, *Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu" din Baia Mare* şi să intru pe site-ul acestei biblioteci, care este frumos gândit şi bine organizat.

Mărturisesc că, încă de la primul meu contact cu această structură info-documentară, prin intermediul site-ului bibliotecii, a fost vorba de un fel de *love at first sight*. Iar aşteptările nu mi-au fost înşelate, întrucât am avut acordul conducerii Bibliotecii Judeţene „Petre Dulfu" din Baia Mare pentru a scrie un articol referitor la această structură biblioteconomică, care este adaptată la standarde europene şi care frapează prin ideea de modernitate, sugerată de imaginile şi informaţiile relatate în cadrul site-ului respectiv.

Pe această cale, doresc să mulţumesc atât domnului director Teodor Ardelean, cât şi întregului personal al bibliotecii, pentru amabilitatea şi deschiderea de care au dat dovadă atunci când le-am propus să scriu un articol cu privire la biblioteca unde îşi desfăşoară activitatea profesională, dar şi pentru promptitudinea răspunsurilor pertinente, venite din partea colegilor mei de breaslă, atunci când am avut nevoie de informaţii detaliate despre această structură info-documentară.

Întreaga mea pledoarie, cu privire la modernitatea acestei instituţii info-documentare, are ca principală sursă de informare site-ul Bibliotecii Judeţene „Petre Dulfu" din Baia Mare (http://www.bibliotecamm.ro/).

De la prima vedere, pagina web a bibliotecii băimărene impresionează prin multitudinea de informaţii pe care le oferă, dar şi prin imaginile, extrem de convingătoare, ce vizează diverse locaţii ale acestei structuri info-documentare moderne. M-am gândit că merită din plin să prezint în paginile acestei reviste, care cuprinde o rubrică de specialitate, o bibliotecă judeţeană ce justifică, fără tăgadă, ideea de modernitate, atât prin arhitectura clădirii, cât şi prin toate componentele interne ce alcătuiesc instituţia.

Vă invit să mă însoţiţi, prin intermediul lecturării acestui articol, în universul cultural al acestei biblioteci judeţene, care se încadrează, sub toate aspectele, la nivelul unei structuri biblioteconomice moderne, şi vă asigur că nu veţi regreta decizia luată.

Trebuie amintit faptul că numele bibliotecii este legat de cel al omului de cultură Petre Dulfu (1856-1953), născut în ţinuturile maramureşene, mai precis la Tohat. Este firesc ca una dintre primele personalităţi de mare anvergură, cu sonoritate pe plan naţional, de obârşie de pe aceste meleaguri, care, deopotrivă, pe lângă activităţile sale literare, culturale şi pedagogice, s-a situat în apropierea cărţii ca bibliotecar, să-şi asocieze numele cu cel al Bibliotecii Judeţene din Baia Mare.

Urmărind firul evenimentelor prezentate în site, aflăm că biblioteca publică băimăreană are un istoric de peste 50 de ani, astfel că în anul 1950, la data de 28 decembrie, se constituie Secţiile de Artă şi Cultură din cadrul Sfaturilor Populare Regionale, în subordinea cărora iau naştere biblioteci regionale, raionale şi comunale.

Revenind în prezent, subliniez că Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu" din Baia Mare are drept misiune, bine definită, informarea, studiul, educaţia, lectura, dar şi recreerea utilizatorilor din municipiul Baia Mare şi judeţul Maramureş, întrucât sunt amenajate asemenea spaţii atractive în incinta instituţiei. De asemenea, oferă accesul liber, gratuit şi nediscriminatoriu la informaţie şi cunoaştere prin intermediul bazei de date şi al colecţiilor proprii.

Această structură biblioteconomică, cu caracter enciclopedic, se pune în slujba utilizatorilor săi (persoane de toate vârstele), fără a se dezice de rolul său ca spaţiu informaţional. Ideea poate fi întărită şi de faptul că are o activitate editorială, însumată prin buletinul semestrial „Bibliotheca Septentrionalis", la care se adaugă suplimentul „Fascinaţia lecturii", apoi „Caietele de bibliografii", dedicate personalităţilor maramureşene, aniversate la împlinirea vârstei de 50, 60, 70 de ani ş.a.m.d., dar şi „Familia Română", revistă trimestrială de cultură şi credinţă românească, editată de Biblioteca Judeţeană, sub redacţia domnului director Teodor Ardelean.

Manifestările culturale şi profesionale organizate de bibliotecă sunt afişate pe site pe fiecare lună, ceea ce denotă un efort susţinut din partea acestei instituţii de cultură.

Totuşi, în articolul de faţă, voi lăsa la o parte diverse detalii cu privire la organizarea în sine a acestei structuri info-documentare, axându-mă să prezint această bibliotecă judeţeană din perspectiva modernităţii.

Noile tehnologii de informaţie şi comunicare, existente şi în cadrul acestei structuri info-documentare, facilitează uti-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

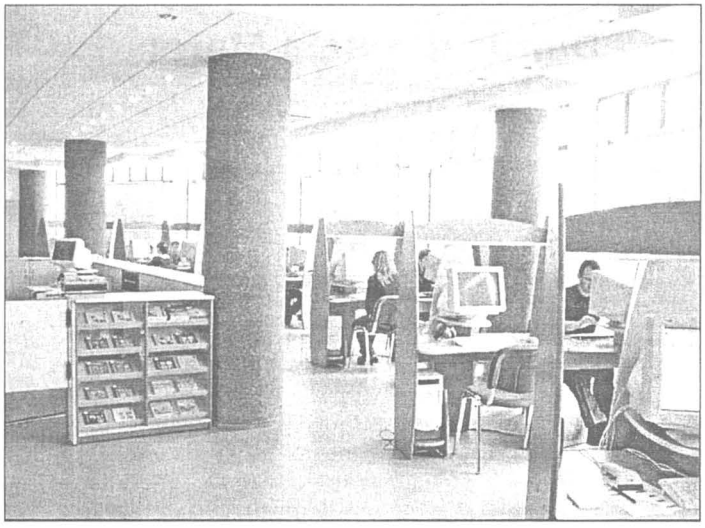

lizatorilor săi accesul la orice tip de informaţie, furnizată din orice parte a mapamondului. Site-ul ne furnizează informaţii pertinente cu privire la informatizarea bibliotecii, astfel că aflăm că întreg sistemul de lucru este complet computerizat. Primul pas către o nouă eră a tehnologiilor informaţionale a fost realizat de Biblioteca Judeţeană în anul 1991, în momentul în care a fost posibilă achiziţionarea unui calculator. În prezent, biblioteca are în custodie 51 de calculatoare pentru personalul bibliotecii, peste 20 de calculatoare pentru accesul utilizatorilor la catalogul electronic de documente – Bibliophil (prima versiune fiind lansată în aprilie 2003), la Internet, dar şi în scopul vizualizării documentelor în format electronic, şi şase servere. De asemenea, Biblioteca Judeţeană deţine o *Arhivă video* cu principalele activităţi desfăşurate, înregistrate pe suport DVD.

Pentru a releva ideile inovatoare pe care le aplică această bibliotecă, vă voi prezenta în cele ce urmează cele mai importante locaţii care confirmă ideea de modernitate. Toate aceste aspecte importante au fost posibile prin strădania unui colectiv care a reuşit, pe parcursul a 20 de ani, să schimbe radical o bibliotecă judeţeană tradiţională într-o structură info-documentară modernă.

Secţia împrumut carte pentru adulţi are un fond existent de peste 140.000 de volume, 85% cu acces liber la raft. Biblioteca judeţeană deţine un program specializat, intitulat Bibliophil, cu ajutorul căruia se realizează evidenţa circulaţiei documentelor şi a utilizatorilor săi. Secţia este dotată cu cinci calculatoare prin intermediul cărora utilizatorii îşi caută documentele de interes, fiind asistaţi de bibliotecarii de serviciu.

Secţia de împrumut pentru copii are un fond existent care depăşeşte peste 40.000 de unităţi biblioteconomice (cărţi, reviste, CD-uri, jocuri, jucării), 65% cu acces liber la raft, aceasta având în componenţa sa patru module: sala de lectură (70 de locuri), atelierul de creaţie „Mircea Pop", împrumut la domiciliu (cu acces liber la raft) şi ludoteca (fiind dotată cu jucării, jocuri tradiţionale, cărţi-jucării, jocuri electronice).

Sala de lectură carte are în custodie peste 95.000 de unităţi biblioteconomice, cu caracter enciclopedic, fiind consultate în regim de sală, deţinând şi un bogat fond de referinţă (enciclopedii, dicţionare, atlase, istorii, tratate). Fotografiile cu această sală, care mi-au fost puse la dispoziţie prin amabilitatea colectivului, sugerează o investiţie financiară serioasă în ceea ce priveşte mobilierul de bibliotecă, iluminatul, culoarea albă a pereţilor, pardoseala, dar şi echipamentele informatice aflate în dotarea sălii de lectură. Utilizatorii bibliotecii pot căuta şi regăsi documentele de care au nevoie în catalogul electronic Bibliophil, cu sprijinul a patru calculatoare.

Sala de lectură periodice deţine aproximativ 900 de titluri de reviste din toate domeniile şi 150 de titluri de ziare, incluzând presa locală, dar şi centrală curentă. Utilizatorii care se îndreaptă spre această sală de lectură pot intra în posesia unor informaţii legislative în format electronic, pe baza programului LexExpert şi a legislaţiei Uniunii Europene. Sala de lectură periodice are destinat publicului două calculatoare, în scopul regăsirii publicaţiilor periodice. Imaginea acestei săli, prin intermediul fotografiilor, degajă acelaşi interes manifestat de bibliotecă şi în cazul sălii de lectură carte.

O altă informaţie, care mi-a întărit ideea de modernitate, este aceea că în cadrul bibliotecii există un centru de informare, intitulat *Britannica*, fiind dedicat tuturor utilizatorilor, indiferent de vârstă, dar interesaţi de viaţa, cultura şi civilizaţia britanică şi americană. Centrul de informare pune la dispoziţia utilizatorilor săi atât documente în format tradiţional (cărţi şi reviste), cât şi în cel electronic (DVD-uri, CD-uri şi casete audio). De asemenea, resursele tehnice constau din patru calculatoare cu acces la Internet, imprimantă, scanner, copiator, sistem audio-video, toate acestea fiind puse la îndemâna utilizatorilor pentru a facilita învăţarea şi predarea limbii engleze, contactul cu literatura engleză şi cu cea universală în limba engleză, precum şi artă, istorie, geografie, prezentate în aceeaşi limbă.

Pe lângă Centrul de informare *Britannica*, biblioteca ne surprinde din nou cu ideea de *American Corner*, secţie constituită pe baza unui parteneriat între Ambasada SUA şi Biblioteca Judeţeană „Petre Dulfu" din Baia Mare. *American Corner* reprezintă, în cadrul structurii, un centru de resurse şi informare dedicat tuturor utilizatorilor, indiferent de vârstă, dar interesaţi de viaţa şi cultura Statelor Unite, precum şi o platformă pentru programe comune. Centrul de resurse şi informare oferă utilizatorilor săi împrumut de carte, resurse audio-video, patru calculatoare cu acces la Internet, cataloage online, schimb interbibliotecar. Activităţile pe care le are în vedere centrul se referă în principal la cursuri de perfecţionare pentru profesorii de limbă engleză, club de film, posibilităţi de a

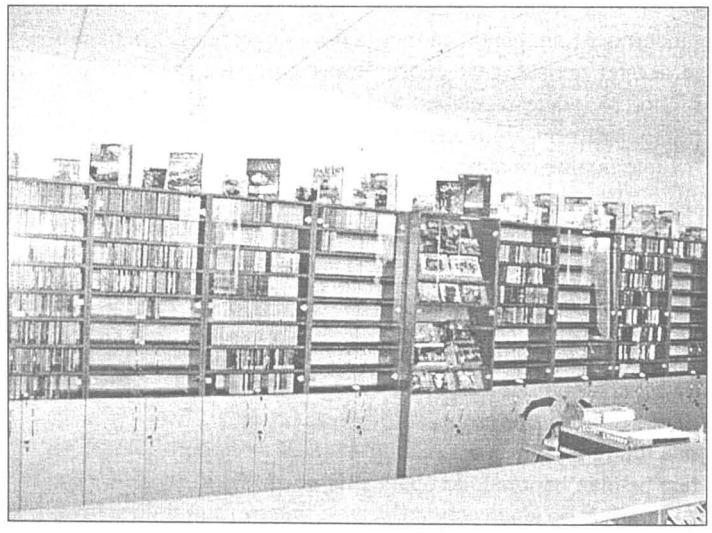

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

studia în Statele Unite, videoconferinţe pe teme diverse ş.a. Putem afirma că ne aflăm în faţa unui aspect inedit, în sensul că biblioteca demarează şi concretizează astfel de iniţiative.

Biblioteca Judeţeană din Baia Mare ne provoacă încă o dată pe marginea ideii de modernitate prin faptul că a înfiinţat o mediatecă, iar conform definiţiei, această structură reprezintă:

1. „Bibliotecă ale cărei colecţii sunt constituite din diferite tipuri de documente: cărţi, discuri, filme, dischete, CD-ROM, discuri video etc.

2. Colecţie organizată de *documente audio-vizuale*." [Mircea Regneală, *Dicţionar explicativ de biblioteconomie şi ştiinţa informării*. Vol. 2. Bucureşti: Editura FABR, 2001, p. 21]

Mediateca existentă în cadrul acestei structuri atrage tot mai mulţi utilizatori prin faptul că oferă 12 staţii cu sistem audio individual şi acces la Internet, colecţii muzicale, colecţii de filme, ghiduri turistice, enciclopedii şi manuale de conversaţie pe CD-ROM. Ea are un obiectiv-ţintă pentru utilizatorii bibliotecii care sunt doritori să ia parte la cursuri interactive pentru învăţarea limbilor străine: engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă. Acest studio audio-video are o colecţie bogată de benzi magnetice, diafilme, diapozitive, discuri, casete audio, casete video, CD-uri, CD-ROM-uri, având un număr total de 2.897 de unităţi bibliografice.

Sala de Conferinţe, un alt spaţiu atractiv al bibliotecii, subliniază ideea de modernitate în sensul că dispune de 80 de locuri, sistem audio şi videoproiector, sistem Home cinema şi aer condiţionat. Aici au loc o serie de manifestări, dintre care amintim lansări de carte, simpozioane, dezbateri academice, cursuri festive, conferinţe, vizionări de filme etc.

Cabinetul „Maramureş" este un alt spaţiu pus la dispoziţia acelor utilizatori ai bibliotecii care doresc să studieze şi să se informeze cu privire la cultura şi civilizaţia Maramureşului, deţinând un sistem de traducere simultană cu 20 de posturi de lucru.

O altă locaţie a structurii info-documentare băimărene, care încântă sub toate aspectele, este *Salonul Artelor*. Acest salon este constituit din patru module: modulul expoziţional (au loc expoziţii de artă plastică ale unor artişti locali şi internaţionali), modulul de lectură (cuprinde lucrări de istoria artei, albume, monografii, dicţionare, enciclopedii de artă), modulul de activităţi culturale (expoziţii de carte, grafică, medalioane culturale, recitaluri poetice şi muzicale) şi clubul „CompuTEEN" (dedicat celor mai buni elevi la disciplina informatică).

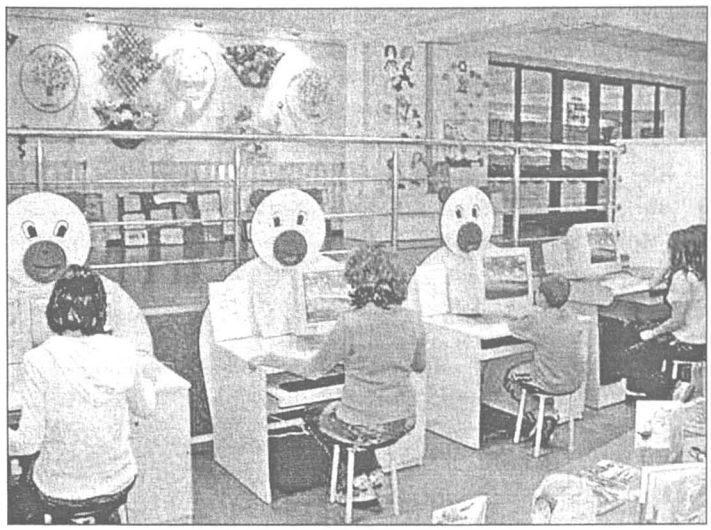

Secţia multiculturală captează atenţia prin oferirea în regim de sală a unor lucrări de referinţă, precum dicţionare, enciclopedii, tratate, albume, atlase scrise în diverse limbi (franceză, germană, italiană, spaniolă, maghiară, rusă, ebraică), iar pentru împrumutul la domiciliu sunt puse la dispoziţia utilizatorilor acestei structuri info-documentare lucrări pentru învăţarea limbilor, gramatici, lucrări de lingvistică, ghiduri de conversaţie, literatură beletristică şi de specialitate (filosofie, religie, ştiinţe sociale, politică, economie, drept, medicină, geografie ş.a.).

Dincolo de modernitatea acestei structuri, nu trebuie uitat faptul că Biblioteca Judeţeană a constituit de-a lungul vremii un fond de colecţii speciale, oferind spre consultarea utilizatorilor peste 22.000 de volume de carte şi publicaţii periodice. De asemenea, în cadrul acestor colecţii speciale se regăsesc peste 200 de cărţi cu valoare patrimonială (carte românească veche, carte străină veche, ediţii princeps, ediţii de lux, lucrări cu autografe şi dedicaţii, ediţii de dimensiuni neobişnuite), scrise atât în limba română, cât şi în limbi străine. Pentru exemplificare, vă voi supune atenţiei două lucrări de mare însemnătate, cum este cea mai veche carte românească existentă în fond, *Pravila de la Govora* (1640), şi cea mai veche carte străină existentă în fond, cea a lui Lorenzo Valla, intitulată *De linguae latinae elegantia libri six* (Paris, 1538), lucrări cu care biblioteca se poate mândri.

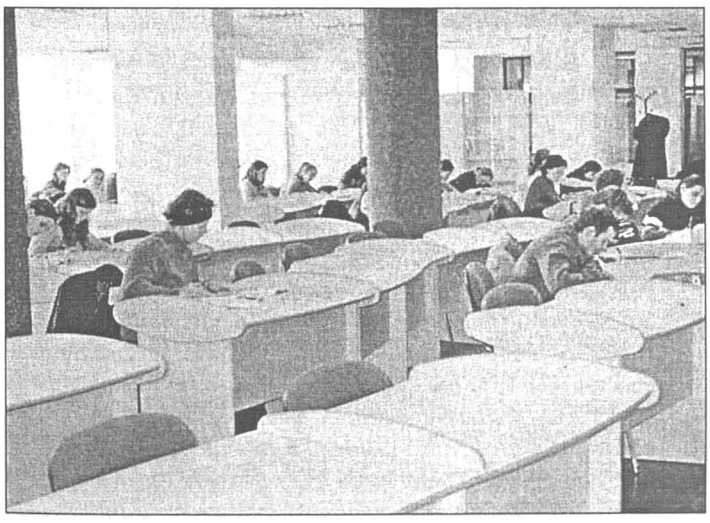

Dacă am reuşit să descopăr frumuseţea şi modernitatea acestei structuri info-documentare, prin intermediul fotografiilor şi al informaţiilor expuse pe pagina web a bibliotecii, sper ca într-o bună zi să ajung la Baia Mare şi să păşesc pragul acestei instituţii de cultură care mi-a adus, în mod virtual, multă bucurie.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bibliotecile, cărţile şi cititorii
(I)

Dominique AROT
Biblioteca Municipală din Lille

„Bibliotecarul iubeşte cărţile aşa cum marinarul iubeşte marea" scrie Michel Melot. Dar el se grăbeşte să completeze: *„Oceanul ştiinţei care-i ameţeşte pe toţi savanţii îl face modest pe bibliotecar."*[1]

Lectura, o misiune a bibliotecilor?

Aşa cum au subliniat numeroşi observatori, misiunile bibliotecii rămân implicite. Aceasta se poate dovedi prin examinarea manierei în care problema lecturii este abordată în numeroasele texte ce fac referire la misiunile bibliotecii. *Carta bibliotecilor*, adoptată în 1999 de către Consiliul Superior al Bibliotecilor precizează, în preambulul său, că: *„fiecare cetăţean trebuie să aibă acces liber la cărţi şi la alte surse documentare, pe tot parcursul vieţii sale"*.

Pentru ca la Titlul I să adauge că biblioteca *„trebuie să asigure egalitatea accesului liber la lectură şi la alte resurse documentare..."* şi că ea trebuie să facă *„accesibile colecţiile tuturor"*. Colecţiile *„reprezentative* [...] *ale cunoaşterii umane, curentele de opinie şi producţiile editoriale* [...] *sunt cu regularitate reînnoite şi actualizate"*. Dacă aceste recomandări nu se îndepărtează de principiile republicane şi deontologice admise de către toţi, Carta adaugă un element, la articolul 7 al acestui Titlu I, în jurul căruia se vor articula noile practici profesionale: *„Fiecare bibliotecă trebuie să elaboreze şi să facă publică politica de dezvoltare a colecţiilor sale..."*. Meritul acestei părţi a textului este acela de a pune în lumină miza pe care o reprezintă constituirea colecţiilor, atât din punct de vedere administrativ cât şi din punct de vedere educativ şi cultural (să răspundă nevoilor publicului).

Menţionarea acestei misiuni este, de asemenea, parte integrantă a discursului politic. Astfel, într-un text recent semnat de către primarul oraşului Villeneuve-sur-Yonne se spune: *„Cartea şi deci lectura, şi, de câţiva ani, dezvoltarea tehnologiilor care favorizează schimbul constituie o nouă bază care contribuie la reînnoirea bibliotecilor..."*[2] În schimb, planul de dezvoltare al bibliotecilor berlineze[3], inspirat din Manifestul UNESCO, doar aminteşte despre lectură şi citează printre misiunile esenţiale ale bibliotecii *„formarea şi egalitatea şanselor, medierea către tehnologia comunicării, oferirea unui loc de întâlnire* şi *de cultură"*. De la implicit la aluzie şi apoi la absenţă nu mai este decât un pas. Riscul este mare, în momentul în care volumul investiţiilor publice se diminuează, bibliotecile publice îşi dispersează activităţile şi pierd din vedere obiectivul esenţial – lectura. Situaţia britanică, de exemplu, furnizează în această privinţă motive de nelinişte.

Dacă se trece de la principii la realitate, se constată că împrumutul de cărţi rămâne central în activitatea bibliotecilor şi a utilizatorilor lor. În bibliotecile care deţin colecţii de cărţi, discuri şi filme, 97% din utilizatori împrumută cărţi, 38% discuri şi 20% videograme. O anchetă recentă realizată în cadrul comunităţii urbane Lille scoate în evidenţă faptul că 14% dintre locuitorii care frecventează bibliotecile, frecventează cel puţin două biblioteci şi o fac în special pentru carte.

În cadrul acestei comunicări vor fi abordate analfabetismul, legătura dintre lectură şi formarea pe tot parcursul vieţii, lectura studenţească.

Pentru comoditatea expunerii, se va folosi o tipologie schematică a lecturii, sau mai degrabă a lecturilor: o lectură de plăcere şi descoperire, o lectură de formare şi de informare. Chantal Horellou-Lafarge adaugă aici, foarte oportun, o categorie conexă: *„Dezvoltarea familiilor, noile condiţii de viaţă au făcut necesară lectura cărţilor practice care răspunde unei nevoi de informare, de consiliere, de cunoaştere."*[4] Trebuie adăugat că, între 1970 şi 1990, transformări profunde au afectat societatea franceză: nesiguranţa locului de muncă, creşterea puternică a şomajului, condiţiile de viaţă din ce în ce mai dificile care au contribuit la orientarea cititorilor către lectura utilitară, legată de formarea profesională şi de găsirea unui loc de muncă. Se observă deci că lecturile de formare şi informare practică, conform necesităţilor lor, tocmai au dat naştere unei noi categorii de lectură citată de către Bernard Pudal,[5] „lectura de întâmpinare", care înseamnă să citeşti pentru a scăpa de stereotipurile statutului tău social, să citeşti pentru a te perfecţiona. Tipul de lectură evidenţiat de către Michele Petit[6] în lucrările sale, şi care se referă la tipul de lectură al tinerilor de la periferii, arată cum această lectură poate permite schimbarea unui destin.

Autorii anchetei publicate în 1993 asupra lecturilor din mediul rural pune în evidenţă, în alţi termeni, o tipologie a lecturii aproape identică cu cea schiţată mai sus: *„... întreaga paletă a modurilor de a citi proprie epocii noastre: acelea impuse de exigenţele ştiinţei, cele legate de propria îngrijire, cele legate de dorinţa de a se adapta cerinţelor secolului în care trăiesc.* [...] *Aceste tipuri de lectură nu se exclud în mod necesar: ele pot coexista la acelaşi cititor."*[7]

Aceste tipologii permit stabilirea locului pe care-l trebuie să-l ocupe bibliotecile publice prin oferta lor şi prin amenajarea lor.

Bibliotecile: locuri de lectură şi scriere

Nu se poate uita acest frumos text din Rilke în care observă sălile de lectură din bibliotecile contemporane: *„Biblioteca naţională. Eu stau şi citesc un poet. Sunt mai mulţi oameni în sală, dar nu-i iau în seamă. Ei sunt cufundaţi în cărţi. Uneori se mişcă, şi întorc foile precum persoanele care dorm se întorc între două vise. Ah! Ce bine este să fii în mijlocul femeilor şi bărbaţilor care citesc! De ce ei nu sunt întotdeauna astfel?"*[8] Aceeaşi reflexie o întâlnim şi la romancierul Raymond Jean[9] observând biblioteca Méjanes din Aix-en-Provence care funcţionează în locul fostei manufacturi de chibrituri: *„Mi s-a întâmplat în anumite zile când ieşeam din această clădire a chibriturilor să trăiesc un sentiment de relaxare amintindu-mi toate acele feţe pe care le vedeam absorbite în cărţi, departe de rumoarea străzii şi a oraşului."*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cum mai am avut ocazia să scriu, *„nu voi putea niciodată să evaluez, să cuantific suma reîntoarcerilor, revelațiilor, întâlnirilor singulare între un cititor şi o carte în care biblioteca era teatru şi intermediar"*.[10]

Frumusețea, amestecul de liniște şi de viață care se degajă din numeroase biblioteci construite recent demonstrează legătura lor intimă cu lectura. Cum contribuie bibliotecile la ideea care se degajă din următoarea frază deseori citată de Henry Miller: *„O carte trăieşte datorită recomandării pe care o face un cititor altuia"*? Bibliotecile nu au inițiat mişcarea *„book crossing"* care constă în abandonarea în locuri publice a unei cărți favorite pentru a constitui *„des communautés imaginées"*[11] ale cititorilor. Un important studiu[12], realizat în anul 1996, a abordat această problemă, a sociabilității în jurul cărții. Este adevărat că bibliotecile de împrumut par organizate astfel încât să satisfacă cerințele consumatorului individual. Dar, cluburile cititorilor şi întâlnirile diverse fac ca această logică să dispară între zidurile bibliotecii. Se presupune că site-urile web ale bibliotecilor, care se doresc a fi din ce în ce mai interactive, contribuie la această fericită practică de schimb în jurul cărții. Autorii studiului scot în evidență substratul afectiv care poate contribui la aceste schimburi: *„O prietenie se poate naşte prin intermediul unei cărți."*

O perspectivă istorică

În momentul apariției primului număr din „Buletinul Bibliotecilor din Franța", în 1956, nimeni nu putea să-şi imagineze amploarea şi sensul evoluțiilor politice, administrative, tehnice şi intelectuale care într-o jumătate de secol vor interveni în lumea cărții, a editurilor şi a bibliotecilor. Aşadar, e necesar să se studieze relația dintre lectura adulților şi biblioteci pentru a ne aminti cum se pune această problemă acum cincizeci de ani, ținând cont de dificultatea stabilirii unei definiții/reflexii asupra lecturii: *„cel mai sincer dintre toate actele culturale"*.[13] Câteva evenimente-cheie, precum şi studiile efectuate de către sociologi specializați în domeniul culturii şi al lecturii[14] vor constitui puncte de reper pentru a ne aminti ce s-a întâmplat în această perioadă.

La începutul perioadei de care ne ocupăm, 1956, existau 305 biblioteci municipale, de-abia 200.000 de studenți în universități, şcolarizarea nu era obligatorie decât până la vârsta de 14 ani, şi se vorbea deja despre o supraproducție editorială (11.000 de titluri publicate în 1958) şi despre concurența televiziunii. Fenomenul cărții de buzunar a fost salutat de către unii şi apreciat ca un instrument de democratizare a lecturii, în schimb alții l-au văzut ca pe un început de devalorizare a cărții, adusă la rang de obiect comercial.

Louis Seguin, critic de cinema recunoscut prin articolele sale din „La Quinzaine littérraire", fost conservator la Biblioteca din Boulogne-sur-Mer, consideră, pe bună dreptate, într-un articol recent că, după cel de al Doilea Război Mondial, în biblioteci s-a observat o ruptură între serviciile oferite utilizatorilor şi cerințele publicului: *„Pe de o parte, un public format din cercetători şi studenți cărora le este interzis accesul la raft. Cel mai adesea ei lucrează într-o sală de lectură. Pe de altă parte, cititorii obişnuiți ai bibliotecii care au acces direct la raft şi pot împrumuta cărțile la domiciliu. Unii îi ignoră pe ceilalți şi nu vor să se amestece/să intre în contact."*[15] În 1957, învățământul obligatoriu s-a prelungit până la vârsta de 16 ani, fapt ce a condus la faimosul procent ca 80% dintr-o clasă să reuşească la bacalaureat şi la universitate.

În aceeaşi perioadă, Robert Escarpit, Joffre Dumayedier, Jean Hassenforder publică primele lucrări despre sociologia lecturii. În 1964, Pierre Bourdieu, atunci cadru didactic la Universitatea din Lille, face un studiu asupra gradului de frecventare a bibliotecii universitare. Concluzia este dură. El vede frecventarea bibliotecii ca un *„simulacru de activitate"*[16], o *„pierdere de timp prin vorbărie şi du-te-vino"*. Biblioteca este asociată unei anumite imagini a muncii intelectuale. Folosirea bibliotecii ca spațiu de socializare este pusă în evidență. De-a lungul timpului, diferiți autori vor fi tentați să concilieze o apropiere sociologică între mari grupuri de cititori şi să facă o analiză a caracteristicilor lor (şcolarizare, familie, profesie). Treptat, au fost furnizate date statistice la inițiativa, printre alții, a Ministerului Culturii.

La jumătatea anilor 1960, unul dintre colegii lui Louis Seguin, Michel Bouvy, conservator la Biblioteca Municipală din Cambrai, un mare profesionist, descrie într-o manieră optimistă o realitate în plină evoluție: *„Odată cu dezvoltarea învățământului, noțiunea de existență a două categorii de utilizatori, «elita» şi «poporul/masele», tinde din ce în ce mai mult să dispară. Elita caută deseori o lectură de recreere, publicul «obişnuit» caută din ce în ce mai mult o lectură de autodepăşire. Curiozitatea sa crescută fiind alimentată şi de mijloacele de informare în masă; televiziunea, radioul sunt auxiliari şi nu inamici ai lecturii. Dar, biblioteca trebuie să ştie să se adapteze cerințelor unui public din zi în zi mai exigent în ceea ce priveşte calitatea şi diversitatea serviciilor oferite."*[17] Se observă deja începutul acelui relativism cultural, constatat astăzi, uneori combătut, adică: profesorul universitar care urmăreşte *Star Academy*, elevul de LEP (învățământ profesional) care este pasionat de teatru.

La sfârşitul anilor 1960, Georges Pompidou, atunci prim-ministru, referindu-se la biblioteci, spunea că bibliotecile centrale de împrumut trebuie să deservească 10% din populația căreia i se adresează, iar bibliotecile municipale, 4,6%. Din această perioadă datează punerea în practică a politicilor publice în favoarea dezvoltării lecturii şi a bibliotecilor. În 1976, a fost creată în cadrul Ministerului Culturii o Direcție a cărții.

Delimitările stricte între biblioteci se atenuează sau chiar dispar. Biblioteca publică de informare deschisă în februarie 1977 prezintă cel puțin două paradoxuri: deşi este o bibliotecă publică, ea nu practică împrumutul de cărți la domiciliu. Conform creatorului ei, Jean-Pierre Seguin, ea este *„o bibliotecă universitară pentru non-universitari"*. Cu timpul, bibliotecarii dezvoltă bibliotecile *„în afara zidurilor"*, adică biblioteci de stradă, în închisori, în spitale, în întreprinderi. Fiecare dintre ele încearcă să se adapteze cerințelor unui public mai puțin familiarizat cu conduita academică tradițională şi care uneori întâmpină dificultăți când este pus în fața faptului de a citi. Aceste tentative duc la efectele scontate: lecturile utilitare, lecturile de ficțiune pentru a depăşi o realitate ingrată şi a consolida o identitate reînnoită.

Anii 1980 sunt marcați de contradicții: criza editorială, generalizarea televiziunii în toate căminele, extinderea lentă şi inegală a lecturii în ciuda dezvoltării nivelului de instruire. Ajungerea la putere a stângii, în 1981, este însoțită de noi măsuri vizând lumea cărții şi a bibliotecilor: crearea ultimelor biblioteci centrale de împrumut, legea privitoare la stabilirea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

preţului unic al cărţii, sprijinirea formării cadrelor specializate şi a achiziţiei de documente în bibliotecile publice. Aceasta este o politică publică a lecturii iniţiată şi susţinută de către stat, apoi preluată de către comunităţile locale, în urma procesului de descentralizare. Puterile publice se asociază astfel iniţiativelor naţionale care vizează să celebreze cartea şi lectura: *Furia de a citi*, *Timpul cărţilor*, *Sărbătoarea lecturii*.

În 1989, raportul Miquel remarcă avansul bibliotecilor universitare europene faţă de cele similare franceze. Acesta este debutul unei politici susţinute şi din ce în ce mai eficiente în acest domeniu, deşi bibliotecile universitare franceze, din punctul de vedere al colecţiilor, sunt încă în urma celor germane sau americane.

Aproximativ în acelaşi moment este lansat şi marele proiect de renovare a Bibliotecii Naţionale care va cuprinde şi construirea de noi localuri pentru ceea ce se va numi prescurtat BnF, pe site-ul Tolbiac. În mijlocul dezbaterilor, uneori furtunoase, pe măsura concretizării proiectului, emerg două preocupări referitoare la acest subiect: mai întâi, una faţă de public, clădirea fiind împărţită pe două nivele: unul pentru publicul larg şi unul pentru cercetători. Cea de a doua grijă a fost aceea de a organiza oferta documentară ţinând cont, printre altele, şi de tehnicile cele mai noi (digitizarea colecţiilor).

În 1992, o lege instituia o nouă categorie de investiţii ale statului în favoarea bibliotecilor marilor oraşe, bibliotecile municipale „cu vocaţie regională"; 12 clădiri importante vor fi construite pe parcursul unui deceniu, care vor avea colecţii adaptate cerinţelor unui public divers.

În această perioadă, un alt element semnificativ care va contribui la dezvoltarea/evoluţia bibliotecilor va fi şi explozia producţiei editoriale – 50.000 de noutăţi publicate în 2004 şi un volum de vânzare de 450 milioane de unităţi.

Cu riscul de a părea schematici putem să spunem că modelul lecturii intensive a fost abandonat (câteva texte alese şi prescrise erau citite şi recitite, fiind considerate valori recunoscute). S-a ajuns la concluzia că numai lectura extensivă (mai multe texte de orice fel, citite, parcurse, numai câteva fragmente din ele citite pe Internet) poate răspunde aşteptărilor şi curiozităţii unui public în continuă transformare. Trebuie, deci, contabilizate numeroasele forme de lectură, cea a cărţilor, bineînţeles, dar şi cea a presei, a site-urilor de informare online şi celelalte blog-uri, şi ultima ofensivă a hârtiei şi a scrisului, cea a presei cotidiene gratuite.

Numărul bibliotecilor publice nu a încetat să crească în cursul acestei jumătăţi de secol: 305 biblioteci municipale erau în 1955, 620 în 1966, 930 în 1980 şi 30.000 în momentul în care eu scriu acest articol. La începutul anilor 1980, gradul de acoperire cu biblioteci municipale, prevăzut în 1945, se atinsese. Cel mai important este faptul că bibliotecile oferă toate tipurile de lectură, pe orice tip de suport şi pentru toate categoriile de utilizatori.

Utilizatorii, practicile şi aşteptările lor

Trebuie remarcat, totuşi, că cel puţin un sfert din populaţia Franţei este înscris la o bibliotecă publică, chiar dacă o treime dintre ei afirmă că trec pragul unei biblioteci cel puţin o dată pe an. Cititorii bibliotecilor nu sunt, deci, toţi cititori. Există şi alte strategii şi practici de lectură în cadrul comunităţilor: citirea cărţilor cumpărate din librării, abonamente la cluburi de cumpărături la distanţă, cumpărare via Internet, schimburi între prieteni sau vecini.

Studiile efectuate în cursul acestei jumătăţi de secol referitoare la intensitatea şi frecvenţa practicilor de lectură au scos în evidenţă trei tipuri de cititori: cititori „slabi", „medii" şi „puternici". În 1955[18] 62% din francezi citeau cel puţin o carte pe lună, în 1967, 32,7%, dar condiţiile sunt altele. În 1967, ca şi în 1955, romanul este genul preferat pentru 61% dintre francezi. În 1992, este lectura preferată a persoanelor cu vârste cuprinse între 15 şi 24 de ani. Fetele citesc mai mult literatură clasică. Femeile citesc mai puţin decât bărbaţii (37,5% faţă de 42%). Astăzi este altă tendinţă. În 1990, numărul celor care preferă lecturile uşoare a crescut (32% faţă de 24% în 1973). Cititorii „medii" rămân la acelaşi nivel (25%) şi numărul celor „puternici" (cel puţin 25 de cărţi citite pe an) a scăzut drastic (de la 29% în 1973 la 22% în 1988).

Pot fi reamintite pe scurt câteva concluzii generale care se desprind din diferitele sondaje de opinie realizate începând cu anii 1980. Cartea tipărită este omniprezentă: cei care nu au cel puţin câteva cărţi la domiciliu sunt o raritate. Dacă citirea cotidienelor a diminuat, în ceea ce priveşte revistele, 9 francezi din 10 citesc o revistă. Cum am văzut mai sus, femeile citesc mai mult decât bărbaţii; ele citesc în special romane poliţiste. Totuşi, obligativitatea învăţământului până la 16 ani, creşterea numărului studenţilor nu par să fi influenţat decisiv creşterea numărului de cititori în rândul populaţiei.

Pentru o mai bună cunoaştere a publicului cititor care frecventează bibliotecile, două anchete, realizate în 1979 şi 1995, au încercat să analizeze „experienţa şi imaginea bibliotecilor municipale". Cu această ocazie, s-a putut face o apropiere între profilul cititorilor şi raportul lor cu lectura. În 1995, ca şi în 1979, două treimi dintre cititorii înscrişi sunt de sex feminin. Lecturile constau, în special, în romane contemporane (41%). Preferinţa pentru cărţile de istorie rămâne constantă, pe parcursul celor 16 ani.

Diferenţele care se întâlnesc în cadrul celor două studii se referă la satisfacţia manifestată de cititori faţă de colecţiile unei biblioteci: colecţiile de literatură clasică şi de teatru satisfac 90% din cititori, romanele contemporane, 88%, romanele poliţiste, 83%. Dar această rată de satisfacere depăşeşte 57% în ceea ce priveşte cărţile ştiinţifice şi tehnice, este de 50% pentru cărţile din domeniul ştiinţelor umaniste şi sociale, şi coboară la 31% pentru cărţile practice. Statistica a demonstrat că, totuşi, situaţia evoluează.

În 1995, 98% dintre utilizatori merg la bibliotecă pentru a împrumuta documente. În ultimul deceniu, redimensionarea noilor biblioteci a favorizat creşterea frecvenţei prin atragerea de noi utilizatori pentru colecţiile de împrumut. Pentru majoritatea dintre ei, biblioteca unifică funcţiile de consultare la sala de lectură pentru elevi şi studenţi, de „adunare" in situ, astăzi întărită prin accesul la Internet, şi, nu în ultimul rând, spaţiu convivial: „întâlnirile la mediatecă". Contrar aparenţelor şi a celor declarate de către bibliotecari, practicile utilizatorilor rămân înainte de toate cele legate de lectură.

Numai o treime a utilizatorilor discută cu bibliotecarii. Un sfert consultă la sală cataloagele informatizate. Se desprinde astfel necesitatea prezentării colecţiilor şi cea a adaptării serviciului de primire, animarea spaţiilor şi informaţii asupra procedurilor de înscriere şi de împrumut, deşi mulţi utilizatori folosesc „automatele de împrumut".

Fără a putea stabili într-adevăr influenţa bibliotecilor în acest domeniu, cititorii înscrişi la o bibliotecă publică deţin cu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

titlu privat mai multe cărţi, pe care le-au cumpărat, mai multe decât cei care nu sunt înscrişi la o bibliotecă şi care, de fapt, citesc mai mult.

Adolescenţii sunt un public interesant atât din punctul de vedere al numărului cât şi din cel al mizelor. La începutul perioadei de care ne ocupăm, pentru ei au fost amenajate spaţii specifice în cadrul bibliotecilor; strategie fără succes deoarece adolescenţii sunt prezenţi în biblioteci, deseori fără a fi oficial înscrişi. Problema care se pune este găsirea mijloacelor care să contribuie la fidelizarea lor. Aceasta este una dintre marile provocări căreia bibliotecile trebuie să îi răspundă.

Rămâne problema utilizatorilor uşori, *„gens de peu"*[19] şi a publicului care nu frecventează bibliotecile. Anne-Marie Bertrand remarcă discreţia lor, observă absenţa lor în instituţii care par să uite de existenţa lor: *„În ceea ce priveşte alegerea cărţilor, există o neconcordanţă persistentă între colecţiile bibliotecilor şi gusturile cititorilor uşori."*[20] În acelaşi articol, autorul duce mai departe analiza şi tinde să definească caracteristicile acestui public absent. Motivele acestei *„estimări îndepărtate"* a bibliotecilor ţin cont de sentimente contrastante, sentimente de proprietate (preferinţa pentru a-şi cumpăra propriile cărţi), sentimentul de îndepărtare (nu le place să citească cărţi) şi sentimentul de „străinătate" (neconcordanţa dintre colecţiile unei biblioteci şi gusturile personale).

Se speră că următoarele studii vor analiza rezultatele obţinute ca urmare a diminuării progresive a timpului de lucru. Trecerea la săptămâna de lucru de 35 de ore pare să aibă o oarecare influenţă în ceea ce priveşte frecventarea bibliotecilor şi, implicit, a librăriilor. A fost oare favorizată reîntoarcerea la lectură alături de celelalte activităţi de *loisir*? Îndoiala este permisă în beneficiul unei analize pertinente. Dificultăţile întâmpinate de unele biblioteci de întreprinderi, din cauza concurenţei cu alte activităţi mai atractive (călătorii, sport etc.), ar putea fi un indiciu negativ. În ce mod, pe de altă parte, adaptarea ofertei unui serviciu public, în vederea satisfacerii a numeroase persoane afectate de modificarea programului de lucru, va influenţa reîntoarcerea la lectură?

Note:

1. *Înţelepciunea bibliotecarului*, L'oeil neuf éditions, 2004, p. 5.

2. Scrisoarea din 8 decembrie 2005 a lui Cyril Boulleaux, primarul din Villeneuve-sur-Yonne.

3. Citat de Mathilde Chauvigné în: *Reţeaua bibliotecilor publice*, Enssib, 2006, p. 44.

4. „Cine ce citeşte?: o panoramă a lecturii în Franţa", „Ştiinţe umaniste", nr. 161, iunie 2005, pp. 38-41.

5. Gerard Mauger, Claude Fossé-Poliak şi Bernard Pudal, *Istoria lecturilor*, Nathan, 1999.

6. De exemplu, în *De la bibliotecă la dreptul oraşului*, Bpi, 1997.

7. *Lecteurs en campagne*, Bpi-Centrul Pompidou, 1993, p. 110.

8. *Carnete de Malte Laurids Brigge* în: *Opere în proză*, Gallimard, 1993 (Bibliothèque de la Pléiade), pp. 457-458.

9. *Biblioteci, o nouă generaţie*, Reuniunea muzeelor naţionale, 1993, p. 10.

10. „Bibliotecile în slujba memoriei scrise şi a creaţiei literare", *Literatura în biblioteci*, Presa universitară din Bordeaux, 1999.

11. Am întâlnit această expresie în cadrul unei manifestări organizate în octombrie anul trecut, la iniţiativa oraşului Lille.

12. Martine Burgos, Christophe Evans, Esteban Buch, *Sociabilităţile cărţii şi comunitatea de cititori*, Bpi-Centrul Pompidou (Studii şi cercetări), 1996.

13. Definiţia lui Jean-Claude Passeron în *Bibliotecile publice şi analfabetismul*, Ministerul Culturii, 1986.

14. Sinteza lui Jean-François Hersent cu titlul *Sociologia lecturii în Franţa: stare de fapt*, iunie 2000, pe site-ul web al Ministerului Culturii, la care voi face referire pe parcursul acestei cronologii.

15. „La Quinzaine littéraire", nº 905, 15 august 2005.

16. Pierre Bourdieu, Monique de Saint-Martin, „Utilizatorii Bibliotecii universitare din Lille", „Caietele Centrului de sociologie europeană", Mouton, 1965.

17. Buletinul informativ al ABF, 1966, nº 53, p. 213.

18. Sondaj IFOP (Institut francez de sondare a opiniei publice) analizat de către Martine Poulain în articolul său „Cărţi şi cititori" din *Istoria bibliotecilor franceze*, tom 4, Éditions Du Cercle de la librairie/Promodis, 1992, pp. 273-293.

19. Pentru a prelua expresia lui Pierre Sansot.

20. „O estimare îndepărtată: non-utilizatorii bibliotecilor municipale", BBF, 1998, nº 5, p. 42.

Traducere de Cornelia RADU

Din *Regards sur un demi-siècle. Cinquantenaire du Bulletin des Bibliothèques de France*, Anne-Marie Bertrand et Annie Le Saux (coord.)
Éditeur: Presses de l'Enssib,
Paris, 2006, pp. 181-206

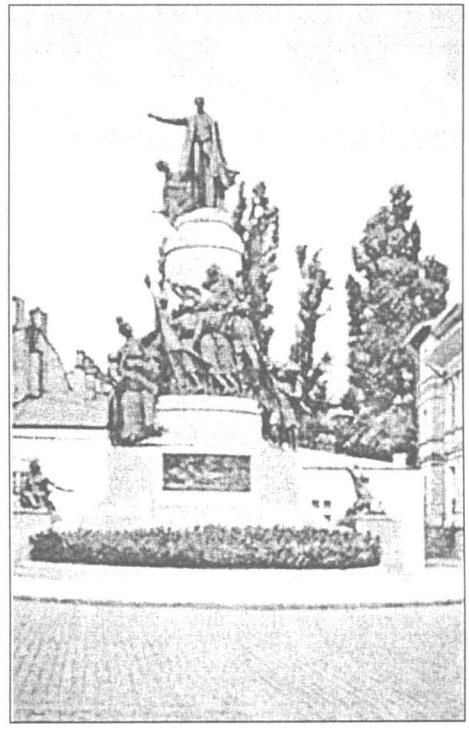

Monumentul lui Take Ionescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu" din Chişinău

Măcel în Georgia: test de lectură

Raia ROGAC

Motto: *„Un roman care nu este scris cu cuvinte, ci cu idei şi sentimente."*

Pentru a şasea oară, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" din capitală a dat startul Programului *Chişinăul citeşte o carte*, manifestare de amploare devenită tradiţională şi care anual se desfăşoară în toate cele 31 de filiale ale instituţiei-mamă. De această utilă şi savuroasă îndeletnicire – lectura publică, s-au *molipsit* şi unele biblioteci raionale. După câte ştiu, astăzi şi *Ungheniul citeşte o carte.* De regulă, în dezbateri largi, cu antrenarea unui numeros public, sunt propuse creaţii de actualitate ale scriitorilor din Republica Moldova şi nu numai. În ediţiile anterioare au fost promovate romanele *Hronicul găinarilor* de Aureliu Busuioc, *Coffee Housse* de Ghenadie Postolache, *Cubul de zahăr* de Nicolae Popa, volumele *Note din Arca lui Noe* de Iurie Colesnic, *Viaţa mai târziu* de Haralambie Moraru ş.a. La multidimensionalul dialog participă, pe lângă autori, critici literari, scriitori, analişti şi un număr mare de cititori din cele mai diverse categorii: elevi, studenţi, cadre didactice, pensionari etc. Din anul 2006, sub aceeaşi tutelă şi *Copiii Chişinăului citesc o carte*, de exemplu, micuţii au lecturat *Copilul cu aripi de carte* de Vasile Romanciuc, *Regina nopţii* de Lidia Hlib ş.a., iar acum sunt pe urmele lui *Alunel* de Nicolae Rusu. Anul trecut, la Programul *Chişinăul citeşte o carte* s-au înscris 6.000 de utilizatori, un termen de specialitate pentru bibliotecari care îi defineşte pe cei care *devorează* cărţile. La programul micilor utilizatori au participat peste 4.000 de iubitori de lectură.

În ediţia curentă, pentru a fi lecturat de chişinăuieni şi oaspeţii urbei, a fost desemnat romanul *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu. Cu această ocazie la Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu" a avut loc lansarea noului volum, alta de cum se obişnuieşte, cu prezenţa autorului, venit cu câţiva colegi în regim de *urgenţă* sau, cum ar fi spus regretatul tata, *cu pas alergător*, motivaţi de lipsă de timp, dar fiind nevoiţi să-şi tempereze graba pentru că gazdele au pregătit cu multă migală un program de excepţie cu multe componente şi surprize, eforturi îndreptăţite dacă ţinem cont de asistenţa de calitate care a dominat atmosfera. Organizatorii au transformat evenimentul într-o frumoasă serată de creaţie a protagonistului, intitulată *Dumitru Crudu – o certitudine a literaturii contemporane*, întregită de expoziţia de carte şi imagini *O voce distinctă a postmodernismului contemporan*, mapa tematică *Un maratonist al stării de urgenţă în poezie, teatru şi proză* şi revista bibliografică *Ipostazele creaţiei unui scriitor reprezentativ al generaţiei postmoderniste.*

Titlurile vorbesc de la sine, dar voi deschide în continuare paranteze, voi face comentarii pentru că romanul este abia la începutul trapezei de lectură în reţeua de biblioteci, şi a condimenta specialitatea casei e tocmai momentul potrivit.

La început, directoarea bibliotecii-gazdă, Elena Vulpe, a făcut o expunere de ansamblu a Programului *Chişinăul citeşte o carte*, specificând că acesta *„a intrat temeinic în viaţa culturală, devenind un ghid doct şi util prin labirintul cărţilor, astfel cu orice carte citită în plus societatea câştigând un suflet înnobilat de cuvântul artistic"*. A urmat în premieră prezentarea PowerPoint *Dimensiunea europeană a creaţiei lui D. Crudu*, cu evocarea de fapt a tuturor ipostazelor şi etapelor biografice ale autorului.

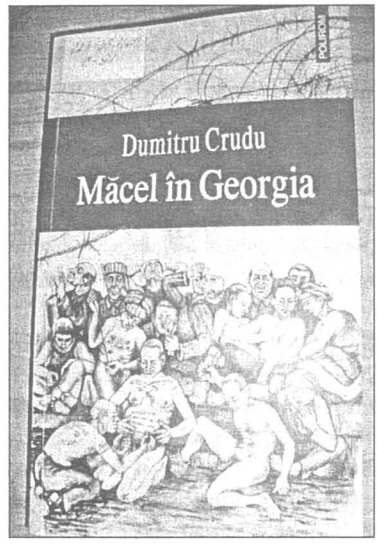

Dar, să deschid primele paranteze.

Dumitru Crudu, important poet, dramaturg, publicist, comentator. S-a născut la 8 noiembrie 1967 în satul Flutura, raionul Ungheni. A studiat la Universitatea de Stat din Chişinău, Facultatea Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării (1985-1988), la Universitatea Tbilisi din Georgia, Facultatea de Litere (1988-1991) şi la Universitatea din Braşov, România, Facultatea de Litere (1992-1997). A făcut masteratul la Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, România. În 1999, împreună cu Marius Ianuş iniţiază un nou curent literar – *fracturismul*, lansat cu un manifest publicat în revistele „Paralela 45" şi „Vatra". Actualmente, este redactor-şef la revista de literatură, artă şi atitudine „Starea de urgenţă", comentator cultural la Radio Europa Liberă, biroul din Republica Moldova. Este membru al Uniunilor Scriitorilor şi Teatrale din Moldova, al Uniunii Scriitorilor din România.

Debut editorial cu placheta *Falsul Dimitrie*, apărută la Târgu-Mureş în anul 1994. Urmează alte volume: *E închis, vă rugăm nu deranjaţi* (Constanţa, 2004), *Şase cânturi pentru cei care vor să închirieze apartamente* (Piteşti, 1996), *Crima sângeroasă din Staţiunea Violetelor*, *Salvaţi Bostonul* (2001), *Falsul Dimitrie Crudu* (2003), *Un concert la violă pentru câini*, *Duelul şi alte texte*, *Alegerea lui Alexandru Şuţo*, *Poooooooooate* (Bucureşti, 2004), *Steaua fără... Mihail Sebastian* (2006), *Oameni ai nimănui* (2007). După piesele sale au fost montate spectacole de teatru şi radiofonice, filme în Republica Moldova, România, Franţa, Germania, Bulgaria, Camerun şi Suedia.

Premii literare: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova în 1994, Premiul pentru Experiment al Asociaţiei Scriitorilor Profesionişti din România în 1996, Premiul Tineretului al Ministerului Culturii din Republica Moldova în 2000, Premiul Uniunii Teatrale din România şi al Fundaţiei Principesa Margareta a României pentru cea mai bună piesă a anului, *Alegerea lui Alexandru Şuţo*, în 2003. Până în prezent, Dumitru Crudu este deţinătorul a opt premii în domeniul dramaturgiei.

Referinţe critice:

Mihai Cimpoi: „[Dumitru Crudu] încearcă să ridice evenimentul cotidian la proporţia de act semnificativ."

Al. Cistelecan: „Crudu e un galant al derizoriului, un trubadur al mizeriei decis să răstoarne perspectiva sublimă şi să

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

mute compasiunea poetică printr-o mișcare deopotrivă ironică și melancolică, tandră, în zonelele penibilului."

Vladimir Beșleagă: „În acest roman [*Măcel în Georgia*] s-a concentrat toată forța poetică a lui Dumitru Crudu, toată forța și experiența sa de dramaturg, care poartă în sine memorie, inteligență, imaginație și talent colosal. Este o carte fenomenală, o carte din istorie care surprinde spiritul epocii, o carte polemică, pamflet, iar ceea ce m-a surprins au fost acele pagini cu expresii ideomatice la sfârșit care îi dă o tonalitate și o valoare aparte cărții."

Antonio Patraș: „*Măcel în Georgia* e un text foarte legat, coerent, cu o mizã mult mai mare decât fantezia onirică, cu o mizã etică. Iar asta îl apropie de fapt pe Dumitru Crudu de Gabriela Adameșteanu, efectul de observație socială mai largă, cronică socială chiar."

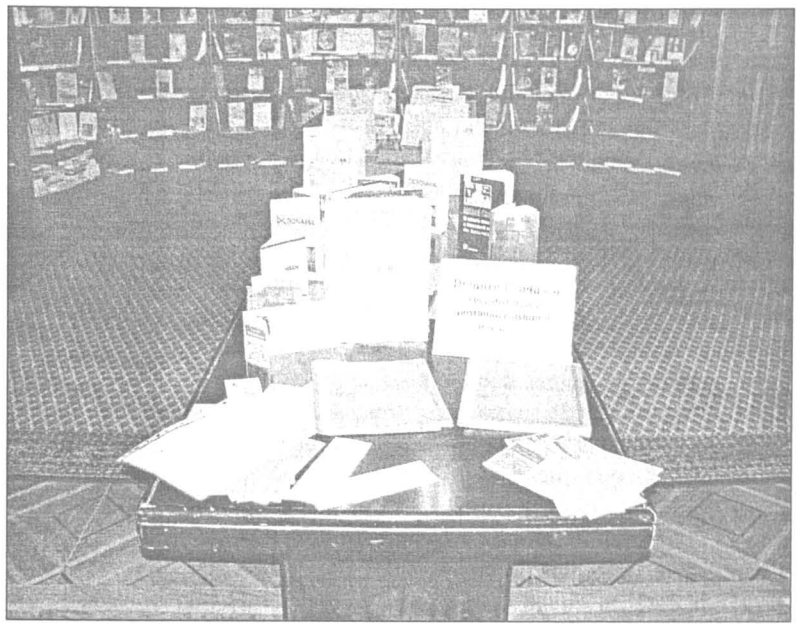

După introducerea aprofundată în temă a celor inițiați și neinițiați, s-a început *desecarea* autorului și a romanului, căruia i se dorește *drum verde* către cititori. Din convorbirile anticipate lansării pe care le-am avut, m-am așteptat ca discuțiile să fie mai aprinse și opiniile mai împărțite, dar n-a fost să fie. Încercând o provocare în acest sens, insistând să nu fie date citirii fragmente din carte la propunerea unui vorbitor, dar să fie ascultate mai multe puncte de vedere despre *Măcel...*, m-am pomenit în afront cu majoritatea celor din sală. Ulterior, vorbitorii au încercat să demonstreze că D. Crudu, contrar numelui de familie, nu mai este atât de *crud*, adică necopt, ci un *produs* intelectual în deplină maturitate, cu inepuizabile forțe de creație, subsemnez fără ezitare, iar ca individ D.C. mi se pare a fi modest, chiar timid. Și ca să nu întind vorba, voi expune fragmentar cele mai semnificative comentarii, rezervându-mi dreptul la ultimul cuvânt.

Publicistul Vlad Pohilă: „Mai întâi vreau să remarc faptul că filmul prezentat este unul foarte bun. Bravo, Biblioteca *O. Ghibu*! La concret despre D. Crudu voi spune că îi cunosc bine creația. Face parte din categoria autorilor care chiar de la citirea unei poezii îți poți face o imagine clară. A lucrat într-un timp ca și mine la revista *Glasul*. De pe atunci era un personaj ciudat, ceva aparte, care prevestea venirea în literatură a unui scriitor original, deschizător de orizonturi."

Cercetătorul Vitalie Răileanu: „După ce am citit romanul am înțeles că cititorul tradițional e depășit. Iată-l pe Dumitru Crudu care și-a scris sintaxa biografiei sale printr-un roman. L-am citit de trei ori, înconjurat de o sumedenie de dicționare. Galeria de portrete care ne-a fixat-o autorul este realistă – protagoniștii îi putem întâlni peste tot: cu noi în sală, în stradă, în aule sau instituții etc. Romanul este spectaculos. Lecturile lui m-au făcut să topesc lumânări."

Profesorul universitar Marin Postu: „D.C. își pregătește un nou cititor, un cititor aparte. E un altfel de roman, unul actual, este o carte bună care va fi citită acum și în viitor. Sunt comparații șocante. Salut această proză incitantă."

Larisa Turea: „Ușor trece peste realitate, limbajul unora li se pare deranjant. Abia aștept să citesc romanul. Am privit toate spectacolele după piesele lui D. Crudu. Romanul este o probă de maturitate. Este unul din puținii scriitori care au platformă cu un manifest. Răspunde prompt la chestiunile zilei. Sper să facă și niște filme ca să ajungă la Cannes și despre care să pot relata."

Scriitorul Andrei Burac: „Am citit romanul și e un merit că a apărut în România (mai mult ca atât – la una din cele mai prestigioase edituri, *Polirom* din Iași, reușind să fie nominalizat la Premiul Național de proză, ediția 2009, lansat de *Ziarul de Iași* – n.m.). Dumitru Crudu face parte dintr-un val nou în literatură. Este un analist al sufletului uman, parcă ar vrea să răspundă la ceea ce se întâmplă azi cu noi. Gândindu-mă la o altă ediție posibilă a romanului, cred că ar trebui să mai potolească *erecțiile*. Aș vrea să propag acest roman pe toate căile. Crudu ș-a mai luat un jug – *Starea de urgență*. Este un scriitor total."

Scriitorul Vladimir Beșleagă: „Eu am spus totul în recenzia pe care am făcut-o, aș adăuga că este o carte-provocare și merită a fi citită."

Poetul Ion Hadârcă, conducătorul cenaclului literar „Mihai Eminescu" din cadrul Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu", unde tradițional sunt supuse judecății publicului numeroase lucrări valoroase ale scriitorilor de pe un mal și altul al Prutului: „Forța de muncă a autorului este de invidiat. Este redactorul-șef al unei reviste care se vrea a fi altceva și care începe a avea o biografie personală. Are ambiția de a se manifesta coerent, este consecvent în ceea ce face și are multă inspirație. *Măcel în Georgia* este o sugestie de a veni în actualitate. Există și o față ironică, sarcastică – depinde cum privești lucrurile. Fața gravă însă o domină pe cea ironică. Mă bucur pentru această generație care a spart o breșă. Dincolo de toate, de această *fracturizare*, va rămâne poetul. Felicitări pentru noul roman."

În final, în ciuda protestului meu afișat public, Dumitru Crudu a reușit totuși să dea citirii un fragment din carte, adică să arunce *undița* pentru cei care încă n-o citiseră, a uitat însă să mulțumească publicului pentru răbdare, gazdelor pentru organizare și vorbitorilor pentru părerile care mi se par că nu merită a fi aruncate *în drum*, cum poate ar fi spus Anton Pann, referindu-se la un bine făcut. Ultimele rânduri nu vreau a fi interpretate ca o intenție de a căuta neajunsuri cu orice preț sau și mai rău – a-l bănui pe autor de nerespect față de bunele maniere, nu și iar nu. Este acel Dumitru Crudu, care după cum a spus și Vlad Pohilă, și alții, e unul aparte, care nu se înscrie în tipare, fie chiar și dacă este vorba de lansarea propriului volum, o altfel de lansare sub semnul debutului de romancier.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Aș aminti și despre o scurtă frază a unui alt înaintaș de faimă mondială, Constantin Brâncuși – *Oricum, înainte!* Programul *Chișinăul citește o carte* cu *Măcel în Georgia* va merge înainte, abia a demarat, lansările vor *curge gârlă* în toate bibliotecile, urmând ca la sfârșitul anului să se încheie cu o conferință de totalizare. La expunerile de mai sus parcă nu aș avea ce adăuga, dar am citit romanul, în plus am fost și la prima lansare de la Biblioteca Publică Ovidius, e drept că într-un cadru restrâns și modest. Nu voi nega că am rămas cu dureri de cap de pe urma lecturii, căci nu-mi place limbajul, puțin spus netradițional, chiar dacă autorul la sfârșitul cărții argumentează că unele cuvinte și expresii se cuprind în o serie de dicționare pe care mulți cititori nu le au la îndemână. Mai puternică însă mi-a fost durerea de inimă, căci dincolo de această *dezgolire* m-a frapat dramatismul situației, infernul *prezentului mișelit*, care doar prin sarcasm, ironie și dezamăgire poate fi definit. Este o carte profundă care, în ciuda incomodității verbale, vrei s-o recitești.

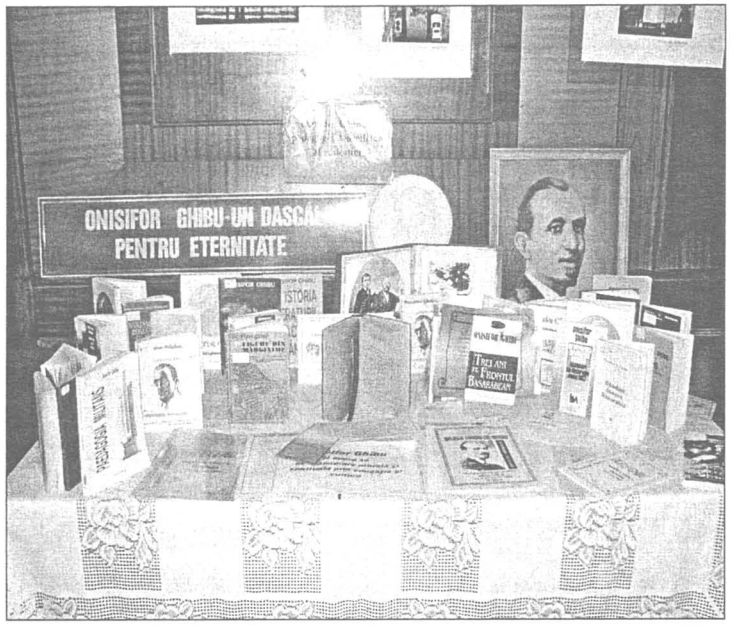

Având în vedere că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu" din Chișinău are nouă filiale-biblioteci sub tutela unor instituții de carte județene din țară, Biblioteca Metropolitană București fiind cu cea mai vastă experiență de colaborare cu Biblioteca Publică „O. Ghibu", m-am gândit că ar putea fi inițiat un Program *Bibliotecile în parteneriat citesc o carte*, pot fi și două, cu volume ale scriitorilor de pe un mal și altul al Prutului. O astfel de acțiune ar contribui la intensificarea schimbului de valori spirituale, la o mai bună cunoaștere reciprocă a creației literare de ultimă oră. Romanul *Măcel în Georgia* de Dumitru Crudu ar putea fi un început de bun augur în acest sens.

Bulevardul I. Brătianu, 1936

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ediţia a XVII-a a *Zilelor Ghibu* la Chişinău

În organizarea Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu" din Chişinău şi a Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova, în perioada 25-26 mai 2009, a avut loc în capitala moldavă cea de-a XVII-a ediţie a *Zilelor Ghibu*. Manifestarea a debutat cu o depunere de flori la stela comemorativă „Onisifor şi Octavian Ghibu", iar apoi în incinta bibliotecii ce poartă numele marelui om de cultură român a fost inaugurată expoziţia de carte *Onisifor Ghibu – pedagog şi teoretician al educaţiei*, care cuprinde lucrările savantului în diverse domenii – filosofie, sociologie, istorie, cultură, religie, memorialistică. Tot aici, în cadrul unei mese rotunde, a fost adus un omagiu marelui cărturar şi pedagog român, care – întotdeauna şi în orice condiţii – a apărat demnitatea şi cinstea neamului românesc. La discuţii au participat istorici, publicişti, cadre didactice, studenţi şi elevi din capitala moldavă. Vorbitorii au evidenţiat diverse aspecte ale personalităţii complexe a lui Onisifor Ghibu, rolul pe care l-a avut acesta în procesul istoric al Unirii Basarabiei cu România, în anul 1918. După ce a sosit în Basarabia, la începutul lui martie 1917, Onisifor Ghibu a început o activitate culturală susţinută, care s-a împletit într-un mod fericit cu lupta sa pentru Unire. Realizările sale au fost pe măsura talentului său organizatoric şi a energiei investite: aduce o tipografie cu litere latine, tipăreşte un abecedar, elaborează programe şcolare şi contribuie la deschiderea şcolilor. El a adus o contribuţie hotărâtoare la orientarea naţională a activităţii culturale din Basarabia şi la pregătirea învăţătorilor din această provincie românească pentru fundamentarea actului educativ pe valorile culturii române.

În continuare a avut loc simpozionul ştiinţific *Formarea şi evoluţia statului moldovenesc. Mit şi realitate*, cu participarea unor proeminenţi specialişti în domeniul cercetării istorice şi al educaţiei, precum: Demir Dragnev, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, Ion Negrei, vicepreşedinte al Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova, dr. hab. Pavel Parasca şi dr. Ion Varta. În cadrul dezbaterilor s-a desprins ideea că sărbătorirea celor 650 de ani de la întemeierea statului moldovenesc este un element impus de către autorităţi cu scopul propagandistic de a consolida statalitatea moldovenească de astăzi, căutând rădăcini mai vechi, când Ţara Moldovei Medievale a fost creată pe un alt teritoriu decât cel al actualei Republici Moldova.

În cuvântul său, doamna Elena Vulpe, directoarea Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu", a apreciat în mod deosebit efortul societăţii civile de a-i cinsti pe marii înaintaşi, dar a deplâns situaţia care complică acest eveniment. Ea a constatat că, din cauza regimului de vize pentru cetăţenii români, în anul curent n-au putut participa la manifestare Constanţa Ghibu, preşedintele Fundaţiei Culturale „Onisifor şi Octavian Ghibu", ing. Mihai Ghibu, fiul cărturarului, care, actualmente, îngrijeşte şi reeditează opera tatălui său. Din aceleaşi motive, reprezentanţi ai Bibliotecii Metropolitane Bucureşti nu au putut lua parte la ediţia din acest an a *Zilelor Ghibu*. Dar aşa cum amintea doamna directoare Elena Vulpe în discursul rostit în cadrul manifestării de la Chişinău: „Onisifor Ghibu spunea în momentele grele: credeţi, luptaţi, fiţi solidari şi veţi izbândi. Este un mesaj actual, pe care trebuie să-l urmăm în aceste vremuri grele."

Dr. Ion CONSTANTIN

Carol I la Nicopole, 22 decembrie 1877

Sursele ilustraţiilor: pp. 5, 9, 12, 20, 23, 31, 34, 35, 38: din fondul documentar al Serviciului Patrimoniu Cultural şi Memorie Comunitară al BMB; p. 7: „Lettre Internationale" nr. 69, ediţia română/primăvara 2009, p. 7; coperta II: Wikipedia; coperta III: http:// www.cinemarx.ro/persoane/poze/Jean-Gabin-35305,18905.html; coperta IV: Academia Română, *Dicţionarul General al Literaturii Române*, E/K, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2005.

Sursele citatelor: coperta II: „Clipa", An II, nr. 6/mai 2009, p. 17; coperta III: André Brunelin, *Gabin*, préface de Dominique Gabin, Éditions Robert Laffont, Paris, 1987; coperta IV: Pompiliu Eliade, *Influenţa franceză asupra spiritului public în România – Originile*, în rom. de Aurelia Creţia, pref. şi note de Alexandru Duţu, Ed. Univers, Buc., 1982.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Septuaginta. Iezechiel, Suzana, Daniel, Bel şi Balaurul

Volum coordonat de Cristian Bădiliţă, Francisca Băltăceanu, Monica Broşteanu, în colaborare cu Ioan-Florin Florescu, traduceri şi note de Florica Bechet şi Ioana Costa, Vol. 6, Tomul 2, Colegiul Noua Europă, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 567 p.

În mai multe religii ale Antichităţii se manifestă fenomene atribuite unei inspiraţii divine, dar profeţia biblică îşi are trăsăturile sale specifice. Inspiraţia poate fi legată de anumite rituri de iniţiere sau de experienţe onirice, de participarea la anumite sărbători religioase ori de anumite practici divinatorii...

Deosebirea dintre profetismul biblic şi fenomenele – mai degrabă divinatorii – amintite mai sus constă, la o rapidă evaluare, în caracterul public şi dezinteresat al celui dintâi. În vreme ce oracolul delphic, de exemplu, răspunde unor curiozităţi personale, profeţii biblici interpelează, în numele lui Dumnezeu, cu autoritate, întreg poporul lui YHWH, *pentru a-i corecta prezentul şi a-i configura viitorul...*

(Polirom)

Ion HOREA, ***Bătaia cu aur***

Ediţie îngrijită de Eugeniu Nistor, prefaţă de Al. Cistelecan, Editura Ardealul, Târgu-Mureş, 2009, 729 p.

... Ca ultim ardelean exilat, Ion Horea va scrie o monodie a înstrăinării, a nostalgiei tot mai acute, mai ritualizate şi mai centrate. Perceput ca topos sacral, Ardealul său, focalizat pe monada satului natal, devine, cu o minimă dialectică a stărilor, ba un tărîm al reveriei, ba unul al melancoliei, sfirşind, desigur, ca un tărîm al umbrelor şi al stingerii. Spaţiu paradiziac pierdut (şi regăsit doar în final, ca mormînt mioritic), Ardealul e recuperabil doar ca amintire, sub vraja dublă a reveriei şi lamento-ului. El se mută, de fapt, în poezia lui Horea, în limbaj, sublimîndu-se în embleme nostalgice. Ion Horea e şi ultimul poet care mai are orgoliul limbajului local, al argoului de Ardeal...

(Al. Cistelecan)

Ion HOREA, ***Versuri şi reversuri/ Vers et revers***

Traduit du roumain par Paula Romanescu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2009, 160 p.

... Pentru Ion Horea satul este adevărata sa Romă. Toate drumurile duc de aceea spre el. Oricât de departe ar rătăci cu gândul, de oriunde poetul se întoarce – poezia sa fiind prin definiţie o continuă întoarcere în timp şi spaţiu – acolo, la locul ştiut. Chiar şi din cosmos... Tirania satului care îl urmăreşte până şi în marele oraş şi provoacă întoarcerile: „Doream aceste-ntoarceri", spune poetul. E limpede că fără ele, el n-ar putea trăi, n-ar putea scrie... (Valeriu Cristea)

Basarabia. Schiţă istorică şi culturală

Volum coordonat de Acad. Mihai Cimpoi, Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni şi Editura Semne, Bucureşti, 2008, 184 p.

... Cred că trebuie să înţelegem istoria din punctul de vedere al marilor proiecte naţionale. Au fost grave seisme istorice, dar iată că poporul român şi-a regăsit forţa şi, după 1918, a reuşit să ducă până la capăt modernizarea României, iar astăzi să fie membră cu drepturi depline în Uniunea Europeană şi în Alianţa Nord-Atlantică.

Este acum momentul să ne gândim la ansamblul neamului românesc de pretutindeni. Trebuie să ne reconstituim identitatea noastră cu distincţia valorilor, accentuând ceea ce au înfăptuit elitele noastre în lume şi împreună, oriunde ne-am afla, să realizăm acel proiect care să însemne o sinergie a valorilor pozitive ale naţiunii închinată unui scop înalt. (prof. univ. dr. Emil Constantinescu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

J.M.G. LE CLÉZIO, *Africanul*

Traducere din limba franceză de Nicolae Constantinescu, Pro Editură şi Tipografie, Bucureşti, 2008, 96 p.

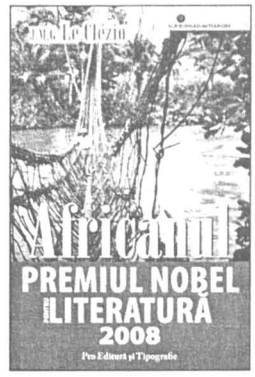

Puterea şi frumuseţea acestei cărţi, un „roman adevărat", constă în şocul, în simultaneitatea a două întâlniri: cu Africa şi cu un tată necunoscut. Ca două ţinuturi visate, aşteptate, sperate.

Africanul *este cartea cea mai intimă, cea mai senzuală, cea mai adevărată a lui J.M.G. Le Clézio. O carte care explică întreaga sa operă.*

Această carte mică după numărul de pagini, mare prin emoţia pe care o provoacă, prezintă viaţa sălbatică a lui Le Clézio, descrierea autobiografică cea mai intimă pe care a scris-o vreodată şi amintirea iniţiatică a unei călătorii care a făcut din el un scriitor. Africanul *e o carte pe care o savurezi până la ultima literă, atât e de frumoasă!...* (Pro Editură şi Tipografie)

Ion ACSAN, *La poezie mă întorc mereu: poeme inedite vechi şi noi*

Cu o postfaţă a autorului, Editura Grai şi Suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 2008, 115 p.

... Muzele m-au frecventat mai des la început, dar au revenit şi la vârsta senectuţii, când am scăpat de obligaţiile redacţionale, liber să mă ocup exclusiv de scrierile mele. Faptul că nu am mai tipărit altă culegere nu înseamnă că m-a preocupat poezia numai până la data când am debutat cu stângul, consolându-mă apoi cu traducerile maeştrilor din alte timpuri. Poezia a rămas prima mea iubire, la care m-am întors ori de câte ori am simţit nevoia şi liniştea sufletească necesară. Am vrut să schiţez drumul pe care l-am parcurs de-a lungul a cinci decenii de susţinută muncă redacţională şi scriitoricească. Traducerile în proză m-au pasionat mai puţin decât cele în versuri, cărora le-am dat cuvenita întâietate. Am reţinut doar ineditele cele mai semnificative, cărora le-am adus mici retuşuri, ţinând seama de epoca în care au fost scrise...

Junot DÍAZ, *Scurta şi minunata viaţă a lui Oscar Wao*

Traducere din limba engleză de Daniela Rogobete, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 336 p.

Díaz a scris un roman amuzant şi profund autentic, ai cărui eroi au învăţat la şcoala străzii... O carte extraordinar de emoţionantă, vibrând de adrenalină... Această operă dovedeşte dincolo de orice îndoială că Junot Díaz are una dintre cele mai bine definite şi irezistibile voci tinere din literatura mondială... („The New York Times")

Un roman de debut care debordează de viaţă, ironic, plin de încredere şi exuberant... O tragicomedie fascinantă, cu elemente de satiră şi un iz de magie – pe scurt, o carte demnă de secolul XXI. („Kirkus Reviews")

Gilles LIPOVETSKY, Jean SERROY, *Ecranul global. Cultură, mass-media şi cinema în epoca hipermodernă*

Traducere de Mihai Ungurean, Editura Polirom, Iaşi, 2008, 335 p.

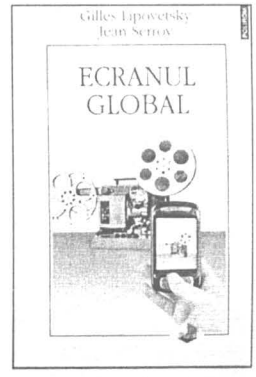

Departe de a însemna moartea celei de-a şaptea arte, epoca ecranului omniprezent înregistrează cea mai importantă mutaţie cunoscută de cinematografie. Aceasta nu doar se transformă în hipercinema, ci devine generatoarea unei lumi şi, implicit, a unei viziuni asupra lumii. Televiziunea, publicitatea, jocurile video, videoclipurile sunt restructurate după logica starificării, hiper-spectacularului şi divertismentului. Fără să considere că imaginile epocii hipermoderne sunt sinonime cu o sărăcire a gândirii şi să anticipeze rezultate catastrofice, dar şi fără să închipuie scenarii cu happy-end, autorii arată că actuala epocă ne obligă să creăm un model inedit pentru a înţelege cinematografia, ecranul şi, mai profund, cultura viitoare. (Polirom)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Publicaţia „Pompierii români" la aniversare: 80 de ani de presă în slujba comunităţii

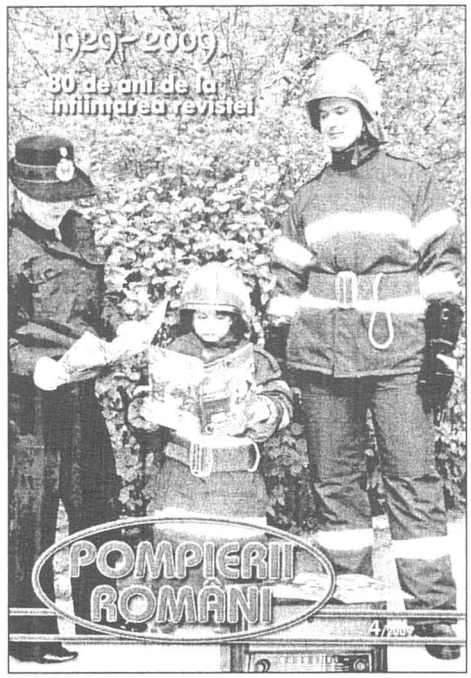

Cu opt decenii în urmă, la 1 august 1929, lua fiinţă Comandamentul Pompierilor Români, şi tot în acel an apărea la Bucureşti primul număr al publicaţiei lunare „Buletinul pompierilor români" / nr. 1, aprilie 1929, cu scopul declarat de a contribui la „popularizarea ştiinţei focului, precum şi a mijloacelor de prevenire, izolare, localizare şi stingere a incendiilor".

Era vorba, evident, de o publicaţie de specialitate, dar şi de educaţie cetăţenească. Articolele referitoare la prezentarea tehnicii de intervenţie la incendii, instruirea cadrelor sau utilizarea mijloacelor de prevenire alternau cu informaţii despre organizarea formaţiunilor de pompieri voluntari, istorie şi cultură generală. În acei ani de acută criză economică, la mijlocul deceniului trei, pompierii se angajau ca prin activitatea desfăşurată „să suplinească şi chiar să depăşească lipsurile de utilaje şi tehnici". Este o situaţie, din nefericire, similară şi astăzi, când militarii ies la intervenţie, ca nişte adevăraţi „cavaleri ai focului", cu utilaje uzate fizic şi moral.

De-a lungul anilor, în funcţie de evoluţia social-politică, de cerinţele şi nevoile sociale, publicaţia şi-a schimbat denumirea de mai multe ori, păstrând, în linii mari, constantă latura preventivă a muncii pompierilor. Din 1990, revista apare în forma şi structura actuală, sub denumirea de „Pompierii români", fiind cu prioritate orientată către evidenţierea curajului şi abnegaţiei celor care slujesc, până la jertfa supemă, interesul public.

Odată cu fuzionarea, în 2004, a celor două componente: pompierii şi protecţia civilă, într-o instituţie etalon a statului, Inspectoratul General pentru Situaţii de Urgenţă (I.G.S.U.), publicaţia etalon a pompierilor a devenit „revistă ilustrată de analiză, sinteză, cultură tehnică şi informare publică", s-a reînnoit şi modernizat, devenind, prin grija unui jurnalist de excepţie, colonelul Valentin Uban, o publicaţie de elită a Ministerului de Interne.

Din sumarul numărului aniversar (4/2009) reţinem câteva teme de larg interes pentru bucureşteni şi nu numai: „32 de ani de la cutremurul din 1977", „Protecţia lăcaşurilor de cult" sau foto-reportajul „Oameni la apă" cuprinzând secvenţe din pregătirea de specialitate a scafandrilor salvatori, efectuată la Centrul de pregătire „General Stoicheci" din Capitală.

Lectură plăcută!

Marian NENCESCU

Bulevardul Carol, 1936

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

mai 2009

♦ mai 1359. 650 de ani de la recunoaşterea, de către Patriarhia din Constantinopol, a **Mitropoliei Ţării Româneşti**
♦ 1 mai. **Ziua Internaţională a Muncii**
♦ 1 mai 1859. 150 de ani de la naşterea lui **Alexandru Philippide**, filolog, lingvist, istoric (1 mai 1859 – 11 aug. 1933)
♦ 1 mai 1934. 75 de ani de la moartea lui **Paul Zarifopol**, scriitor, publicist, critic literar (30 nov. 1874 – 1 mai 1934)
♦ 2 mai 1519. 490 de ani de la moartea lui **Leonardo da Vinci** (15 apr. 1452 – 2 mai 1519)
♦ 2 mai 1929. 80 de ani de la naşterea lui **Eugen Lozovan**, istoric, filolog (2 mai 1929 – 3 dec. 1977)
♦ 2 mai 1979. 30 de ani de la moartea **Letiţiei Papu**, poetă, prozatoare, traducătoare (20 nov. 1912 – 2 mai 1979)
♦ 3 mai. **Ziua Mondială a Libertăţii Presei**
♦ 3 mai 1469. 540 de ani de la naşterea lui **Niccolo Machiavelli**, istoric, om politic, scriitor şi diplomat italian (3 mai 1469 – 21 iun. 1527)
♦ 3 mai 1944. 65 de ani de la naşterea actorului **Eusebiu Ştefănescu**
♦ 5 mai 1919. 90 de ani de la naşterea lui **Mihnea Gheorghiu**, poet, prozator, dramaturg, eseist, traducător
♦ 5 mai 1919. 90 de ani de la naşterea lui **George Uscătescu**, poet, filosof, publicist (5 mai 1919 – 11 mai 1995)
♦ 5 mai 1949. 60 de ani de la înfiinţarea **Consiliului Europei**
♦ 6 mai 1859. 150 de ani de la moartea lui **Alexander von Humboldt**, geograf şi naturalist german (14 sept. 1769 – 6 mai 1859)
♦ 6 mai 1949. 60 de ani de la moartea lui **Maurice Maeterlinck**, scriitor belgian de expresie franceză, laureat al Premiului Nobel, 1911 (29 aug. 1862 – 6 mai 1949)
♦ 8 mai 1879. 130 de ani de la naşterea lui **Ion Constantin Filitti**, istoric, jurist, diplomat (8 mai 1879 – 21 sept. 1945)
♦ 8 mai 1924. 85 de ani de la naşterea scriitorului **Petru Dumitriu** (8 mai 1924 – 6 apr. 2002)
♦ 8 mai 1929. 80 de ani de la naşterea lui **Cezar Grigoriu**, interpret, compozitor, regizor de film (8 mai 1929 – 1978)
♦ 8 mai 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Sidney Altmann**, biochimist canadian, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie, 1989
♦ 9 mai. **Ziua Victoriei împotriva Fascismului**
♦ 9 mai. **Ziua Proclamării Independenţei de stat a României**
♦ 9 mai. **Ziua Europei**
♦ 9 mai. **Ziua Uniunii Europene**
♦ 9 mai 1924. 85 de ani de la naşterea lui **Bulat Okudjava**, poet, prozator şi cantautor rus (9 mai 1924 – 12 iun. 1997)
♦ 9 mai 1929. 80 de ani de la naşterea pictorului **Gheorghe Brădăţeanu**
♦ 10 mai 1889. 120 ani de la moartea scriitorului rus **Saltîkov-Scedrin** (27 ian. 1826 – 10 mai 1889)
♦ 10 mai 1899. 110 ani de la naşterea actorului şi coregrafului american **Fred Astaire** (10 mai 1899 – 22 iun. 1987)
♦ 10 mai 1929. 80 de ani de la naşterea poetului **Ion Horea**
♦ 11 mai 1849. 160 de ani de la moartea istoricului sas **Stephan Ludwig Roth** (24 nov. 1796 – 11 mai 1849)
♦ 11 mai 1904. 105 ani de la naşterea pictorului spaniol **Salvador Dali** (11 mai 1904 – 23 ian. 1989)
♦ 11 mai 1924. 85 de ani de la naşterea lui **Aurel Gurghianu**, poet, publicist (11 mai 1924 – 21 sept. 1987)
♦ 11 mai 1934. 75 de ani de la moartea lui **Lazăr Şăineanu**, filolog, lingvist, folclorist (23 apr. 1859 – 11 mai 1934)
♦ 12 mai 1934. 75 de ani de la naşterea criticului literar **Lucian Raicu** (12 mai 1934 – 22 nov. 2006)
♦ 13 mai 1889. 120 ani de la naşterea lui **Ion Trivale**, critic literar (13 mai 1889 – 11 nov. 1916)
♦ 13 mai 1904. 105 ani de la naşterea actriţei **Elvira Godeanu** (13 mai 1904 – 3 sept. 1991)
♦ 17 mai 1904. 105 ani de la naşterea actorului francez **Jean Gabin** (17 mai 1904 – 15 nov. 1976)
♦ 14 mai 1974. 35 de ani de la moartea lui **Ştefan Roll**, scriitor, ziarist (5 iun. 1904 – 14 mai 1974)
♦ 15 mai 1859. 150 de ani de la naşterea lui **Pierre Curie**, fizician, chimist francez (15 mai 1859 – 19 apr. 1906)
♦ 15 mai 1884. 125 de ani de la naşterea lui **Octav Botez**, scriitor, critic literar, gazetar (15 mai 1884 – 25 sept. 1943)
♦ 16 mai 1864. 145 de ani de la moartea lui **Simion Bărnuţiu**, istoric, estetician, om politic (21 aug. 1808 – 16 mai 1864)
♦ 16 mai 1939. 70 de ani de la naşterea lui **Constantin Cubleşan**, dramaturg, prozator, publicist şi critic literar
♦ 16 mai 1944. 65 de ani de la moartea lui **Aurel Marin**, poet, publicist (25 apr. 1909 – 16 mai 1944)
♦ 18 mai 1799. 210 ani de la moartea lui **Pierre Augustin de Beaumarchais**, dramaturg, prozator francez (24 ian. 1732 – 18 mai 1799)
♦ 18 mai 1889. 120 ani de la naşterea lui **Gunnar Gunnarsson**, scriitor islandez (18 mai 1889 – 21 nov. 1975)
♦ 18 mai 1954. 55 de ani de la apariţia, la Bucureşti, a revistei săptămânale **„Gazeta literară"**
♦ 20 mai. **Ziua Eroilor Români**
♦ 20 mai 1799. 210 ani de la naşterea lui **Honoré de Balzac** (20 mai 1799 – 18 aug. 1850)
♦ 20 mai 1864. 145 de ani de la moartea lui **John Clare**, scriitor englez (13 iul. 1793 – 20 mai 1864)
♦ 20 mai 1914. 95 de ani de la naşterea lui **Corneliu Coposu**, om politic (20 mai 1914 – 11 nov. 1995)
♦ 20 mai 1974. 35 de ani de la moartea lui **Ion Pas**, romancier, traducător (6 oct. 1895 – 20 mai 1974)
♦ 21 mai 1639. 370 de ani de la moartea lui **Tomaso Campanella**, filosof, teolog, poet italian (5 sept. 1568 – 21 mai 1639)
♦ 21 mai 1914. 95 de ani de la naşterea lui **Dumitru Florea-Rarişte**, poet (21 mai 1914 – 14 mart. 1989)
♦ 21 mai 1934. 75 de ani de la naşterea lui **Baught Ingemar Samuelsson**, biochimist suedez, laureat al Premiului Nobel, 1982
♦ 21 mai 1964. 45 de ani de la moartea lui **Tudor Vianu**, filosof, estetician, traducător (27 dec. 1897 – 21 mai 1964)
♦ 22 mai 1859. 150 de ani de la naşterea lui **Sir Arthur Conan Doyle**, romancier britanic (22 mai 1859 – 7 iul. 1930)
♦ 22 mai 1924. 85 de ani de la naşterea artistului francez **Charles Aznavour**
♦ 22 mai 1934. 75 de ani de la naşterea actorului **Constantin Rauţki** (22 mai 1934 – 17 nov. 1984)
♦ 22 mai 1939. 70 de ani de la naşterea criticului şi istoricului de artă **Răzvan Theodorescu**
♦ 24 mai 1914. 95 de ani de la moartea criticului şi istoricului literar **Pompiliu Eliade** (13 apr. 1869 – 24 mai 1914)
♦ 24 mai 1944. 65 de ani de la moartea lui **Nicolae Petraşcu**, prozator, critic literar şi de artă (5 dec. 1859 – 24 mai 1944)
♦ 25 mai 1909. 100 de ani de la naşterea scriitoarei **Dorina Rădulescu** (25 mai 1909 – 21 aug. 1982)
♦ 25 mai 1984. 25 de ani de la moartea prozatoarei **Henriette Yvonne Stahl** (9 ian. 1900 – 25 mai 1984)
♦ 26 mai 1869. 140 de ani de la moartea lui **Costache Stamati**, poet (1786 – 26 mai 1869)
♦ 27 mai 1894. 115 ani de la naşterea scriitorului american **Dashiell Hammett** (27 mai 1894 – 10 ian. 1961)
♦ 27 mai 1899. 110 ani de la naşterea poetului **Petre Strihan** (27 mai 1899 – 25 iul. 1990)
♦ 27 mai 1929. 80 de ani de la naşterea pictorului **Petre Achiţenie** (27 mai 1929 – 1 dec. 2006)
♦ 28 mai 1779. 230 de ani de la naşterea lui **Thomas Moore**, poet irlandez (28 mai 1779 – 25 feb. 1852)
♦ 29 mai 1874. 135 de ani de la naşterea lui **Gilbert Keith Chesterton**, scriitor englez (29 mai 1874 – 14 iun. 1936)
♦ 29 mai 1899. 110 ani de la naşterea prozatoarei **Georgeta Mircea-Cancicov** (29 mai 1899 – 16 apr. 1984)
♦ 30 mai 1744. 265 de ani de la moartea poetului englez **Alexander Pope** (21 mai 1688 – 30 mai 1744)
♦ 30 mai 1919. 90 de ani de la moartea lui **Barbu Nemţeanu**, poet (oct. 1887 – 30 mai 1919)
♦ 30 mai 1929. 80 de ani de la naşterea prozatorului **Horia Tecuceanu** (30 mai 1929 – 1997)
♦ 31 mai 1809. 200 de ani de la moartea compozitorului austriac **Franz Iosef Haydn** (31 mart. 1732 – 31 mai 1809)
♦ 31 mai 1819. 190 de ani de la naşterea poetului american **Walt Whittman** (31 mai 1819 – 26 mart. 1892)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Marin PREDA – The Conscience of Writing 2

Centenary – Eugen Ionescu

The Writer and His Problems. Conclusion 3

Adrian MIHALACHE – Blog-Notes from the Other World (II) 6

The 1894 City Hall Official Journal – Legislation on Bucharest's Delimitation and Public Assistance 10

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 13

History of the Book – GOETHE 14

Contemporary Autographs – *Nicolae DRAGOȘ* 16

NAPLE – EBLIDA Conference in Vienna – A Library Policy for Europe 18

Ion CONSTANTIN – The Opening of GRIGORE VIERU Centre at Bucharest Metropolitan Library 21

In memoriam Grigore Vieru 22

Marian NENCESCU – The Cultural Heritage – A Gate to Knowledge 23

– Blogger's Day or Youth Day! 24

Ștefania-Roxana PLĂIAȘU – The "Petre Dulfu" County Library in Baia Mare: A Modern Info-Documentary Unit 25

Dominique AROT – Libraries, Books and Readers (I) 28

Raia ROGAC – The "Onisifor Ghibu" Public Library in Chișinău – Another Kind of Book Launching 32

Ion CONSTANTIN – The 17th Edition of *Ghibu Days* in Chișinău 35

Catalogue 36

Marian NENCESCU – Reference Reviews – "Pompierii români" – 80 Years of Journalism in Serving the Community 38

Calendar – May 2009 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1

ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25

PMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06

Redacția: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 139

E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redacția: Ion HOREA (redactor șef), Georgeta FILITTI

Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA

BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Numele .....

Prenumele .....

Adresa .....

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** pe o perioadă de ..... luni.

Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poștal 010354, București.

Anexez chitanța de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.

nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele routăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR**. Prețul unui număr este de 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

Redacția revistei BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JEAN GABIN

1904-1976

105 ani de la naştere

„Gabin: un nom en lettres gigantesques dans notre mémoire et dans notre cœur. Des images, depuis **Quai des brumes**, *à n'en plus finir: toute une part de notre vie, quel que soit notre âge. Nous l'avons vu entrer vivant dans la légende du cinéma, qui est la vraie légende de notre siècle. Un soir de mars 1987, lors de la Nuit des Césars qui lui rendait hommage, on a vu son image s'inscrire en traits de lumière dans le ciel de Paris. Jamais homme de ce temps n'avait connu tel triomphe…"*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

POMPILIU ELIADE

1869-1914

95 de ani de la moarte

„… Pompiliu Eliade ocupă un loc important în seria acelor distinşi cărturari care au dat imbold cercetării comparate a culturii noastre, încetățenind ideea cu adevărat rodnică a confruntării permanente a valorilor române cu cele străine, în vederea unei mai bune cunoaşteri a înseşi realizărilor autohtone, care prind proporții stranii atunci cînd sînt comparate cu înfăptuiri din acelaşi mediu. Alături de Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Garabet Ibrăileanu, Vasile Pârvan şi de generația care a ridicat pe un alt plan această problematică, în perioada interbelică, mai ales prin Nicolae Cartojan, Eugen Lovinescu, Lucian Blaga şi prin cei care şi-au prelungit activitatea pînă aproape de noi, ca Dumitru Popovici, Tudor Vianu, P.P. Panaitescu, George Călinescu, autorul nostru a impus cu vigoare cerința comparării, luînd drept termen de referință o cultură care îşi manifestase o prezență de prim ordin în conştiința colectivă română.“

Alexandru Duțu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro